

Załącznik nr do Uchwały Nr 9030/2023

Zarządu Województwa Opolskiego

z dnia 13 marca 2023 r.

Sprawozdanie z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2020-2021

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Departament Kultury i Dziedzictwa Regionalnego

45-372 Opole, ul. Żeromskiego 3

e-mail: dkd@opolskie.pl

www.opolskie.pl

Na stronie tytułowej: pałac w Mosznej w trakcie prac remontowo – konserwatorskich, projekt pn. *Prace renowacyjne przy elewacji Zamku wraz z renowacją tarasu oraz izolacją fundamentów w ramach „Śląsk bez granic III - zamki i pałace”*, realizowany w ramach programu Interreg VA Republika Czeska – Polska, fot. Moszna Zamek, źródło: <https://www.facebook.com/zamekmoszna>

Spis treści

1. Podstawa sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2020-2021.	3
2. Metodologia przyjęta przy przygotowaniu Sprawozdania	3
3. Kontekst programowy i obowiązujące regulacje formalno-prawne.....	4
3.1. Kontekst programowy	4
3.2. Regulacje formalno-prawne.....	7
4. Ochrona zabytków województwa opolskiego w latach 2020-2021.....	7
4.1. Rejestr zabytków województwa opolskiego	7
4.2. Pomniki Historii	8
4.3. Parki kulturowe	9
4.4. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	10
4.5. Gminna Ewidencja Zabytków	11
5. Założenia Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023	12
6. Realizacja Programu w latach 2020-2021	24
6.1. CEL STRATEGICZNY I – SKUTECZNA OCHRONA I OPIEKA NAD REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTUROWYM	24
6.2. CEL STRATEGICZNY II – ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ŹRÓDŁO TOŻSAMOŚCI I WYZNACZANIA KIERUNKÓW ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO ...	45
7. Finansowanie działań w zakresie ochrony zabytków w latach 2020-2021.....	72
8. Charakterystyka działań dotyczących zabytków, których właścicielem jest Województwo Opolskie, podjętych w latach 2020-2021.....	99
9. Podsumowanie realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego z lat 2020-2021	114
10. Załączniki:.....	119
Załącznik Nr 1. Dane dotyczące finansowania prac w obiektach zabytkowych w ramach udzielanych dotacji i w obiektach będących własnością samorządów gmin w latach 2020-2021	120
Załącznik nr 2. Dane dotyczące izb regionalnych i twórców ludowych w poszczególnych gminach	124
Załącznik Nr 3. Dane powiatowe dot. zadań własnych oraz udzielanych dotacji.....	129
Załącznik nr 4. Dotacje udzielone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalnego Konserwatora Zabytków.....	130
Załącznik Nr 5. Pismo Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków	134
Załącznik Nr 6. Dotacje udzielone przez OWKZ w latach 2020 i 2021	136

1. Podstawa sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2020-2021.

Realizacja Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023 (dalej jako Program) wynika z zapisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 ust. 5 i 6 zarząd województwa ma obowiązek monitorowania realizacji działań zapisanych w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023 został przyjęty Uchwałą Nr XX/190/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 roku. Zgodnie z zapisami ustawowymi konieczny jest monitoring programu co dwa lata.

Monitoring (dalej określany jako Sprawozdanie) obejmuje ocenę rzeczową i finansową, podsumowującą realizację działań w ramach przyjętych celów strategicznych i priorytetów. Analizuje i określa zasadność kierunków działań przyjętych w Programie w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, społecznych, gospodarczych na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym.

2. Metodologia przyjęta przy przygotowaniu Sprawozdania

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie danych uzyskanych od departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, Narodowego Instytutu Dziedzictwa Oddział Terenowy w Opolu oraz jednostek i instytucji kultury, działających na terenie województwa opolskiego, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego. Informacje o działaniach realizowanych przez samorząd województwa przekazały następujące departamenty:

- Departament Kultury i Dziedzictwa Regionalnego – nadzorujący i koordynujący zadanie,
- Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej,
- Departament Funduszy Europejskich,
- Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W opracowaniu ujęto również informacje przekazane przez jednostki samorządu terytorialnego: gminy i powiaty. Odpowiedzi na rozesłane ankiety udzieliły 62 gminy (przy

czym niektóre z ankiet były niekompletne) oraz 9 powiatów. Przekazane informacje zostały poddane analizie oraz częściowej weryfikacji i uzupełnieniu w przypadku posiadania danych zgromadzonych na etapie opracowywania Programu, a także syntetycznemu opracowaniu w celu prezentacji zaangażowania opolskich samorządów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego. W sprawozdaniu wykorzystano także dane dotyczące finansowania prac w obiektach zabytkowych przekazane przez jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo w załączniku zamieszczono kopię opublikowanego na stronie internetowej wykazu dotacji udzielonych przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Należy zaznaczyć, że po raz pierwszy sprawozdanie nie zawiera danych na temat działalności urzędu konserwatorskiego w województwie opolskim, gdyż urząd ten odmówił udzielenia informacji na temat prowadzonych działań (pismo w załączniku) i odesłał Departament Kultury i Dziedzictwa Regionalnego do informacji dostępnych na swojej stronie internetowej.

3. Kontekst programowy i obowiązujące regulacje formalno-prawne

3.1. Kontekst programowy

W ramach uwarunkowań wewnętrznych ochrony dziedzictwa kulturowego województwa opolskiego, Samorząd kieruje się wytycznymi zawartymi w przyjętych i obowiązujących dokumentach planistycznych, strategicznych i programowych.

Motto Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023 brzmi: „Wiele kultur, jedno dziedzictwo”, stąd w okresie sprawozdawczym podejmowane były działania zmierzające do szerokiego spojrzenia na wielokulturowość regionu i na wyróżniające województwo opolskie aspekty dziedzictwa kulturowego. Działania programowe były osadzone w obowiązujących dokumentach, między innymi Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023 został opracowany z uwzględnieniem **Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego**, który został przyjęty uchwałą Nr VI/54/2019 (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2019 r., poz. 1798 z dnia 14 maja 2019 r.).

Strategicznym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

W ramach szczegółowych zasad gospodarowania przestrzenią wskazano na zasadę budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego polegającą na pielęgnowaniu tradycji kulturowych regionu, dbaniu o materialną spuściznę historyczną, eksponowaniu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego oraz zacieśnieniu więzi społeczności lokalnych.

Aktualne kierunki polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego obejmują:

1. zachowanie ciągłości dziedzictwa regionalnego,
2. umiejętne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego,
3. kształtowanie tożsamości regionalnej i budowanie klimatu społecznej akceptacji dla ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.

Dla realizacji tych kierunków wytypowano następujące zasady, dla których zaproponowano działania je uzupełniające.

- 1) Poszanowania dla wartości zasobu kulturowego struktur zurbanizowanych.
- 2) Podporządkowania działań inwestycyjnych w historycznych terenach zurbanizowanych i ich otoczeniu ochronie wartości zasobu i jego ekspozycji.
- 3) Harmonizowania zabudowy i zagospodarowania w otoczeniu obiektów zachowanego dziedzictwa kulturowego z cechami architektoniczno-urbanistycznymi tych obiektów.
- 4) Porządkowania zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych (eliminowanie obiektów niezgodnych z charakterem obszaru zabytkowego).
- 5) Zwiększania dostępności do zabytków dla mieszkańców, turystów i inwestorów.
- 6) Podnoszenia świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej.

Jednocześnie w ramach zasady prowadzenia polityki kształtowania atrakcyjności turystycznej przestrzeni województwa wskazano na zasadę ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.

Główne działania w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego w obowiązującym PZPWO skupiają się na następujących kwestiach:

- kontynuacji rewitalizacji historycznych zespołów staromiejskich i układów wiejskich,
- odnowie zabytkowych zespołów wraz z adaptowaniem do nowych funkcji,
- rozwoju nowych form obszarowej ochrony krajobrazu kulturowego, w tym systemu pomników historii i parków kulturowych.

Pozostałe istotne dokumenty strategiczne realizowane w okresie sprawozdawczym to również **Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku** (Uchwała Nr XXV/325/2012 z dnia 28 grudnia 2012 r.), która określała wizję Opolszczyzny w 2020 roku jako:

- regionu wielokulturowego, w którym na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: wykształceni, otwarci na zmianę, wiedzę i innowacje, a także aktywni – na rynku pracy i poza nim,
- przyjaznego środowiska życia jego mieszkańców, rodzin, przedsiębiorców i wszystkich reprezentantów przestrzeni społeczno-gospodarczej,
- województwa z atrakcyjną ofertą rynku pracy, edukacyjną, kulturalną i gospodarczą, zachęcającą do wyboru tego regionu jako miejsca do zamieszkania, wypoczynku, inwestycji i rozwoju działalności innowacyjnej.

Należy dodać, iż w 2018 roku rozpoczęto prace nad strategią województwa opolskiego do roku 2030, zaś w okresie sprawozdawczym m.in. przygotowano diagnozę strategiczną pn. Opolskie – diagnoza regionalna. Opracowanie syntetycznie przedstawia aktualną charakterystykę regionu, wskazując na najistotniejsze i wyselekcjonowane czynniki rozwojowe, istotne dla kreowania polityki rozwoju województwa po 2020 r. Warto zaznaczyć, że do współpracy nad strategią Zarząd Województwa Opolskiego zaprosił szerokie grono osób, których wiedza i doświadczenie gwarantowały jego przeprowadzenie w realnej partycypacji społecznej z mieszkańcami regionu. Osoby te weszły w skład Grup Doradczych (GD), zorganizowanych przy departamentach merytorycznych UMWO. W GD znalazły swoje reprezentacje podmioty publiczne, instytucje, stowarzyszenia, firmy i środowiska lokalne m.in. z obszarów edukacji, infrastruktury, zdrowia, kultury czy środowiska. W pracach GD wzięło ponad 200 osób¹.

4 października 2021 r. podczas uroczystej Sesji Sejmiku Województwa Opolskiego uchwalona została nowa **Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030**. Jednym z celów Strategii jest cel: CENIONA MARKA REGIONU. W ramach tego celu przewidziane są następujące kierunki działań:

¹ <https://bip.opolskie.pl/2020/11/strategia-rozwoju-wojewodztwa-opolskiego-opolskie-2030/>

- dbałość o zachowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego (zintegrowane zarządzanie materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym; popularyzacja wiedzy o regionie i jego mieszkańcach pochodzących z różnych kręgów kulturowych: polskiego, niemieckiego, śląskiego, kresowego, czeskiego i romskiego; propagowanie i kultywowanie tradycji wyróżniających region oraz etosu pracy i solidności; upamiętnianie ważnych wydarzeń z historii regionu; promocja i rozwój dziedzictwa kulinarnego regionu; działania na rzecz zachowania i przystosowania zabytków do nowych funkcji użytkowych, w szczególności służących kulturze, turystyce, edukacji; wsparcie dla stanowienia parków kulturowych);
- budowa wizerunku Zielonego Opolskiego (promowanie: zielonych walorów i produktów regionu, wysokiej jakości życia w połączeniu z rosnącą świadomością ekologiczną mieszkańców, Opolskiego jako slow regionu, koncepcji inteligentnych wsi (tzw. smart villages); wsparcie wykorzystania car-sharingu, hulajnóg i rowerów);
- rozwój silnych produktów turystycznych (wsparcie działań służących tworzeniu nowych oraz wzmocnieniu już istniejących produktów turystycznych; wspieranie działań integrujących produkty turystyczne adresowane do konkretnych grup docelowych);

W trakcie okresu sprawozdawczego kontynuowany był również **Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020**.

3.2. Regulacje formalno-prawne

Podstawą prawną dla realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2020-2021 pozostaje ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840) oraz ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).

4. Ochrona zabytków województwa opolskiego w latach 2020-2021

4.1. Rejestr zabytków województwa opolskiego

Podstawową prawną formą ochrony obiektów zabytkowych jest rejestr zabytków. Wpisów do rejestru dokonuje właściwy dla danego województwa wojewódzki konserwator zabytków. Wpisy te dokonywane są na wniosek właścicieli zabytków bądź z urzędu (zabytki nieruchome i archeologiczne).

Ilość obiektów rejestrowych ogółem wzrosła w latach 2020–2021 dzięki 8 nowym wpisom dotyczącym zabytków nieruchomych i 33 dotyczącym zabytków ruchomych, przy czym w przypadku zabytków ruchomych liczba obiektów jest znacznie większa od liczby

decyzji, ze względu na obejmowanie ochroną zespołów zabytków ruchomych, bowiem 3 decyzje dotyczyły w sumie 57 obiektów – zabytków ruchomych. Według danych opracowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa obecnie na terenie województwa opolskiego jest 8494 obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków ruchomych, przy czym większość stanowi wyposażenie świątyń:

Zestawienie zbiorcze dot. rejestru zabytków ruchomych województwa opolskiego – dane statystyczne dotyczące zmian ilościowych w rejestrze					
Rok	L. decyzji	L. obiektów	Wyposażenie świątyń	Kolekcje	Inne
2019	1078	8448	7246	744	458
2021	1093	8494	7285	744	465

Dane porównawcze dotyczące zabytków ruchomych na koniec roku 2019, dane za 2021 – wg danych z 28.09.2021 roku, <https://nid.pl/zasoby/rejestr-zabytkow-zasoby/>

Wojewódzki konserwator zabytków nie udostępnił informacji jakie zabytki wpisał do rejestru zabytków w omawianym okresie².

Na podstawie analizy mediów społecznościowych i stron internetowych ustalono, że do rejestru zabytków ruchomych wpisana została rzeźba autorstwa Thomasa Myrtka oraz kapliczka u zbiegu ul. Krakowskiej i Leona Powolnego w Opolu. Z zabytków nieruchomości wpisano m.in. cmentarz przy ul. Wrocławskiej w Opolu czy kamienicę przy ul. Kołłątaja 2 w Prudniku.

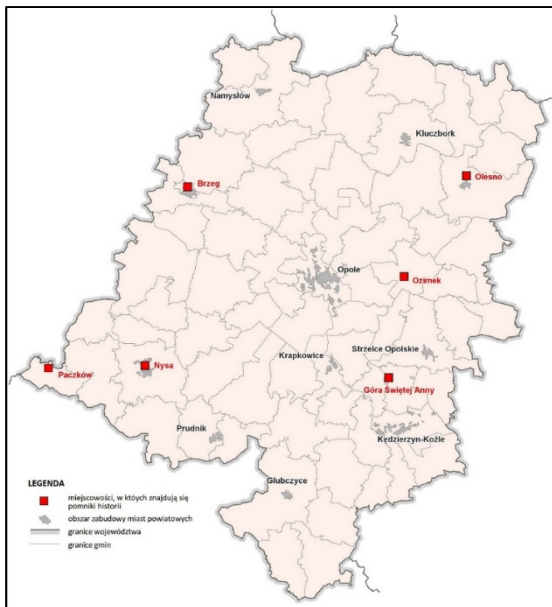
Według ostatnich dostępnych danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na dzień 22.07.2022 r.) na terenie województwa opolskiego wpisanych jest do rejestru 3367 zabytków nieruchomości (na 79 532 zabytków w skali kraju).

4.2. Pomniki Historii

W okresie sprawozdawczym nie uległa zmianie liczba pomników historii na terenie województwa opolskiego. Jest to sześć pomników:

² Odpowiedź OWKZ z dnia 11.08.2022 r. nr ZN.021.86.2022.PS na wniosek Departamentu Kultury i Dziedzictwa Regionalnego

1. Góra Świętej Anny – komponowany krajobraz kulturowo-przyrodniczy.
2. Zespół kościoła farnego pw. św. Jakuba Starszego Apostoła i św. Agnieszki Dziewicy i Męczennicy w Nysie.
3. Paczków – zespół staromiejski ze średniowiecznym systemem fortyfikacji.
4. Ozimek – żelazny łańcuchowy most wiszący na rzece Mała Panew.

5. Brzeg – Zamek Piastów Śląskich z renesansową bramą i kaplicą zamkową pod wezwaniem św. Jadwigi – nekropolią Piastów, uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 10 grudnia 2018 roku.

6. Olesno – kościół odpustowy pod wezwaniem św. Anny, został uznany za Pomnik Historii rozporządzeniem Prezydenta RP z 10 grudnia 2018 roku.

Lokalizacja Pomników Historii na terenie

województwa Opolskiego. Opracowanie graficzne danych: Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO

4.3. Parki kulturowe

Parki kulturowe są tworzone w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, park tworzy rada gminy na podstawie uchwały po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia. Tego typu forma ochrony jest szczególnie polecana dla form krajobrazowych i może być pomocna przy opracowaniu długofalowej strategii działania dla cennych obszarów kulturowych i kulturowo-przyrodniczych.

Na terenie województwa opolskiego w okresie sprawozdawczym nie powołano żadnego parku kulturowego. Tak więc na Opolszczyźnie nadal jest tylko jeden obszar objęty taką formą ochrony ustawowej – Park Kulturowy „Książęce Miasto Brzeg” (Uchwała Nr

XXV/277/16 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 28 października 2016 roku w sprawie utworzenia Parku Kulturowego „Książęce Miasto Brzeg”).

4.4. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Planowanie przestrzenne to forma ochrony zabytków wskazana w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ustawa ta w art. 18 i 19 wskazuje niezbędne elementy przy sporządzaniu i aktualizacji studiów oraz planów miejscowych, czyli krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami, w przypadku gdy gmina taki program posiada. Dokumenty planistyczne powinny określać zasoby podlegające ochronie:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

W studium i planie miejscowym ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Wszystkie gminy posiadają Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające w mniejszym lub większym stopniu problematykę ochrony dziedzictwa kulturowego.

Największy udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (dalej mpzp) w powierzchni ogółem jest w powiatach brzeskim, namysłowskim i strzeleckim, wynika to z faktu, że na ich terenie znajdują się gminy mające 100% pokrycie planami np. Brzeg i Grodków, Domaszowice i Świerczów, lub niemalże 100% – Leśnica i Jemielnica. Najgorzej w tym zestawieniu wypada powiat oleski, gdzie tylko 6% powierzchni objętej jest mpzp. Stuprocentowe (oraz powyżej 99%) pokrycie powierzchni miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego mają jeszcze gminy Bierawa, Popielów, Korfantów, Łubniany, Namysłów, Skarbimierz, Tułowice, Ujazd, Kędzierzyn-Koźle, Chrzęstowice. Powyżej 90% pokrycia mpzp terenów dotyczy gmin Lubsza i Walce.

W pozostałych gminach pokrycie planami jest bardzo zróżnicowane, począwszy od minimalnej powierzchni obszarów objętych mpzp (np. 0,64% gmina Praszka, 1,36% gmina Otmuchów, 1,37% gmina Cisek) do kilkudziesięciu procent. W sumie Opolszczyzna uzyskuje

średnią 41% powierzchni pokrytej planami (średnia ogólnopolska to ok. 30%), opolskie znajduje się w czołówce województw posiadających aktualne dokumenty planistyczne. Większy udział, powyżej 50% powierzchni objętej planami miejscowymi, mają województwa śląskie, małopolskie, dolnośląskie i lubelskie³.

4.5. Gminna Ewidencja Zabytków

Ewidencja zabytków nie jest formą ochrony, stanowi zbiór wszystkich obiektów i obszarów o wartościach zabytkowych na terenie województwa.

Ewidencję zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków w formie kart ewidencyjnych (art. 22 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami)⁴, na jej podstawie ewidencję z terenu gmin prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) w formie zbioru kart adresowych zabytków.

Ewidencja zabytków jest podstawą dla sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy. Rozpoznanie zasobów, stanu zachowania obiektów zabytków pozwala na wskazanie zagrożeń oraz sposobów reagowania w celu ochrony i powstrzymania degradacji zewidencjonowanych zabytków oraz ich otoczenia, dlatego obiekty te ujęte zostają w programach opieki oraz wskazane są do ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t.j. Dz.U. 2021 poz. 56) i jego zmianą z 2019 roku, ewidencja jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. W skład gminnej ewidencji zabytków wchodzi:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków,
2. zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru zabytków,
3. parki kulturowe.

W związku ze zmianami wprowadzonymi Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 roku, zmieniającym rozporządzenie

³ Na podstawie analizy danych BDL Głównego Urzędu Statystycznego.

⁴ Wykaz wojewódzkiej ewidencji zabytków wraz z zarządzeniem o jej wprowadzeniu zamieszczony jest na stronie: <https://bip.wuozopole.pl/52/69/ewidencja.html>

w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2019 r. poz. 1886), karty są wykonywane według nowego wzoru, który oprócz danych adresowych oraz form ochrony konserwatorskiej, zawiera także takie informacje jak historia, opis i wartości zabytku, stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji. Przy czym należy zaznaczyć, że dotychczas wykonane karty adresowe są ważne i nie jest konieczne ich ponowne opracowanie (ewentualnie może to dotyczyć obiektów, których stan techniczny uległ zasadniczej zmianie).

Wyżej wymienione rozporządzenie wprowadziło zasadę, iż w przypadku włączenia obiektów do GEZ wymagane jest porozumienie burmistrza z wojewódzkim konserwatorem zabytków co do zasadności ujęcia tego zabytku w GEZ oraz najpilniejszych postulatów konserwatorskich, a także ustaliło obowiązek informacyjny gminy, polegający na tym, iż wymagane jest zawiadomienie właściciela zabytku o zamiarze włączenia karty adresowej zabytku do gminnej ewidencji zabytków. Zawiadamia się właścicieli zabytków o zamiarze włączenia do GEZ oraz o sporządzeniu nowej karty adresowej albo o zamiarze wyłączenia karty adresowej zabytku z GEZ. Do powyższych zawiadomień o włączeniu karty do GEZ lub o wykonaniu nowej dołącza się odpowiednią kartę ewidencyjną. Tego typu opracowania według aktualnych zasad są już realizowane przez gminy.

Posiadanie gminnych ewidencji zabytków na koniec 2021 roku zadeklarowało 59 gmin (w 62 ankietach).

5. Założenia Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023

Cele strategiczne i priorytety uwzględniają cele i kierunki działania Krajowego programu opieki nad zabytkami oraz aktualne kierunki polityki przestrzennej województwa opolskiego, mają zapewnić realizację wyzwań stojących przed regionem w obszarze dziedzictwa kulturowego.

Cele operacyjne i priorytety zostały określone w formie zadań realizowanych przez różnorodne podmioty i ich współpracę. Do podmiotów tych zaliczono: właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych, jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego, samorząd województwa, służby ochrony zabytków, placówki muzealne,

instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, opolski oddział terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa, organizacje pozarządowe.

CEL STRATEGICZNY I – SKUTECZNA OCHRONA I OPIEKA NAD REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTROWYM				
	PRIORYTET 1	PRIORYTET 2	PRIORYTET 3	PRIORYTET 4
	Utrzymanie i poprawa stanu zachowania regionalnego dziedzictwa kulturowego	Badanie, dokumentowanie i monitoring zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego	Ochrona krajobrazu regionu uwzględniającego wartości kulturowe i przyrodnicze	Profesjonalna i nowoczesna ochrona i zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego
	KIERUNKI:	KIERUNKI:	KIERUNKI:	KIERUNKI:
1	Zachowanie obiektów i zespołów zabytkowych i ich otoczenia w dobrym stanie technicznym i estetycznym	Weryfikacja i uzupełnienia rejestru zabytków oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków	Wdrażanie narzędzi dedykowanych ochronie krajobrazu kulturowego	Zwiększanie aktywności samorządów w obszarze dziedzictwa kulturowego
2	Systemowe działania na rzecz zabytków stanowiący wyróżnik regionu oraz obiektów zagrożonych	Zwiększanie roli środowisk naukowych w działaniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego	Realizacja świadomej ochrony krajobrazu kulturowego	Rozwój opieki instytucjonalnej nad dziedzictwem kulturowym
3	Działania na rzecz utrzymania tradycyjnej zabudowy oraz stosowania	Monitorowanie stanu zachowania zabytków ruchomych województwa	Integracja działań ochrony krajobrazu w obszarze dziedzictwa kulturowego i	Wdrażanie nowoczesnych narzędzi ochrony zabytków

	tradycyjnych materiałów i form architektonicznych	opolskiego	przyrodniczego	
4		Opracowanie listy dóbr kultury współczesnej Opolszczyzny		
CEL STRATEGICZNY II – ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ŹRÓDŁO TOŻSAMOŚCI I WYZNACZANIA KIERUNKÓW ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO				
	PRIORYTET 1	PRIORYTET 2	PRIORYTET 3	PRIORYTET 4
	Zachowanie wielokulturowości regionu oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	Rozwijanie współpracy regionalnej i integracji w obszarze dziedzictwa kulturowego	Edukacja na rzecz aktywnej odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe	Świadome wykorzystywanie walorów dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionu
	KIERUNKI:	KIERUNKI:	KIERUNKI:	KIERUNKI:
1	Wzmacnianie znaczenia dziedzictwa niematerialnego	Rozwijanie współpracy regionalnej w obszarze dziedzictwa kulturowego	Zwiększanie aktywności społecznej w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego	Rozwój oferty spędzania czasu wolnego z oparciem o wartości krajobrazu kulturowego
2	Wspieranie działalności twórców ludowych i rzemieślników	Integracja osób i środowisk związanych z ochroną i opieką nad zabytkami	Opracowanie kompleksowej oferty edukacyjnej dotyczącej dziedzictwa kulturowego	Wspieranie inicjatyw związanych z tworzeniem lokalnych usług i produktów wykorzystujących

				zasoby materialne i niematerialne dziedzictwa
3	Popularyzacja wielokulturowego dziedzictwa Śląska Opolskiego			Tworzenie miejsc pracy związanych z dziedzictwem kulturowym

Powyższe priorytety i kierunki zostały rozwinięte o przykładowe zadania, które powinny być realizowane w trakcie czterech lat obowiązywania Programu opieki nad zabytkami Województwa Opolskiego:

CEL STRATEGICZNY I – SKUTECZNA OCHRONA I OPIEKA NAD REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTROWYM

PRIORYTET 1	
Utrzymanie i poprawa stanu zachowania regionalnego dziedzictwa kulturowego	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Zachowanie obiektów i zespołów zabytkowych i ich otoczenia w dobrym stanie technicznym i estetycznym	Aktualizacja stanu zachowania oraz potrzeb konserwatorskich obiektów zabytkowych w regionie w poszczególnych kategoriach zabytków, w tym uzupełnienie wiedzy o zasobach zabytków techniki
	Wprowadzenie jako powszechnej zasady finansowania prac konserwatorskich (system dotacji) w obiektach zabytkowych przez poszczególne samorzady
	Upowszechnianie metod postępowania konserwatorskiego przy zabytkach – system poradników, szkoleń wraz ze wspieraniem właścicieli inwestujących w zabytki m.in. poprzez system doradztwa, ulg podatkowych, wsparcie przy realizacji wymogów formalnych
2. Systemowe działania na rzecz zabytków stanowiący	Wsparcie remontów i adaptacji zespołów dworskich i pałacowych

wyróżnik regionu oraz obiektów zagrożonych	Działania na rzecz architektury drewnianej (remonty, konserwacja, zabezpieczenia i in.)
	Inwentaryzacja i ochrona zabytków techniki oraz zabytkowych obiektów i obiektów przemysłowych w tym zespołów dworców kolejowych, infrastruktury kolejowej, obiektów związanych z żeglugą odrzańską, zabytków związanych z historią lotnictwa, zabytków związanych z górnictwem surowców skalnych (cement, kamień) oraz zabytków obronnych, szczególnie fortyfikacji
	Wspieranie zachowania budownictwa wiejskiego – zagród w tym budynków gospodarczych, folwarków
3. Działania na rzecz utrzymania tradycyjnej zabudowy oraz stosowania tradycyjnych materiałów i form architektonicznych	Opracowanie katalogu z założeniami i projektami zawierającymi wzorce charakterystycznej architektury regionalnej z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej (w tym wyznaczenie regionów architektonicznych, jako obszarów utrzymania różnorodności kulturowej).
	Promowanie działań przyczyniających się do utrzymania tradycyjnej zabudowy (w tym konkursy)
	Rewaloryzacja historycznych układów przestrzennych miast i wsi, a także innych obiektów przestrzennych z uwzględnieniem zieleni komponowanej
PRIORYTET 2	
Badanie, dokumentowanie i monitoring zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Weryfikacja i uzupełnienia rejestru zabytków oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków	Opracowywanie kart ewidencyjnych i innej studialnej dokumentacji dla zabytków, uwzględniającej zieleni komponowaną
	Inwentaryzacja zasobów budownictwa modernistycznego, infrastruktury kolejowej, obiektów związanych z żeglugą odrzańską wraz z wytypowaniem obiektów i obszarów do wpisu do rejestru zabytków
	Wpisanie do rejestru zabytkowych cmentarzy, w tym

	zagrożonych (mniejszości etnicznych i wyznaniowych np. kirkutów z dodatkową ochroną dla drzew pomnikowych), alei przydrożnych i parków oraz kamieniołomów o historycznym znaczeniu
	Badania i dokumentowanie zagrożonych stanowisk archeologicznych wraz z eksponowaniem stanowisk o czytelnej formie terenowej
2. Zwiększanie roli środowisk naukowych w działaniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego	Aktywizacja środowisk naukowych w celu poszerzania opracowań studialnych i badawczych na rzecz dziedzictwa wraz z udostępnianiem wyników prac
	Współpraca z uczelniami na rzecz podejmowania interdyscyplinarnych projektów badawczych poświęconych regionalnym zasobom dziedzictwa
3. Monitorowanie stanu zachowania zabytków ruchomych województwa opolskiego	Weryfikacja i dokumentowanie zasobów zabytków ruchomych ze zwróceniem uwagi na obiekty małej architektury – inwentaryzacja przez gminy zabytków ruchomych w przestrzeni publicznej
	Podejmowanie działań zabezpieczających przed zniszczeniem i kradzieżą zabytków ruchomych (w tym rejestracja zabytków na wypadek kradzieży)
4. Opracowanie listy dóbr kultury współczesnej Opolszczyzny	Inwentaryzacja zasobów i popularyzacja listy dóbr kultury współczesnej
	Wskazanie wytycznych związanych z ochroną wartości i właściwym użytkowaniem dóbr kultury
	Wpisanie najcenniejszych dóbr kultury współczesnej do rejestru zabytków
PRIORYTET 3	
Ochrona krajobrazu regionu uwzględniającego wartości kulturowe i przyrodnicze	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Wdrażanie narzędzi dedykowanych ochronie	Przeprowadzenie audytu krajobrazowego – zidentyfikowanie i ochrona krajobrazów priorytetowych

krajobrazu kulturowego	Tworzenie parków kulturowych, rezerwatów kulturowych i innych form ochrony prawnej układów przestrzennych miast i wsi oraz innych założeń przestrzennych, także na terenach przemysłowych
	Aktywizacja samorządów lokalnych w celu opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentów wpływających na ład przestrzenny (m.in. uchwały krajobrazowe)
2. Realizacja świadomej ochrony krajobrazu kulturowego	Realizacja zintegrowanych projektów rewitalizacji na terenach zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem aspektów społecznych i kulturowo - przyrodniczych oraz dziedzictwa przemysłowego regionu
	Wspieranie instytucji i stowarzyszeń propagujących potrzebę ochrony krajobrazu kulturowego i wspieranie lokalnych organizacji w działaniach zmierzających do ochrony zagrożonych przestrzeni o wartościach kulturowych
	Sformułowanie wytycznych konserwatorskich dla zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych oraz powstawanie studiów wartości zabytkowych obszarów
	Objęcie ochroną elementów ekspozycji krajobrazów kulturowych oraz historycznych przestrzeni publicznych o potencjale zabytkowym
3. Integracja działań ochrony krajobrazu w obszarze dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Opracowywanie dokumentów planistycznych i strategicznych uwzględniających integrację ochrony zabytków i ochrony przyrody
	Obejmowanie ochroną, w tym konserwatorską ciągów alejowych wzdłuż dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz ich rewaloryzacja
	W ramach wyznaczania regionów architektonicznych, jako

	obszarów utrzymania różnorodności kulturowej, uwzględnianie obszarów łączących wartości środowiska naturalnego z działalnością człowieka (m.in. kamieniołomy)
	Realizacja projektów rewitalizacyjnych i infrastrukturalnych uwzględniających integralność dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i przyrodniczego
PRIORYTET 4	
Profesjonalna i nowoczesna ochrona i zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Zwiększanie aktywności samorządów w obszarze dziedzictwa kulturowego	Opracowywanie brakujących i aktualizacja gminnych ewidencji zabytków
	Opracowywanie i wdrażanie zapisów gminnych i powiatowych programów opieki nad zabytkami
	Wspieranie działań samorządów w obszarze dziedzictwa kulturowego: szkolenia dla pracowników, popularyzacja konkursów GKZ
2. Rozwój opieki instytucjonalnej nad dziedzictwem kulturowym	Kontynuacja rozwoju muzeów SWO poprzez powiększanie kolekcji, przygotowywanie atrakcyjnej i nowatorskiej oferty programowej, modernizację powierzchni wystawienniczych i magazynowych i in.
	Tworzenie nowych i modernizacja muzeów lokalnych i izb tradycji z uwzględnieniem inicjatyw społecznych, oraz opracowanie bazy danych dotyczących ich działalności
	Utworzenie Opolskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego w celu koordynacji i zarządzania procesami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego regionu
	Podjęcie działań zmierzających do poszerzenia możliwości działania Muzeum Wsi Opolskiej (np. powiększenie obszaru, file skansenu)
	w zakresie gromadzenia i ratowania obiektów budownictwa

	wiejskiego
3. Wdrażanie nowoczesnych narzędzi ochrony zabytków	Tworzenie i rozbudowa infrastruktury służącej digitalizacji zasobów dziedzictwa jednostek kultury wraz z zapewnieniem dostępu do elektronicznych baz danych o zabytkach
	Inwentaryzacja 3D zabytków - trójwymiarowa digitalizacja i wirtualizacja wybranych zabytków
	„Cyfrowy portal” – rozwijanie multimedialnych form udostępniania dziedzictwa poprzez repozytoria cyfrowe, elektroniczne inwentarze zbiorów, wirtualne spacery po muzeach i zabytkach, technologie gier terenowych i in.
	Rozwój nieinwazyjnych metod badania stanowisk archeologicznych (skaningu, technik fotogrametrycznych, badań geofizycznych, wraz z tworzeniem cyfrowych baz danych)

CEL STRATEGICZNY II – ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ŹRÓDŁO TOŻSAMOŚCI I WYZNACZANIA KIERUNKÓW ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

PRIORYTET 1	
Zachowanie wielokulturowości regionu oraz tożsamości lokalnej i regionalnej	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Wzmacnianie znaczenia dziedzictwa niematerialnego	Wspieranie społeczności lokalnych w kultywowaniu i nauczaniu o obrzędach i obyczajach lokalnych wraz z ich systematycznym archiwizowaniem
	Wdrażanie nowych form popularyzacji dziedzictwa niematerialnego (festiwal tradycji, szlak tradycji, centrum dziedzictwa, elektroniczna baza danych)
	Kontynuacja działań dotyczących zachowania materialnego i niematerialnego dziedzictwa mieszkańców Opolszczyzny jako różnych grup etnograficznych

	Kontynuowanie wpisów na Krajową Listę Produktów Tradycyjnych oraz na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, inspirowanie badań nad lokalnym dziedzictwem niematerialnym
2. Wspieranie działalności twórców ludowych i rzemieślników	Sprzyjanie rozwojowi twórczości ludowej i promowanie dorobku artystycznego twórców ludowych
	Zebranie danych dotyczących warsztatów rzemieślniczych oraz osób posiadających unikalne umiejętności zawodowe wraz z określeniem metod ich popularyzacji
	Tworzenie warunków do realizacji projektów edukacyjnych, zachęcających młodych ludzi do nauki unikalnych zawodów i rzemiosła
	Wspieranie twórczego wykorzystania sztuki ludowej we współczesnym wzornictwie i branży przemysłowej
3. Popularyzacja wielokulturowego dziedzictwa Śląska Opolskiego	Wspieranie powstawania wydawnictw z zakresu dziedzictwa kulturowego dla różnych grup odbiorców, wspieranie prac nad opracowywaniem źródeł dotyczących dziedzictwa regionu, w tym prac badawczych.
	Wspieranie projektów upowszechniających wartości kulturowe regionu, historię grup etnicznych i mniejszości narodowych
	Wykorzystywanie różnorodnych narzędzi do popularyzacji dziedzictwa: konkursów, debat, warsztatów, szkoleń, platformy cyfrowej i in.
	Kontynuacja i rozwój oferty w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa i Nocy Muzeów
PRIORYTET 2	
Rozwijanie współpracy regionalnej i integracji w obszarze dziedzictwa kulturowego	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Rozwijanie współpracy	Konsolidacja i współpraca obszarów, miejsc i instytucji w celu

regionalnej w obszarze dziedzictwa kulturowego	zwiększenia potencjału dziedzictwa kulturowego (sieciowanie)
	Wsparcie opiekunów Pomników Historii na rzecz spójnego zarządzania obiektami i obszarami wraz z opracowaniem strategii współpracy oraz integracja instytucji w celu przygotowania kolejnych wniosków o wpis na listę Pomników Historii
	Wsparcie działalności programowej instytucji kultury w celu poszerzania oferty kulturalnej i turystycznej
2. Integracja osób i środowisk związanych z ochroną i opieką nad zabytkami	Umożliwienie wymiany wiedzy i doświadczeń właścicieli obiektów zabytkowych wraz ze wspieraniem wspólnych inicjatyw w obszarze ochrony zabytków
	Opracowanie systemu kształcenia kadry opiekunów, instruktorów i działaczy zajmujących się dziedzictwem materialnym i niematerialnym
	Inspirowanie do tworzenia partnerstw publiczno – prywatnych w projektach związanych z ochroną zabytków, ich użytkowaniem i zagospodarowaniem
PRIORYTET 3	
Edukacja opolskiej społeczności na rzecz aktywnej odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Zwiększanie aktywności społecznej w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego	Nagradzanie i promowanie dobrych praktyk mających na celu prawidłowe użytkowanie i remontowanie obiektów zabytkowych (w tym ustanowienie Nagrody Marszałka)
	Popularyzowanie i wspieranie działalności społecznej w obszarze dziedzictwa: społecznych opiekunów zabytków, wolontariuszy, stowarzyszeń zajmujących się ochroną zabytków

	Wspieranie projektów obywatelskich podnoszących kompetencje kulturowe i odpowiedzialność za dziedzictwo (w tym budżet obywatelski, otwarte konkursy ofert)
2. Opracowanie kompleksowej oferty edukacyjnej dotyczącej dziedzictwa kulturowego	Opracowanie scenariuszy wraz pomocami naukowymi wspierającymi nauczanie o dziedzictwie regionalnym
	Przygotowanie szkoleń dla nauczycieli i edukatorów, muzealników z zakresu nauczania o dziedzictwie kulturowym oraz wspieranie realizacji warsztatów edukacyjnych prowadzonych przez specjalistów w szkołach
	Popularyzacja form interaktywnych w edukacji (questy, gry terenowe, geocaching itp.)
	Realizacja konkursu dla szkół zaangażowanych w edukację regionalną np. zdobycie tytułu „Szkoły/klasy przyjaznej dziedzictwu”
PRIORYTET 4	
Świadome wykorzystywanie walorów dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionu	
KIERUNKI:	PRZYKŁADOWE ZADANIA
1. Rozwój oferty spędzania czasu wolnego z oparciem o wartości krajobrazu kulturowego	Rozwój turystyki i propozycji spędzania czasu wolnego opartego na różnorodnych elementach dziedzictwa
	Rozwój oferty usług na obszarach wiejskich o walorach krajobrazowych uwzględniających dziedzictwo materialne i niematerialne
	Inicjowanie kampanii społecznych promujących korzyści wynikające z obowiązywania form ochrony (mpzp, rejestr, parki kulturowe), programów opieki nad zabytkami i ewidencji zabytków
2. Wspieranie inicjatyw związanych z tworzeniem lokalnych usług i	Adaptacje i remonty obiektów zabytkowych w celu stworzenia oferty wypoczynku z uwzględnieniem różnych grup docelowych

produktów wykorzystujących zasoby materialne i niematerialne dziedzictwa	Promocja lokalnych usług i produktów oraz wspieranie osób i jednostek działających na rzecz poszerzania oferty w tym obszarze
	Ustanowienie w ramach regionu Szlaku Zabytków Techniki promującego szczególne bogactwo dziedzictwa przemysłowego Województwa Opolskiego
3. Tworzenie miejsc pracy związanych z dziedzictwem kulturowym	Realizacja projektów szkoleniowych przyczyniających się do profesjonalizacji osób zajmujących się sektorem kultury i sektorem turystyki
	Tworzenie warunków do zwiększania zatrudnienia w sektorze turystyki kulturowej
	Wspieranie osób podejmujących prowadzenie własnej działalności gospodarczej w obszarze dziedzictwa kulturowego

6. Realizacja Programu w latach 2020-2021

6.1. CEL STRATEGICZNY I – SKUTECZNA OCHRONA I OPIEKA NAD REGIONALNYM DZIEDZICTWEM KULTROWYM

PRIORYTET 1

Utrzymanie i poprawa stanu zachowania regionalnego dziedzictwa kulturowego

Utrzymanie i poprawa stanu zachowania regionalnego dziedzictwa kulturowego jest podstawowym priorytetem programu. Wynika z podstawowych zadań dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami. Stąd założone zostały kierunki mające na celu realizację zadań przyczyniających się do rozpoznania stanu zabytków oraz zachowania obiektów i zespołów zabytkowych w dobrym stanie technicznym i estetycznym, szczególnie tych, które stanowią wyróżnik regionu (pałace i dwory, kościoły drewniane) oraz które są szczególnie zagrożone (zabytki techniki, budownictwo wiejskie).

W ostatnich latach systematycznie wzrasta wysokość corocznie udzielanych przez SWO dotacji. W latach 2020-2021 Zarząd Województwa Opolskiego ogłosił konkursy na

dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru. Łącznie przeznaczono w nich kwotę 1 300 000 zł, co pozwoliło na dofinansowanie w 2020 roku 23 zadań na kwotę 400 000 złotych, a w 2021 roku 45 zadań na kwotę 900 000. Podstawą udzielania dotacji w ramach konkursu wniosków była uchwała Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXXII/345/2009 r. z dnia 26 maja 2009 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnych ewidencjach zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego (Dz. Urz. Woj. Opol. Nr 44 poz. 768 z późn. zm.).

Dotacje zostały przyznane na ważne, wieloletnie przedsięwzięcia konserwatorskie, dotyczące szczególnie cennych zabytków jak np. w kościele pw. św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku (realizowane były prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w południowej nawie bocznej wraz z wyposażeniem – etap 4) oraz remont konserwatorsko-budowlany obiektów wraz z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim XVIII-wiecznej Prałatury oraz wirydarza (etap III cz. 4 ostatnia) dawnego klasztoru Norbertanek w Czarnowasach. Dotacje otrzymał także Pomnik Historii – kościół pw. św. Anny w Oleśnie w którym zrealizowano prace konserwatorskie przy zabytkowym ołtarzu pw. Czternastu Wspomożycieli. Poza tym dotacje otrzymały także osoby fizyczne, samorządy gminne i powiatowe oraz wspólnoty mieszkaniowe na remonty kamienic. Większość składanych wniosków, a jednocześnie przyznanych dotacji dotyczy związków wyznaniowych i prowadzonych przez nie remontów świątyń i ich wyposażenia (ołtarze, organy, ambony, stolarki), ale także obiektów znajdujących się na terenie dawnych cmentarzy przykościelnych, jak mauzoleum rodziny von Schaffgotsch w Kopicach, w którym wykonano etap III ostatni remont budowlano-konserwatorskiego - konserwację elewacji grobowca - część ściany wschodniej, ściany zachodniej i północnej czy wykonanie prac konserwatorskich przy nagrobku nadleśniczego Heinricha von Burgsdorf znajdującego się na cmentarzu ewangelickim w Pokoju.

Rodzaj beneficjenta	2020		2021	
	Dotacje	Kwota w zł	Dotacje	Kwota w zł
Parafie Rzymskokatolickie	18	265 000	25	533 000
Parafie Ewangelicko-Augsburskie	0	0	4	71 000
Klasztory Zakonne	1	20 000	2	40 000

Organizacje pozarządowe	0	0	2	14 000
Podmioty prywatne	1	40 000	2	16 000
Powiaty	1	40 000	2	55 000
Gminy	0	0	2	30 000
Wspólnoty mieszkaniowe	1	15 000	2	56 000
Inne	1	20 000	4	85 000
Razem	23	400 000	45	900 000

W omawianym okresie kontynuowane były szkolenia i doradztwa, realizowane przez cztery jednostki⁵ w ramach projektu finansowanego z funduszy UE pt. „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez rewaloryzację obiektów zabytkowych w Pokoju i działania edukacyjno-informacyjne w województwie opolskim”. Między innymi w marcu 2020 roku odbyła się w Brzegu trzecia konferencja zorganizowana przez wojewódzkiego konserwatora zabytków pt. „Jak chronić zabytki dziedzictwa kultury?”. Urząd konserwatorski opracował także w 2020 roku poradnik informacyjno-edukacyjny dla właścicieli obiektów zabytkowych, który prezentuje m.in. prawa i obowiązki właścicieli zabytków, przybliży normy regulujące ochronę zabytków i opiekę nad nimi zawarte w ustawie o ochronie zabytków oraz przedstawia zasady i procedury prowadzenia prac w zabytkach. Jest on opracowany m.in. w formie elektronicznej – do pobrania ze strony www, ale nie jest dostępny na stronie internetowej urzędu konserwatorskiego.

⁵ Lider Projektu: Gmina Pokój, partnerzy: Państwowa Wyższa Zawodowa w Nysie, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu, Województwo Opolskie/Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu

Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
serdecznie zaprasza na Konferencję

Jak chronić zabytki dziedzictwa kultury?

3 marca 2020 r. **Zamek Brzeg**
godz. 9:30

Program:

09:00 – 09:30 Rejestracja uczestników, kawa/herbata poczęstak	12:40 – 13:10
09:30 – 10:15	12:10 – 12:40
Co należy wliczyć do zabytku przed jego renowacją i program konserwatorskim. (Przedmiotowość – architektura)	12:40 – 13:10
10:15 – 10:45	13:10 – 13:40
Planowa strategiya opieki i ochrony zabytków archeologicznych (Grzegorz Mielenda – architekt)	13:40 – 14:10
10:45 – 11:15	14:10 – 14:30
Planowanie i realizacja potrzeb w budownictwie zabytkowym (Dorota Kowalik-Kozłowska – konserwator dachów i tynków)	14:30 – 14:55
11:15 – 11:45	14:55 – 15:15
Finansowanie i realizacja potrzeb w budownictwie zabytkowym (Dorota Kowalik-Kozłowska – konserwator dachów i tynków)	15:15 – 15:45
11:45 – 12:00	15:45 – 16:15
12:00 – 12:40	16:15 – 16:30
Znaczenie i planowanie opieki nad zabytkami kultury (prof. dr hab. inż. Henryk Nyska – Politechnika Wroclawska, kierownik Katedry Budownictwa Ogólnego)	16:30 – 16:45
	16:45 – 17:00

W związku z ograniczoną liczbą miejsc, proszę o potwierdzenie udziału, w konferencji telefonicznie pod numerem 792 141 194 lub e-mailem: koordynator@wzopolski.pl

Jak dbać o zabytki?

PORADNIK
Opolskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków

*Zabytki to wspólne dobro,
które z myślą o przyszłych pokoleniach
należy otoczyć należytą opieką i ochroną*

Opole 2020

Grafiki pochodzą z: <https://www.facebook.com/opolskikonserwatorzabytkow>

CEL STRATEGICZNY I – PRIORYTET 2

Badanie, dokumentowanie i monitoring zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego

Ważnym elementem dbałości o dziedzictwo kulturowe są badania zabytków oraz dokumentowanie zasobów. W ramach realizacji tego celu założono między innymi zwrócenie uwagi na konieczność wpisywania do rejestru zabytków modernistycznych, cmentarzy i zabytków techniki. Ze względu na brak informacji od Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków co do podjętych decyzji o wpisie do rejestru zabytków obiektów i obszarów z terenu województwa nie można ocenić na ile zadania te są realizowane. W omawianym okresie do rejestru zabytków został na pewno wpisany jeden cmentarz – założony w 1813 roku cmentarz wielowyznaniowy przy ulicy Wrocławskiej w Opolu.

Opole, cmentarz przy ul. Wrocławskiej wpisany do rejestru zabytków, fot. I. Solisz

W omawianym okresie powstawały opracowania i publikacje dotyczące opolskiego dziedzictwa kulturowego, między innymi przygotowane przez pracowników opolskiego oddziału terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa:

- Katarzyna Latocha, *„Ratusz w Oleśnie”*, Opole 2020;
- Marek Bednarek, Krzysztof Spychała, *„Osadnictwo celtyckie na Górnym Śląsku”*, Opole 2020;
- Joanna Banik, *„Kościół św. Józefa. Świadek dawnej świętości Michałowa”*, Opole 2021;
- Krzysztof Spychała, *„Szlakiem średniowiecznych grodzisk wzdłuż dolnego biegu Nysy Kłodzkiej. Przewodnik”*, Opole 2021.

W poszczególnych samorządach były podejmowane działania mające na celu opracowanie dokumentacji dla zabytków ruchomych znajdujących się w przestrzeni publicznej. Miasto Opole zleciło wykonanie programów prac konserwatorskich obiektów małej architektury: kapliczki przy ul. W. Biosa 10, rzeźby autorstwa Thomasa Myrtka „Dziewczynka z rogiem obfitości”, kapliczki pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny przy ul. Wolności w Opolu-Czarnowąsach, kapliczki pw. Serca Pana Jezusa przy ul. Pelargonii oraz rzeźby św. Jadwigi Śląskiej pochodzącej z kapliczki przy ul. Frankiewicza i Przeskok. Na podstawie tych dokumentacji w większości zabytków zostały przeprowadzone prace konserwatorskie w 2021 roku.

Działania dokumentacyjne wspiera także Samorząd Województwa Opolskiego, który przyznał dotacje na opracowania: *Kompleksowe opracowanie dokumentacji konserwatorskiej oraz projektu budowlanego zabytkowego drewnianego kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Zakrzowie Turawskim*, stanowiącego ważny punkt na turystycznym szlaku kościołów drewnianych Opolszczyzny, *Dokumentację projektową na remont zabezpieczający Wieży Bramy Ziębickiej przy ul. Warszawskiej w Grodkowie* oraz *Opracowanie dokumentacji konserwatorskiej i budowlanej dla XVIII-wiecznego pomnika nagrobego kluczborskiego kupca przy kościele ewangelicko-augsburskim w Kluczborku*.

Ważnymi inicjatywami w obszarze opieki nad zabytkami były prace badawcze realizowane z inicjatywy OT NID w Opolu dotyczące dwóch kościołów z terenu powiatu brzeskiego: kościoła św. Józefa w Michałowie, w którym zorganizowany został obóz badawczy, uczestniczyli w nim specjaliści zajmujący się badaniami zabytków z Łodzi, Krakowa, Katowic i Wrocławia (architekci, konserwatorzy, historycy sztuki) oraz kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Obórkach. W kościele w Obórkach wykonano skanowanie 3D, zarówno bryły jak i wnętrza oraz wieży i więźby dachowej. Do tego wojewódzki konserwator zabytków zlecił badania dendrochronologiczne oraz architektoniczne. Z badań dendrochronologicznych wykonanych przez prof. Tomasza Ważnego obecnie wiadomo, że najstarszą częścią kościoła są drewniane ściany prezbiterium (południowa i wschodnia) wykonane z drewna jodłowego w 1447 r., ściany nawy wzniesiono około 1483 r. Obecna konstrukcja dachu pochodzi z 1506 r. W 1685 r. strop nawy i prezbiterium pokryto polichromią o motywach kasetonów z rozetami oraz wicią roślinną wypełniającą pola⁶. Kościół więc należy do najstarszych świątyń drewnianych w Polsce. Dzięki tym badaniom pojawiły się postulaty dotyczące opracowania wniosku o wpisanie kościoła na listę Pomników Historii.

⁶ <https://www.dladziedzictwa.org/2022/04/22>

Kościół pw. śś. Piotra i Pawła w Obórkach, fot. S. Mielnik

CEL STRATEGICZNY I – PRIORYTET 3

Ochrona krajobrazu regionu uwzględniającego wartości kulturowe i przyrodnicze

Od roku 2019 trwają prace nad projektem *Audytu krajobrazowego województwa opolskiego* (Uchwała ZWO Nr 1142/2019 z dnia 24 lipca 2019 r., w sprawie przystąpienia do sporządzania projektu Audytu krajobrazowego województwa opolskiego realizowana przez Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej).

Zadaniem audytu jest przeprowadzenie identyfikacji, charakterystyki i waloryzacji krajobrazów; wskazanie krajobrazów priorytetowych (szczególnie cennych – wymagających zachowania); określenie zagrożeń dla zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz wartości w obrębie obszarów parków kulturowych, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu; sformułowanie rekomendacji i wniosków dot. kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz parków kulturowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu; określenie lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych.

W latach 2020 - 2021:

- Zakończono etap I opracowania, który obejmował identyfikację krajobrazów – efektem pracy jest wyznaczenie na podstawie dominującego tła krajobrazowego 824 jednostek krajobrazowych reprezentujących 15 typów krajobrazowych i 35 podtypów.
- Zakończono realizację II etapu audytu, obejmującą:
 - charakterystykę zidentyfikowanych krajobrazów, w tym określenie cech analitycznych krajobrazów – przyrodniczych i kulturowych;

- określono cechy syntetyczne krajobrazów (tradycja i funkcje podstawowe krajobrazów);
- opracowano Karty Charakterystyki Krajobrazów (4 moduły tematyczne), stanowiące bazę rejestrową audytu.
- Rozpoczęto i w bardzo wysokim stopniu zaawansowano prace nad III etapem audytu – oceną zidentyfikowanych krajobrazów.
- Rozpoczęto i zaawansowano prace nad IV etapem audytu – wskazanie krajobrazów priorytetowych.

W okresie sprawozdawczym podejmowane były działania, które przyczyniają się do świadomej ochrony krajobrazu kulturowego, są to opracowania studialne realizowane przez OT NID w Opolu dotyczące zabytkowych wsi województwa opolskiego:

- „Studium ochrony wartości kulturowych układu ruralistycznego wsi Grobniki”,
- „Studium ochrony wartości kulturowych układu ruralistycznego wsi Obórki” (zakończenie prac w 2022 r.),
- „Studium ochrony wartości kulturowych układu ruralistycznego Czeskiej Wsi” (zakończenie prac w 2022 r.).

Do stałych działań samorządu województwa zalicza się organizację konkursu **NAJLEPSZA PRZESTRZEŃ PUBLICZNA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO**, której celem jest promowanie najlepszych projektów rewitalizacji i zagospodarowania przestrzeni w województwie.

W roku 2020, w związku z utrzymującą się w kraju sytuacją epidemiologiczną, wywołaną pandemią choroby COVID-19 i wprowadzonymi uregulowaniami, wynikającymi z ustawy z dnia 02 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374), Zarząd Województwa Opolskiego w dniu 11 maja 2020 r. podjął decyzję o nie przeprowadzeniu tegorocznej edycji konkursu Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Opolskiego (NPPWO). Do publicznej wiadomości przekazano informację, że wszystkie zrealizowane przedsięwzięcia związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych, planowane do zgłoszenia w 2020 roku będzie można zgłaszać do konkursu w roku następnym.

Nagroda w konkursie Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Opolskiego za rok 2021, fot. DPR

W 2021 roku odbyła się dwunasta edycja konkursu Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Opolskiego. Organizowany przez Zarząd Województwa Opolskiego konkurs promuje osiągnięcia w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych miast i wsi w województwie opolskim. Jego celem jest m.in. wskazanie najlepszych realizacji i podniesienie świadomości społecznej w zakresie kształtowania ładu przestrzennego.

Do 12 edycji konkursu Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Opolskiego zakwalifikowano 33 zrealizowane projekty (w dwóch kategoriach: przestrzeń publiczna i obiekt użyteczności publicznej), dzięki którym w przestrzeni publicznej zaszły znaczące zmiany – funkcjonalne, kompozycyjne, społeczne, kulturalne, techniczne i gospodarcze, co przełożyło się na ich atrakcyjność, funkcjonalność i wygodę, a także dostępność i bezpieczeństwo mieszkańców. Edycja ta wskazała, że w województwie opolskim trwa nieustająca praca na rzecz poprawy jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych, a przez to wizerunku miast i wsi. Dowodzą tego laureaci NAGRODY MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO:

⇒ w kategorii PRZESTRZEŃ PUBLICZNA doceniono Rewitalizację traktu spacerowego przy ul. Murka w Oleśnie (rewitalizacja promenady),

⇒ w kategorii OBIEKT UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ – Miejską i gminną bibliotekę publiczną w Głuchołazach.

Ponadto Zarząd Województwa Opolskiego uhonorował wyróżnieniami następujące inwestycje:

⇒ w kategorii PRZESTRZEŃ PUBLICZNA:

- Rewitalizacja miasta Dobrodzień – przebudowa placu rynku.
- Utworzenie i urządzenie szlaku gąsek na terenie wsi Gąsiorowice – „Szlak Gąski produktem lokalnym Gąsiorowic”.
- Rewitalizacja miasta Kluczborka poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej oraz zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- Budowa schroniska wraz z wybiegiem dla dużych kotów i kładką pieszą nad akwenem, Opole.
- Przestrzeń publiczna „Park wiejski w Niewodnikach”.
- Park 800-lecia z edukacyjnym placem zabaw dla dzieci i dorosłych. Park 800-lecia z placem zabaw – I etap, Opole.
- Budowa wielokondygnacyjnego parkingu podziemnego na placu Mikołaja Kopernika w Opolu wraz z zagospodarowaniem powierzchni placu.

⇒ w kategorii OBIEKT UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ:

- Centrum Przesiadkowe w Gogolinie. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku Dworca Kolejowego w Gogolinie.
- Muzeum Ziemi Kozielskiej w ramach projektu „Zachowanie dziedzictwa kulturalnego Kędzierzyna-Koźła poprzez renowację, rewaloryzację i przebudowę zabytkowego kompleksu zamkowego”.
- Centrum Aktywizacji Społecznej w Opolu.
- Przebudowa sal: widowiskowej i małej sceny w Brzeskim Centrum Kultury wraz z utworzeniem „Sceny Kameralnej BCK”.

Wyróżnione w konkursie obiekty zabytkowe: dawny dworzec kolejowy w Gogolinie (inwestor Gmina Gogolin), Muzeum Ziemi Kozielskiej (Inwestor: Gmina Kędzierzyn-Koźle), fot. DPR.

Także mieszkańcy Opolszczyzny mogli wybrać ulubioną realizację – w ramach głosowania internetowego na Najlepszą Przeszłość Publiczną Województwa Opolskiego. W wyniku tegorocznego głosowania internauci zdecydowali o przyznaniu NAGRODY INTERNAUTÓW w kategoriach:

- ⇒ PRZESTRZEŃ PUBLICZNA dla realizacji pn. Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej kąpieliska „Balaton” w Dobrzenu Wielkim.
- ⇒ OBIEKT UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ dla realizacji pn. Modernizacja budynku Gminnego ośrodka kultury w Dobrzenu Wielkim.

Ogłoszenie wyników Konkursu odbyło się w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, podczas konferencji poświęconej przestrzeni publicznej. Wydarzeniu, jak zwykle, towarzyszyła wystawa przedstawiająca dorobek konkursu.

W okresie sprawozdawczym nie utworzono żadnego parku kulturowego, problemem jest również wdrażanie przez gminy uchwał krajobrazowych, których zadaniem miało być porządkowanie przestrzeni. Takie przepisy miejscowe zostały uchwalone tylko dla kilku miejscowości, jak np. w Opolu i Namysłowie (w 2019 r.), przy czym w Opolu obowiązywał 36-miesięczny okres dostosowawczy do wymogów Uchwały Reklamowej Miasta Opola (do lipca 2022 roku), narzędzie to jest więc w niewielkim stopniu wykorzystywane przez opolskie samorządy.

Zadania określone w Programie dotyczące sformułowania wytycznych konserwatorskich dla zabytkowych struktur urbanistycznych i ruralistycznych oraz powstawanie studiów wartości zabytkowych obszarów oraz objęcie ochroną elementów

ekspozycji krajobrazów kulturowych oraz historycznych przestrzeni publicznych o potencjale zabytkowym mogły być realizowane przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, jednak urząd konserwatorski nie udzielił informacji na ile te zadania były w latach 2020-2021 podejmowane.

W ramach realizacji projektów rewitalizacyjnych i infrastrukturalnych uwzględniających integralność dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i przyrodniczego warto zwrócić uwagę na prace wykonane w Opolu na terenie dawnej cementowni Piast. Prace na tym obszarze rozpoczęły się w czerwcu 2020 roku od gruntownych porządków oraz usuwania zalegającego gruzu oraz wytyczenia ciągów komunikacyjnych: pieszych i rowerowych. Projekt rewitalizacji dotyczył uporządkowania terenu Kamionki Piast i zlikwidowania pozostałości po hali cementowni, przy zachowaniu kilku elementów tego budynku, wyeksponowano walory użytku ekologicznego zawierającego chronioną faunę i florę. W efekcie na tym terenie powstały ścieżki pieszo-rowerowe, place zabaw i siłownia, park dla psów oraz całoroczne boisko ze sztuczną nawierzchnią, a także stacja dla płetwonurków. Przebudowa kosztowała 7 milionów 700 tysięcy złotych, z czego około 85% stanowiły środki z funduszy UE⁷.

W ramach projektów rewitalizacyjnych na obszarach wiejskich rozpoczęta została przez gminę Dąbrowa rewitalizacja zabytkowej części wsi Ciepiewice (dofinansowanie 175 904,45 - Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER).

CEL STRATEGICZNY I – PRIORYTET 4

Profesjonalna i nowoczesna ochrona i zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego

Zgodnie z założeniami Programu profesjonalizm w obszarze zarządzania dziedzictwem kulturowym powinien być oparty na rzetelnym rozpoznaniu zasobów oraz solidnych podstawach programowych, stąd konieczne jest opracowanie przez gminy brakujących ewidencji zabytków oraz stały monitoring stanu ochrony zabytków w ramach gminnych oraz powiatowych programów opieki nad zabytkami i ich systematyczna aktualizacja.

⁷ <https://www.opole.pl/dla-mieszkanca/aktualnosc/kamionka-piast-po-rewitalizacji>

Większość gmin na terenie województwa ma opracowane gminne ewidencje zabytków, jest to 59 gmin (dane na podstawie otrzymanych 62 ankiet) oraz programy opieki nad zabytkami (44 gminy na 71).

	GMINA	Gminna Ewidencja Zabytków		Gminny Program Opieki nad Zabytkami obowiązujący w latach 2020-2021	
		karty adresowe sporządzone zgodnie z rozporządzeniami MKiDN	liczba wykonanych kart	zarządzenie lub data ich opracowania	lata obowiązywania
L.p.	1	2	3	4	5
1.	BABORÓW	239	Zarządzenie nr 87/19	2019-2022	NR X/114/19 R.M. w Baborowie
2.	BIAŁA	168	Zarządzenie OR.0050.682.2022	brak	-
3.	BIERAWA	90	Zarządzenie nr 160/2017	2021-2024	XLIV/329/2022 z dnia 21.03.2022
4.	BRANICE	ok. 520	2009	brak	-
5.	BRZEG	821	Zarządzenie nr 781/19	brak	-
6.	BYCZYNA	802	2011	brak	-
7.	CHRZĄSTOWICE	112	Zarządzenie nr 73.2019	2019-2022	Nr VIII/56/19 RG w Chrząstowicach
8.	CISEK	123	2006	brak	-
9.	DĄBROWA	451	2008	brak	-
10.	DOBRODZIĘĆ	74	2005-08	2018-2021	Nr XXXVI/306/2018
11.	DOBRZEŃ WIELKI	65		2017-2020	

12.	DOMASZOWICE	124+100 archo.	Zarządzenie OR.0050.7.2022	brak	
13.	GŁOGÓWEK	429	2014-19	2019-2023	VII/87/2019 z dnia 15.03.2019r.
14.	GŁUBCZYCE	881	Zarządzenie nr 1361/18	2018-2021	Nr XLIV/412/18 RM
15.	GŁUCHOŁAZY	1035	Zarządzenie nr 226-PR.49.2019	2019-2022	Nr VII/85/19 RM
16.	GOGOLIN	118	b.d.	b.d.	
17.	GORZÓW ŚL.	103	Zarządzenie Nr 0050.66.2019	2017-2020, 2021-2024	Nr XXXVI/248/2017; Nr XXIV/188/2021
18.	GRODKÓW	1614	2017r.	2018-2021	Nr XXXVI/343/18
19.	IZBICKO	261	2015 r.	2020-2023	Nr XXVIII.227.2021
20.	JEMIELNICA	brak		2017-2020	Nr XXVI/173/17
21.	KAMIENNIK	196+145 archo.	2018-20	brak	
22.	KĘDZIERZYN- KOŹLE	481	Zarządzenie Nr 1663/GNP/2017 oraz aktualizacje	2017-2020, 2021 - 2024	Nr XLVI/430/17; XXXVI/418/21
23.	KIETRZ	204	2014-17	brak	
24.	KLUCZBORK	949+234 archo.	Zarządzenie nr AO.0050.22.2018	2018-2021	Nr XLVI/452/18
25.	KOLONOWSKIE	77	2021	2021-2024	Nr XXI/186/21
26.	KOMPRACHCICE	b.d.		b.d.	
27.	KORFANTÓW	55	Zarządzenie Nr 216/2020	brak	
28.	KRAPKOWICE	184	Zarządzenie nr 412/2016	w opracowaniu	
29.	LASOWICE	351	2005 r. w	w opracowaniu	-

	WIELKIE		opracowaniu		
30.	LEŚNICA	211	b.d.	2019-2023	XI/63/19
31.	LEWIN BRZESKI	545	Zarządzenie nr 127/2019	2020-2023	Nr XXV/193/2020
32.	LUBRZA	152	2020	brak	
33.	LUBSZA	670	b.d.	brak	
34.	ŁAMBINOWICE	77	2017r.	2018 - 2021	XXIX/248/17
35.	ŁUBNIANY	260	2020	2021-2024	XXXVII/269/22
36.	MURÓW	914	2010-15	2018-2021	XXXVI/255/2018
37.	NAMYSŁÓW	1110	Zarządzenie nr 651/VII/18	2018-2021	96/VIII/19
38.	NIEMODLIN	704	2006-2020	2021-2024	XXVII/147/20
39.	NYSA	775 + 258 archo.	Zarządzenia z lat 2005-21	2018-2021	nr XLVI/675/17
40.	OLESNO	211	44.2018	2017-2020	XLII/331/17
41.	OLSZANKA	525	2007-2015	2018-2021	XXXVII/257/2018
42.	OPOLE	3157	OR.I.0050.864.17	2020-2023	XXVI/529/20
43.	OTMUCHÓW	838+ 448 archo.	Zarządzenie nr 227/2021	brak, opracowany w 2021 na lata 2022-2025	
44.	OZIMEK	557	2016	2017-2020, 2021-2024	XXXVI/226/17; XLI/369/21
45.	PACZKÓW	710	Zarządzenie 247/2020	2020-2023	XXI/173/2020
46.	PAKOSŁAWICE	brak		brak	
47.	PAWŁOWICZKI	414	Zarządzenie Nr 0050.140.2019	2021-2024	XXXI/202/21
48.	POKÓJ	121	b.d.	b.d.	
49.	POLSKA CEREKIEW	108	2017	2017-2020	Nr XXX/170/2017
50.	POPIELÓW	306	2015-16	brak	

51.	PRASZKA	109	2017r.	2017-2020, 2021-2024	247/XXXI/2017; 231/XXX/2021
52.	PRÓSZKÓW	110	b.d.	2021-2024	XXX/216/2021
53.	PRUDNIK	1173 (?)	2018-19, weryfikacja	brak	---
54.	RADŁÓW	104	b/d	2017-2020	
55.	REŃSKA WIEŚ	101	Zarządzenie nr XXX/216/2021	brak	-
56.	RUDNIKI	49	XXX/216/2021	2021-2024	XXX/216/2021
57.	SKARBIMIERZ	brak	-	brak	-
58.	SKOROSZYCE	350	b.d.	brak	
59.	STRZELCE OPOLSKIE	789	b.d.	2020-2023	XXX/216/2021
60.	STRZELECZKI	527+ 85 ARCHEO	2016-17	2017-2020, 2021-2024	XI/242/17/; XXX/186/21
61.	ŚWIERCZÓW	293	2019	2020-2023	XXX/186/21
62.	TARNÓW OPOLSKI	83	aktualizacja 2019	2020-2023	XXI/162/2020
63.	TUŁOWICE	186	Zarządzenie nr 267/2021	2017-2020, 2021-2024	XXXV/183/17; XXXVII/209/21
64.	TURAWA	126	2005	brak	
65.	UJAZD	102	2015	2019-2022	XI/80/2019
66.	WALCE	106	Or.0050.78.2017	2017-2020, 2021-2024	XXVII/241/2017; XXIV/210/2020
67.	WILKÓW	344	2013	brak	
68.	WOŁCZYN	364	Zarządzenie nr 491/2021	2019-2022	X/96/2019
69.	ZAWADZKIE	212	2013	2021-2024	XX/156/20
70.	ZDZIESZOWICE	72	2008	2018-2021	LV/370/2018
71.	ZĘBOWICE	67	2014-15	brak	

Warto podkreślić, że powstawanie programów opieki nad zabytkami jest niezwykle istotne, na co zwrócił uwagę Generalny Konserwator Zabytków – w ramach *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022* założono realizację konkursu Generalnego Konserwatora Zabytków na modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami, dlatego od 2020 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalny Konserwator Zabytków ogłaszają konkurs dla gmin „Samorząd dla Dziedzictwa” na wzorcowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami, rozumianych jako dokumenty strategiczne w kontekście ochrony i zarządzania dziedzictwem i krajobrazem kulturowym oraz kształtowania ładu przestrzennego przez samorząd lokalny. W konkursie tym brały udział gminy z terenu województwa. Warto zaznaczyć, że w pierwszej edycji tego konkursu przeprowadzonej w 2020 roku na 26 zgłoszonych gmin laureatem w kategorii B (gminy miejsko-wiejskie i gminy wiejskie) została Gmina Paczków.

W przypadku samorządów powiatowych odsetek powiatów posiadających powiatowe programy opieki nad zabytkami jest zdecydowanie niższy, na jedenaście powiatów tylko dwa (opolski i strzelecki) posiadają opracowane programy, liczba ta uległa zmniejszeniu o jeden powiat. Zmniejszyła się także liczba powiatów, które w ramach porozumienia z wojewodą opolskim przejęły część kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków i na ich terenie część spraw związanych z wydawaniem decyzji administracyjnych (pozwoleń, postanowień i in.) pozostaje w gestii powiatowych konserwatorów zabytków. Takie porozumienia posiadają obecnie powiaty brzeski, kluczborski, oleski i nyski (z porozumienia zrezygnował powiat kędzierzyńsko-kozielski).

Rozwój opieki instytucjonalnej nad dziedzictwem kulturowym

Istotnym zagadnieniem w okresie sprawozdawczym w ramach priorytetu był dalszy rozwój opieki instytucjonalnej nad dziedzictwem kulturowym, szczególnie w obszarze zadań własnych SWO dotyczących rozwoju placówek muzealnych i innych instytucji kultury, w tym powiększanie kolekcji w muzeach, opracowanie atrakcyjnych i nowatorskich ofert programowych oraz modernizacja powierzchni wystawienniczych i magazynowych. Działania te to m.in. systematyczne zwiększanie kolekcji muzealnych:

Instytucja Kultury SWO	2020-2021
Muzeum Śląska Opolskiego	Zwiększenie ilości zabytków w 2020 r. – 105 szt. w 2021 r. – 643 obiekty
Muzeum Wsi Opolskiej	Pozyskiwanie obiektów kultury materialnej: a) etnografia i sztuka: 36 szt. b) sztuka ludowa i rzemiosło: 70 szt. c) architektura ludowa: 1 szt.
Centralne Muzeum Jeńców Wojennych	Do muzealnej kolekcji włączono 4375 obiektów, natomiast do zbiorów archiwalnych przyjęto 326 jednostek archiwalnych

W latach 2020-2021 były opracowywane koncepcje oraz kontynuowane modernizacje powierzchni wystawienniczych muzeów dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego, w Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu rozpoczęto prace nad projektami:

- a) przygotowanie dokumentacji przeniesienia budynku ze Sławięcic,
- b) przygotowanie dokumentacji do projektu „Głos mają ryby” (odbudowa zagrody rybackiej, remont systemu wodnego na terenie muzeum).

Podjęto także prace mające na celu dostosowanie ekspozycji muzealnej dla osób niepełnosprawnych.

W Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w budynku Muzeum w Opolu przy ul. Minorytów 3 przebudowano instalację przeciwpożarową, w Łambinowicach przy ul. Muzealnej 4 kontynuowane były prace polegające na przebudowie budynku Muzeum wraz z poprawą otoczenia – II etap (koszt 4 470 950,00, w tym 3 467 000,00 – dotacja celowa Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz 1 003 950,00 dotacja celowa – Województwo Opolskie). Prowadzono prace projektowe i rozpoczęto realizację ekspozycji edukacyjnej i nośników informacji terenowej na terenie obozu w Łambinowicach.

Zrealizowane w 2020 r. prace konserwatorskie na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Łambinowice

Artefakty jenieckie wydobyte w trakcie prac konserwatorsko-budowlanych na terenie byłego Stalagu 318/VIII F (344) Łambinowice, fot. S. Mielnik, ze zbiorów CMJW

Wykonano prace konserwatorskie na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Łambinowice i jednocześnie w ramach zadania „Konserwacja artefaktów jenieckich wydobytych w trakcie prac konserwatorsko-budowlanych na terenie byłego Stalagu 318/VIII F (344) Łambinowice oraz innych muzealiów pochodzących ze zbiorów muzeum” zabezpieczone zostały 1163 zabytki.

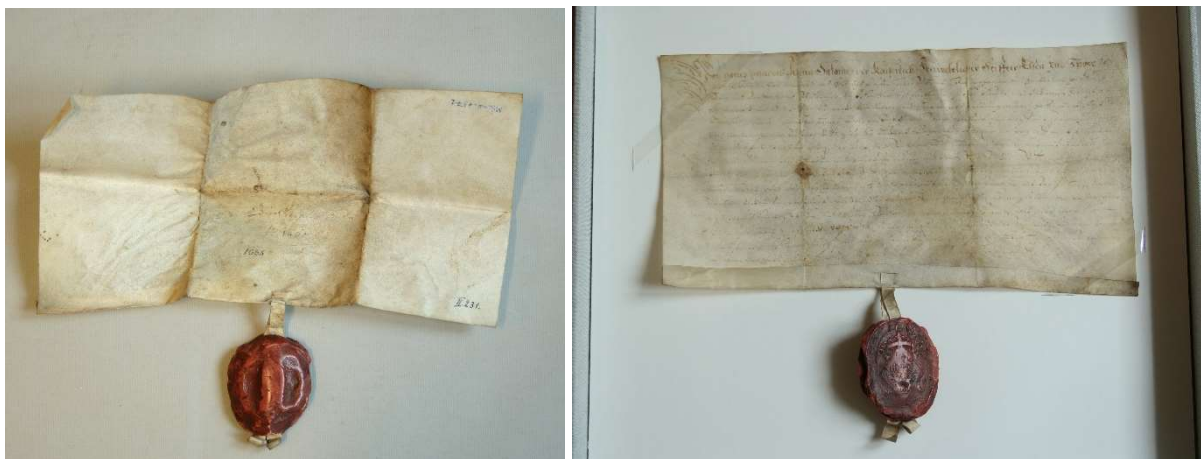
W Muzeum Śląska Opolskiego w ramach obchodów 100. rocznicy III Powstania Śląskiego samorząd województwa przyznał fundusze na przygotowanie dokumentacji projektowej dla oddziału Muzeum Śląska Opolskiego w Górze Św. Anny mającej na celu usunięcie wad technologicznych budynków Muzeum Czynu Powstańczego – Domu Polskiego i Sali III Powstania Śląskiego poprzez poprawę ich efektywności energetycznej: wymianę istniejących termoizolacji, a także zużytych i niesprawnych technicznie instalacji niskiego i wysokiego napięcia oraz wodno-kanalizacyjnych. W ramach przygotowania projektu

przeprowadzono badania konserwatorskie Domu Polskiego, na podstawie których powstała dokumentacja przywrócenia historycznej formy architektonicznej budynku. Jednocześnie Muzeum rozpoczęło współpracę ze Stowarzyszeniem Architektów Polskich SARP w celu przygotowania i przeprowadzenia konkursu architektonicznego na rozbudowę Muzeum Czynu Powstańczego wraz z powstaniem pomieszczeń na stałą ekspozycję Działu Przyrodniczego MŚO.

Dom Polski – Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny – projekt odtworzenia historycznej formy elewacji, wykonawca dokumentacji: MARDOM, projekt architektoniczno-budowlany – mgr inż. arch. Marcin Fiutak

Muzeum Śląska Opolskiego dzięki zakupowi w 2019 roku specjalistycznego wyposażenia dla potrzeb pracowni konserwatorskiej poszerzyło w omawianym okresie działalność o prowadzenie prac z zakresu konserwacji obiektów papierowych, a w 2021 także o wykonywanie we własnym zakresie konserwacji zabytków metalowych (głównie archeologicznych). Oprócz tego prowadzone były prace przy rzeźbach i obrazach, m.in. opolskiego środowiska artystycznego (H. Rachfalskiego, K. Buckiego, R. Kowala). Koszt całkowity wszystkich zakonserwowanych zabytków w 2020 roku wyniósł 91 148,73, a w 2021 roku wyniósł 60 993,30.

MŚO-H-4371 dokument pergaminowy z pieczęcią przed i po konserwacji, dodatkowo zaprojektowanie i wykonanie pudła ochronnego z funkcją wystawienniczą, fot. ze zbiorów Muzeum Śląska Opolskiego.

Wdrażanie nowoczesnych narzędzi ochrony zabytków realizowało Centralne Muzeum Jeńców Wojennych poprzez:

- zakup trzech skanerów do wytwarzania wizerunków cyfrowych zabytków płaskich;
- fotografowanie i skanowanie kolejnych zabytków ze zbioru muzealiów i archiwaliów (wytworzono wizerunki cyfrowe dla 6624 muzealiów; wykonano 2564 skanów z 19 jednostek archiwalnych);
- wytwarzanie metadanych do fotografowanych i skanowanych zabytków, które publikowane są w wewnętrznej bazie ewidencyjnej (w latach 2020-2021 wprowadzono dane dla 8416 muzealiów i 9687 archiwaliów);
- tworzenie wewnętrznej elektronicznej bazy danych Bazy Jeńców Wojennych (w latach 2020-2021 przygotowano 70760 rekordów);
- w 2021 r. na stronie internetowej zaktualizowanie danych 19 jednostek archiwalnych zespołu Deutsches Rotes Kreuz.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych rozwija także nieinwazyjne metody badania stanowisk archeologicznych. W 2021 r. opracowano i złożono wniosek do Ministerstwa Edukacji i Nauki na realizację projektu „Nauka dla społeczeństwa, społeczeństwo dla nauki w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach”, zakładającego m.in. prowadzenie prac archeologicznych przy wykorzystaniu technologii nieinwazyjnych (realizacja w 2022 r.).

6.2. CEL STRATEGICZNY II – ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO JAKO ŹRÓDŁO TOŻSAMOŚCI I WYZNACZANIA KIERUNKÓW ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

CEL STRATEGICZNY II – PRIORYTET 1

Zachowanie wielokulturowości regionu oraz tożsamości lokalnej i regionalnej

Kierunki działania w tym priorytecie odnoszą się w znacznej mierze do dziedzictwa niematerialnego, które jest istotnym nośnikiem tożsamości regionalnej. Kultywowanie lokalnych obrzędów i obyczajów jest ważnym przejawem budowania i utrzymywania więzi społecznych, stąd potrzeba jego wspierania, ale też archiwizowania i popularyzowania.

W ramach wzmacniania znaczenia dziedzictwa niematerialnego Muzeum Wsi Opolskiej wspierało społeczności lokalne w kultywowaniu i nauczaniu o obrzędach i obyczajach lokalnych poprzez

- 1) organizacja wystaw „Dywany kwietne” i „Wodzenie niedźwiedzia” w lokalnych środowiskach (Raszowa, Sławice, Ujazd),
- 2) organizacja warsztatów zdobienia jaj wielkanocnych w lokalnych środowiskach (50 spotkań, 1500 uczestników),
- 3) organizacja warsztatów malowania porcelany w środowiskach lokalnych (23 spotkania, 470 uczestników),
- 4) ustawienie makiet 8 kroszonek w wybranych miejscowościach woj. Opolskiego.

Jednocześnie Muzeum Wsi Opolskiej dokumentowało zwyczaje i obrzędy w terenie (grupy niedźwiedziowe, dywany kwietne na Boże Ciało) oraz koordynowało prace nad wpisem zwyczaju „procesje konne” na listę niematerialnego dziedzictwa.

W omawianym okresie wpisano kolejne zwyczaje na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego (wnioski OT NID Opole) zwyczajów i tradycji związanych ze Śląskiem Opolskim:

- zwyczaj Krzyżoków w Borkach Małych,
- Babski comber na Śląsku Opolskim,
- Procesję Bożego Ciała z tradycją kwietnych dywanów w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej Wódce,

- zwyczaj pisania pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim,
- zwyczaj wysiewania serc i krzyży na polach w okolicach Strzelec Opolskich.

Krzyżoki w Borkach Małych oraz Wysiewanie serc i krzyży na polach w okolicach Strzelec Opolskich, fot. za: <https://www.dladziedzictwa.org/2021/10/20>

Oddział Terenowy NID w Opolu w 2020 roku współpracował z MKiDN w sprawie wniosku dywanów kwiatowych na listę UNESCO, dzięki temu w 2021 roku tradycja dywanów kwiatowych na procesje Bożego Ciała została wpisana na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO (wpis obejmuje 4 miejscowości z woj. opolskiego: Klucz, Olszową, Zalesie Śląskie i Zimną Wódkę).

Warto także zaznaczyć, że w 2020 roku Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach decyzją Komisji Europejskiej uzyskało tytuł Znak Dziedzictwa Europejskiego 2019 (ZDE) i tym samym zostało uznane za obiekt dziedzictwa kulturowego, które – podobnie jak Stocznia Gdańska, Unia Lubelska, Konstytucja 3 Maja oraz cmentarz wojenny nr 123 Łużna-Pustki z okresu I wojny światowej – odegrało szczególną rolę w kształtowaniu historii i kultury Europy oraz rozwoju wartości stanowiących fundament integracji europejskiej. Lista, stworzona na wzór słynnej listy UNESCO, służy tworzeniu swoistej mapy miejsc i obiektów istotnych dla tożsamości europejskiej i przez to wzmacniających tę tożsamość. Znak Dziedzictwa Europejskiego otrzymują te obiekty, zarówno materialne jak i niematerialne, które posiadają zasadnicze znaczenie dla historii i dziedzictwa kulturowego Europy.

W sposób szczególny w omawianym okresie podejmowane były działania dotyczące promocji dziedzictwa kulinarnego Opolszczyzny w szczególności związane jest to z Listą Produktów Tradycyjnych utworzoną na mocy ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych. Na listę prowadzonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wpisanych zostało 76 produktów z województwa opolskiego, w tym 10 z nich zostało wpisane na listę w latach 2020-2021 tj.: jabłka suszone z pieca, kraple, szpajza cytrynowa, masło czyszeckie, polewka, zupa rakowa, pranzunki, żur żyniaty, ajerlikier oraz kakałówka.

Referat Rozwoju Wsi UMWO w 2021 r. zorganizował dla opolskich przedstawicieli kół gospodyń wiejskich szkolenia poświęcone prowadzeniu działalności statutowej i warsztaty kulinarne dotyczące tradycyjnej kuchni śląskiej i kresowej, w który uczestniczyło blisko 200 przedstawicieli opolskich KGW.

W 2021 r. UMWO wspólnie z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego przeprowadził Konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo-Smaki Regionów”. Cel konkursu to identyfikacja i promocja regionalnych produktów. Każda edycja konkursu wyłania nowe dania i potrawy tradycyjne, historycznie związane z mieszkańcami województwa opolskiego. Do w/w konkursu zgłoszono łącznie 77 potraw i produktów kulinarnych. Ponadto w 2021 r. siedmiu opolskim produktom kulinarnym przyznano Perły – prestiżowe nagrody przyznawane podczas krajowego finału konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” (w 2020 roku z uwagi na Covid konkurs się nie odbył).

Samorząd Województwa wsparł w latach 2020-2021 organizacje pozarządowe działające na obszarach wiejskich (m.in. koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia) ogłaszając otwarty konkurs ofert na zadania publiczne w zakresie propagowania idei „Opolskie ze smakiem” poprzez promocję sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie oraz produktów tradycyjnych, regionalnych i lokalnych, dotując łącznie 31 podmiotów kwotą bliską 300 tys. zł. W ramach w/w zadań odbyło się wiele warsztatów, targów, konkursów kulinarnych oraz wydane zostały przez organizacje pozarządowe publikacje nt. dziedzictwa kulinarnego naszego regionu. Między innymi Fundacja na Rzecz Partnerstwa Events Partner zrealizowała zadanie pn. „Enoturystyka w Opolskim – szlakiem winnych wzgórz”⁸.

⁸ Zadanie dofinansowane w wysokości 10 000 zł przez Samorząd Województwa Opolskiego w otwartym konkursie ofert w 2020 r.

Istotnym zadaniem było powstawanie wydawnictw z zakresu dziedzictwa kulturowego dla różnych grup odbiorców. W latach 2020-2021 wydane zostały książki i broszury poświęcone historii i tradycjom regionu, między innymi OT NID w Opolu opracował publikacje:

- Joanna Banik, „Pisanie pisanek techniką batikową na Śląsku Opolskim”, Opole 2020,
- Joanna Banik, „Procesja Bożego Ciała z tradycją kwiatnych dywanów w Kluczu, Olszowej, Zalesiu Śląskim i Zimnej”, Opole 2020,
- Magdalena Przysiężna-Pizarska, „Smaki dziedzictwa. Kresowy kredens babci”, Opole 2021,
- Magdalena Przysiężna-Pizarska, „Wokół stołu. Wigilia kresowa”, Opole 2021,
- Joanna Banik „Kutyki wołyńskie z Michałowa”, Opole 2021.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna była wydawcą publikacji:

- Stanisław Jałowiecki, „Tu i tam. Tam i tu”, Opole 2020,
- Zbyszko Bednorz, „Od Opola do Wrocławia”, Opole 2021 (wydawnictwo zostało wydane w serii bibliofilskiej),
- „Powstańcze jodło”, Opole 2021.

Muzeum Śląska Opolskiego wydało:

- „Powstania Śląskie. Polityka – historia - pamięć” (praca zbiorowa),
- katalog do wystawy stałej „Opole – gród, miasto, stolica regionu. Wczesne średniowiecze”,
- informator do wystawy „Kocham tylko moją córkę Izabelę i sztukę. Życie i twórczość Mariana Kurdziela”.

Wydawnictwa Muzeum Wsi Opolskiej:

- katalog „Sąsiedzi. Od narodzin, aż po śmierć. Fotografie Franciszka Lepicha z Oleszki”,
- „Impresje – album jubileuszowy” – wydawnictwo z okazji 60-lecia Muzeum Wsi Opolskiej.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych wydało publikacje popularyzujące nieznane karty historii regionu:

- P. Stanek, „Na uboczu. Lamsdorf w czasie powstań śląskich i plebiscytu (1919–1921)” we współpracy z Instytutem Śląskim w Opolu,
- „Szkice z dziejów obozów w Lamsdorf/Łambinowicach. Historia i współczesność”, z. 6.

Działania w obszarze **Wspieranie projektów upowszechniających wartości kulturowe regionu, historię grup etnicznych i mniejszości narodowych** realizowane były przede wszystkim przez instytucje kultury Samorządu Województwa Opolskiego:

Muzeum Śląska Opolskiego zorganizowało wystawy czasowe:

- Poza miastem. Sovinec jako nieoficjalne centrum czeskosłowackiej kultury (19.01-6.12.2020),
- Mniejszość niemiecka ma wartość (18.08-30.08.2020),
- Z biegiem rzeki. Historia Żydów na Śląsku (01.2021-28.02.2021),
- Tajemnice śląskiej koronki (01.2021-28.02.2021),
- „100 lat temu – plebiscyt na Górnym Śląsku” (wystawa czasowa i ekspozycja plenerowa),
- Wystawa plenerowa informacyjno-edukacyjna „Panorama Powstań Śląskich”,
- Kocham tylko moją córkę Izabelę i sztukę. Pasja – życie i twórczość Mariana Kurdziela (23.11.2021-28.03.2022).

Poza tym realizowane były spotkania propagujące historię i wartości kulturowe Śląska Opolskiego:

- Ziołolecznictwo na wsi śląskiej (4 spotkania) w Kurzniach.
- Regionalne hafty ludowe ze szczególnym uwzględnieniem haftu opolskiego (4 spotkania) w Stobrawie.
- Warsztaty i lekcje muzealne związane z tematyką świąt: wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia – 27 tematów , 48 lekcji, frekwencja 750 uczestników.
- Warsztaty malowania tkanin „Szlajfka śląska i zapaska”.
- Wystawa śląskich strojów ludowych.

Muzeum Wsi Opolskiej zorganizowało wystawy czasowe:

- „Sąsiedzi. Od narodzin aż po śmierć. Fotografie Franciszka Lepicha z Oleszki”,
- „Piękno świątyni. Kaplica w Lipkach i Kościół z Gręboszowa”,
- „Zwyczaj i obrzędy na Śląsku opolskim i w Rymarzovsku”.

W ramach wspierania działalności twórców ludowych i rzemieślników Muzeum Wsi Opolskiej z jednej strony promowało dorobek artystyczny twórców ludowych w ramach organizacji wystawy stałej pt. „Krucza sztuka, od kurzego jaja do opolskiej kroszonki”, z drugiej organizowało imprezy folklorystyczne i pokazy: odbyły się imprezy plenerowe – 5 wydarzeń, weekendy z kulturą ludową – 18 dni, organizacja konkursów i wystaw

pokonkursowych: („Wojewódzki Konkurs Plastyki Obrzędowej Opolskie Kroszonki i Pisanki”, „Wojewódzki Konkurs Malowania Porcelany” – 4 konkursy; 4 wystawy pokonkursowe).

W Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w 2020 roku:

- utworzono i prezentowano wystawę czasową własną pt. *Muzeum na 5+* z okazji 55 rocznicy powstania Muzeum,
- prezentowano: 1) wystawę czasową pt. *Europa zaczyna się w... Łambinowicach. Miasta i Miejsca Znaku Dziedzictwa Europejskiego*, 2) we współpracy z Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej wystawę czasową *Zapomniane ofiary nazistowskiej eutanazji – mord na pacjentach śląskich zakładów leczniczych w latach 1940–1945*,
- Muzeum w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół CMJW realizowało projekt edukacyjny pt. *Nie taki zwykły las. Reportaże z Łambinowic*, dofinansowany z programu dotacyjnego Eduko – Bardzo Młoda Kultura 2019–2021 – Opolskie – Łambinowice, 30 września–30 października,
- Muzeum zainicjowało ekranizację spektaklu wystawianego w baraku byłego Stalagu 344 Lamsdorf pt. *Przerzucane słowa* (w reżyserii Andrzeja Czernika). Spektakl został zekranizowany ze środków Wojewody Opolskiego w ramach Programu Wieloletniego „Niepodległa” na lata 2017–2022,
- Muzeum uczestniczyło jako konsultant naukowy w stworzeniu drugiego spektaklu wyprodukowanego za środki z ww. programu – *Podrzucone słowa* (akcja spektaklu ma związek z historią powstań śląskich i plebiscytu),
- w 2021 roku Muzeum przygotowało ekspozycję edukacyjną „Miejsce z bliźną” na terenie byłego Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf w Łambinowicach,
- prezentowano dwie wystawy obce dotyczące historii regionu: 1) *Na straży granic. Straż Graniczna II Rzeczypospolitej na zachodnim odcinku granicy polsko-niemieckiej* przygotowana przez opolską delegaturę Instytutu Pamięci Narodowej; 2) *Fremde Heimat? Schlesien 1945 und in den Nachkriegsjahren / Obcy hajmat? Śląsk w 1945 roku i w latach powojennych* przygotowana przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Również w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej prezentowano zbiory regionalne współczesne i zabytkowe na wystawach, którym towarzyszyły wykłady, oprowadzania kuratorskie oraz lekcje skierowane do młodzieży, w 2020 i 2021 roku przygotowane zostały wystawy:

- „Wieś opolska na dawnej pocztówce. Ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu”. Na wystawie zaprezentowano 170 przedwojennych kart pocztowych z widokami opolskich wsi (29.06-31.07.2020).
- „Typowo śląskie!? Świadomość regionalna i śląskie tożsamości”. Wystawa będąca efektem zorganizowanej przez Haus Schlesien w Königswinter polsko-niemieckiej konferencji poświęconej świadomości regionalnej w kontekście Śląska (1-31.10.2020).
- „Wileńskie ABC Wilno Waldemara Wołkanowskiego”. Dziewiąta wystawa z cyklu „Z Kresowego albumu” organizowana co rok przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu. Wystawa inspirowana była książką „Wileńskie ABC. Ludzie, miejsca, historie” dra Waldemara Wołkanowskiego, rodzinie związanego z Wilnem, historyka, absolwent Uniwersytetu Opolskiego (26.05-30.06.2021).
- „Czas przełomu. Śląsk w pierwszych dekadach XX wieku”. Na ekspozycji zaprezentowano historię Śląska od początku XX w. do zakończenia sporu o Śląsk wraz z wyeksponowanymi wydarzeniami 1921 roku, na tle najważniejszych zmian cywilizacyjnych oraz postępu technologicznego regionu (26.04-19.05.2021).
- „W kręgu kultury niemieckiej. Grafika zabytkowa ze zbiorów WBP w Opolu”. Na wystawie było można obejrzeć perełki zabytkowej niemieckiej grafiki i najcenniejsze ilustracje starych druków wydanych w Niemczech, gromadzone od 70 lat w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu (19.10 –15.11.2021).

Analizując wykorzystywanie różnorodnych narzędzi do popularyzacji dziedzictwa należy zwrócić uwagę na ciekawą inicjatywę Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu, które było pomysłodawcą i koordynatorem wdrożenia w 2020 roku aplikacji O!polskie muzea, która stworzona została z 22 muzeami z całego województwa. W bezpłatnej aplikacji (do pobrania w sklepach: Google Play oraz App Store) dostępne są szczegółowe informacje o opolskich muzeach oraz prezentacja tysięcy zdigitalizowanych eksponatów tych jednostek.

Z innych działań Muzeum Wsi Opolskiej zorganizowało konkursy:

- a) „Zabytkowa architektura wsi opolskiej” – 2 konkursy, 53 uczestników,
- 2) organizacja lekcji muzealnych: 127 lekcji, 2458 uczestników,
- 3) wykonanie filmów popularyzujących dziedzictwo (11 filmów).

Na stronie internetowej Centralnego Muzeum Śląska Opolskiego udostępniono wirtualne zwiedzanie muzeum i Miejsca Pamięci Narodowej w Łambinowicach; uruchamiając

jednocześnie aplikację mobilną pt. „Muzeum w miejscu pamięci. Poznajemy Łambinowice”, poza tym muzeum:

- zorganizowało 1) dwie edycje Ogólnopolskiego Konkursu na projekt historyczny; 2) jedną edycję Konkursu Recytatorskiego Poezji Jenieckiej „Nie traćmy pamięci”; 3) dwie edycje sesji edukacyjnej pt. Jeśli nie pamięć to co? Edukacja w miejscach pamięci narodowej,
- w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Przyjaciół CMJW w 2021 r. realizowało projekt edukacyjny (debaty oxfordzkie) pt. Wojna, niewola i potyczki na słowa dofinansowany z programu dotacyjnego Eduko – Bardzo Młoda Kultura 2019–2021 – Opolskie – Łambinowice, 30 września-30 października,
- zrealizowano także 354 lekcje online dot. m.in. tematyki regionalnej – dziejów obozów w Lamsdorf/Łambinowicach na tle historii Śląska dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w całej Polsce.

Muzeum Śląska Opolskiego przygotowało i udostępniło wirtualne zwiedzanie muzeum. Jednocześnie ze względu na obchody 100. rocznicy III Powstania Śląskiego muzeum realizowało lub współorganizowało szereg inicjatyw i wydarzeń w Opolu oraz w swoim Oddziale – Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, między innymi:

- „Ślązaczki o powstaniach śląskich i plebiscycie” – cykl relacji kobiet z okresu powstań śląskich – działanie on-line,
- Cykl zajęć on-line dla uczniów „Ciepła zima, gorąca wiosna 1921 roku, czyli 100 lat temu na Górnym Śląsku. Plebiscyt i III Powstanie Śląskie w *Public History*”,
- Promocja Muzeum Czynu Powstańczego – film edukacyjno-promocyjny dot. zbiorów i wystaw, (prezentacja w internecie i w kolejach regionalnych),
- udostępnienie on-line zdigitalizowanych zbiorów Muzeum Czynu Powstańczego,
- Edukacyjnie o powstaniach śląskich – reportaże multimedialne – online,
- Konkurs literacko-plastyczny „W drodze do Polski – wspomnienie powstań śląskich”,
- Festiwal Śląskiej i Powstańczej Piosenki w Górze św. Anny i Strzelcach Opolskich,
- Debata oxfordzka uczniów opolskich szkół wokół powstań śląskich wraz z reportażem on-line,
- Kino plenerowe, Góra św. Anny – filmy związane z okresem powstań śląskich (m.in. „Sól ziemi czarnej” Kazimierza Kutza),
- Wycieczki rowerowe szlakiem mogił powstańczych wokół Góry św. Anny,
- „Ogniska powstańcze – z historią i przyrodą w tle” w Górze św. Anny,

- Gra terenowa wokół Góry św. Anny śladami powstańców i powstań śląskich,
- Pielgrzymka powstańcza reprezentacji uczniów opolskich szkół im. powstań śląskich na Górę św. Anny.

Europejskie Dni Dziedzictwa

Szczególnie istotnym dla dziedzictwa wydarzeniem na terenie województwa są obchodzone corocznie Europejskie Dni Dziedzictwa koordynowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Głównym celem Europejskich Dni Dziedzictwa jest promowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz przypominanie o wspólnych korzeniach kultury europejskiej. Imprezy skierowane są do bardzo szerokiej i różnorodnej grupy odbiorców, co nadaje im wymiar uniwersalny.

Zadanie na Opolszczyźnie koordynowane jest przez Oddział Terenowy Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Opolu. Corocznie szereg instytucji, organizacji oraz osób fizycznych realizuje rozliczne projekty, w sumie jest to bardzo szeroki wachlarz wydarzeń o charakterze edukacyjnym i popularyzującym dziedzictwo kulturowe, realizowanych we wszelkich możliwych formach, od wystaw, koncertów, warsztatów, po spacerów tematycznych, wycieczki, rajdy rowerowe i gry terenowe.

W sumie podczas Europejskich Dni Dziedzictwa w dniach 12-13 oraz 19-20 września pod hasłem „Moja droga” w województwie opolskim zorganizowano 170 wydarzeń w 66 miejscowościach. Wojewódzka inauguracja EDD w województwie opolskim odbyła się 12 września 2020 roku w Małujowicach, w kościele św. Jakuba Apostoła.

Kościół pw. Jakuba Apostoła w Małujowicach podczas inauguracji EDD w 2020 r., fot.

I. Solisz

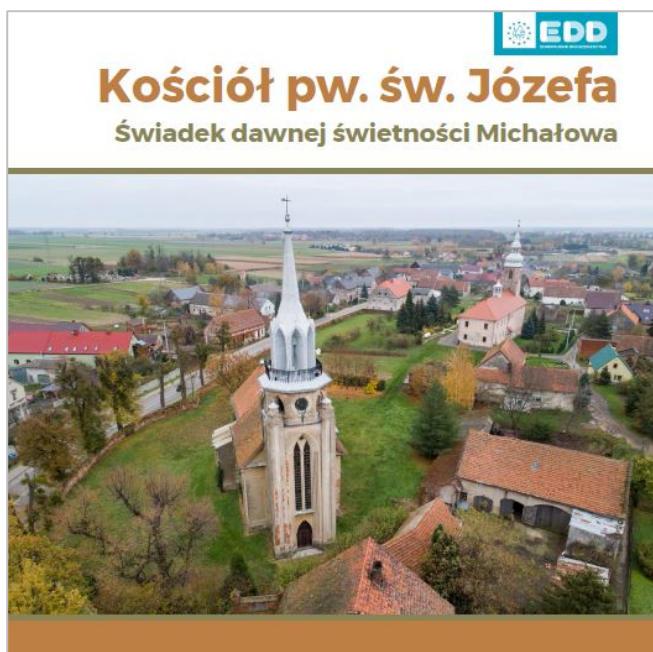
W ramach wydarzenia uczestnicy mieli możliwość zwiedzania kościoła z przewodnikiem; wysłuchania prelekcji na temat historii i znaczenia kościoła w Małujowicach, oraz informacji o zrealizowanych pracach konserwatorskich w świątyni; odbył się wernisaż wystawy poświęconej kościołowi oraz koncert i przedstawienie teatralne. Wydarzeniu towarzyszył piknik historyczny związany z Drogą Św. Jakuba.

W wielu miejscowościach odbywały się liczne wydarzenia realizowane przez różnorodne instytucje i organizacje: w Bastionie św. Jadwigi w Nysie zaprezentowana została Multimedialna Trasa Turystyczna „Twierdza Nysa”, w Polskiej Cerekwi odbył się Cerekwicki Piknik Drezynowy, w Opolu w Archiwum Państwowym można było m. in. obejrzeć wystawę „Kobiece tajemnice Karolinki. Archiwalne źródła do dziejów stroju Śląska Opolskiego”, a w Filharmonii Opolskiej wysłuchać koncertu Klasyczne smaki literatury muzycznej 2021.

Przykładowe wydarzenia realizowane podczas EDD w 2020 r. – opublikowane w ostatnim wydanym drukiem Informatorze EDD 2020 dla woj. opolskiego

Europejskie Dni Dziedzictwa w 2021 roku odbyły się w dniach 11-19 września pod hasłem „Smaki dziedzictwa”. W województwie opolskim zorganizowano 219 wydarzeń w 34 miejscowościach. Inauguracja wojewódzka odbyła się w Michałowie, wsi w powiecie brzeskim, w

której znajduje się cenny zabytek –

Plakat EDD z 2021 r.

kościół pw. Św. Józefa, którego historia sięga XIII wieku i w którym realizowany był przez Narodowy Instytut Dziedzictwa pierwszy obóz badawczy na terenie województwa opolskiego. Inauguracja przyczyniła się do promowania miejscowej świątyni, a także prezentacji miejscowego dziedzictwa kulinarnego wywodzącego się z kuchni kresowej – kutyków wołyńskich.

Głównym celem **Nocy Muzeów**, odbywającej się pod patronatem Rady Europy, jest udostępnienie zwiedzającym muzeów, galerii i instytucji kultury w wybranym dniu w godzinach nocnych. Muzea udostępniają swoje zbiory bezpłatnie, przygotowują również wiele atrakcji dla zwiedzających np. zwiedzanie obiektów zazwyczaj niedostępnych, koncerty, poczęstunki, warsztaty. Noc Muzeów w Polsce odbywa się od 2003 r. – pierwsza odbyła się w Poznaniu. W roku 2020 ze względów na epidemię impreza nie odbyła się.

W roku 2021 w Opolu akcja odbyła się pod

hasłem „Mimo wszystko”, wzięły w niej udział: Archiwum Państwowe w Opolu, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, Muzeum Diecezjalne, Muzeum Polskiej Piosenki, Muzeum Śląska Opolskiego, Muzeum Uniwersytetu Opolskiego, Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu.

Plakat promujący wydarzenia w ramach Nocy Muzeów w 2021 roku w Opolu

Znaczna część propozycji przygotowanych przez instytucje dostępna była jedynie online

(ograniczenia w związku

z pandemią). Między innymi w taki sposób odbył się konkurs: ZWIEDZAM TO WIEM! Był to konkurs wiedzy o zbiorach muzealnych organizowany online na fanpage Nocy Muzeów w Opolu, na platformie Facebook. Poszczególne muzea i instytucje w swoich siedzibach przygotowały między innymi:

- Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu: nocne zwiedzanie terenów parkowych oraz obiektów zabytkowych: chałupy z Antoniowa, chałupy z Kozub, chałupy z Kup (dom wiejskiego krawca), chałupy z Dąbrówki Dolnej, chałupy z Radłowa, chałupy ze Starego Lasu, chałupy ze Sternalic (ekspozycja szkoły z pocz. XX wieku), młyna wodnego z Siołkowic Starych, kuźni z Ziemiłowic, kościoła z Gręboszowa.

- Muzeum Śląska Opolskiego: warsztaty na tarasie dla dzieci od lat - 10 pt. Mimo wszystko... blisko sztuki: spotkanie z rzeźbą, Mimo wszystko.... będziemy się dobrze bawić!
- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych – zwiedzanie wystawy stałej i czasowej w muzeum, projekcja filmu animowanego „Marian na wojnie”.

CEL STRATEGICZNY II – PRIORYTET 2

Rozwijanie współpracy regionalnej i integracji w obszarze dziedzictwa kulturowego

Współpraca w omawianym okresie była utrudniona ze względu na pandemię koronawirusa, która ograniczyła możliwości współpracy i organizacji spotkań i debat, nie były więc realizowane działania dotyczące współpracy opiekunów Pomników Historii.

Do właścicieli zabytków adresowana była konferencja zorganizowana w Brzegu w 2020 roku przez wojewódzkiego konserwatora zabytków pt. „Jak chronić zabytki dziedzictwa kultury?”.

W okresie sprawozdawczym Oddział Terenowy NID w Opolu opracował wniosek na wpis na listę Pomników Historii gotyckiego kościoła pw. św. Jakuba Apostoła w Małujowicach, realizowane były również prace badawcze dotyczące kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Obórkach w celu potwierdzenia wartości zabytkowych budowli w przypadku podjęcia decyzji o przygotowywaniu wniosku dotyczącego wpisu na listę Pomników Historii.

CEL STRATEGICZNY II – PRIORYTET 3

Edukacja opolskiej społeczności na rzecz aktywnej odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe

Działania w obszarze rozwoju oferty edukacyjnej dotyczącej dziedzictwa kulturowego to między innymi wsparcie Samorządu Województwa Opolskiego w ramach otwartych konkursów ofert, w których organizacje pozarządowe mogą realizować projekty dotyczące lokalnego dziedzictwa, a osoby fizyczne zajmujące się dziedzictwem kulturowym mogą ubiegać się o przyznanie wsparcia finansowego w ramach „Marszałkowskich talentów”

w dziedzinie „Opieka nad zabytkami”. W 2021 roku przyznane zostało stypendium *Badania i konserwacja obrazu „Byczyna widok na basztę Polską” z kolekcji Izby Pamięci Urzędu Miejskiego w Byczynie.*

Samorząd Województwa Opolskiego od lat prowadzi i wspiera działania, które przyczyniają się do podnoszenia poziomu wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego. W tym celu konieczna jest współpraca z przedstawicielami samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych, instytucji i ośrodków kultury. Współpraca ta odbywa się na wielu płaszczyznach i przyczynia się do promocji dziedzictwa Śląska Opolskiego wśród mieszkańców naszego regionu, w kraju oraz poza jego granicami. Samorząd Województwa Opolskiego wspiera zarówno finansowo, jak i organizacyjnie działania mające na celu popularyzację dziedzictwa, m.in. zabezpieczając w budżecie województwa środki na dofinansowanie przedmiotowych działań oraz wspierając realizację zadań publicznych w zakresie edukacji i popularyzacji dziedzictwa poprzez otwarte konkursy ofert.

Lp.	Oferent	Zadanie	Wysokość dotacji
2020			
1.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”	Ocalić od zapomnienia tradycje Śląska Opolskiego	7 000 zł
2.	Stowarzyszenie Szwadron Przysiecz	Wyjazd reprezentacji kawaleryjskiej na obchody 100-lecia bitwy pod Komarowem	25 000 zł
3.	Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Talentów „Akces”	Folk Festiwal – regionalny festiwal dźwięków, smaków i tradycji	8 000 zł
4.	Stowarzyszenie Krótkofalowców Pogórza Opawskiego	Szlak bursztynowy w województwie opolskim w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa Narodowego	4 600 zł
Razem			44 600 zł
2021			
5.	Stowarzyszenie Obrony	Zjem Opolskie – wspieranie	10 000 zł

	Samorządności – Na Swoim	międzypokoleniowej integracji społecznej poprzez kultywację regionalnych tradycji kulinarnych i promocję wyrobów	
6.	Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Talentów „Akces”	Folk Festiwal – regionalny festiwal dźwięków, smaków i tradycji	8 000 zł
7.	Towarzystwo Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu	A nad naszą Odrą wojsko stoi...	8 000 zł
8.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”	Pieśni Doliny Stobrawy	15 000 zł
9.	Stowarzyszenie „PROJEKT: OPOLSKIE”	Twój Patron bliżej Ciebie	10 000 zł
10.	Stowarzyszenie „Odnova Wsi Biedrzychowice”	Wspomnienia. Ziemia Prudnicka w latach 1945-1947	15 000 zł
Razem			66 000 zł
Łącznie w latach 2020-2021			110 600 zł

Dodatkowo w 2021 roku został ogłoszony otwarty konkurs ofert na zadania publiczne mające na celu upamiętnienie setnej rocznicy III Powstania Śląskiego, w ramach którego dofinansowano 11 zadań na łączną kwotę w wysokości 200 000 zł:

Lp.	Oferent	Zadanie	Wysokość dotacji
1.	Stowarzyszenie Opolskie Lamy	Setna rocznica III Powstania Śląskiego – pokazy plenerowe dla mieszkańców Województwa Opolskiego	32 000 zł
2.	Polskie Towarzystwo Historyczne, Oddział w Opolu	Już zachodzi czerwone słońeczko. W 100-lecie plebiscytu i trzeciego powstania śląskiego	43 000 zł
3.	Fundacja Polscy Wychodźcy	Realizacja filmu dokumentalnego o Walerii	20 000 zł

		Nabzdyk – bohaterce III Powstania Śląskiego	
4.	Klub Sportowy Koziółek	Pamięć Powstań Śląskich Aktywnie	12 000 zł
5.	Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków Oddział Opolski	Pancerna historia III Powstania Śląskiego – powstańcze pociągi z huty „Andrzej” w Zawadzkiem	9 000 zł
6.	Stowarzyszenie Edukacyjne Mickiewicz	Turniej debat Oksfordzkich o puchar Marszałka Województwa Opolskiego, poświęcony setnej Rocznicy III Powstania Śląskiego	9 000 zł
7.	Stowarzyszenie Opowiadamy	Realizacja krótkometrażowego filmu o Powstaniach Śląskich	5 000 zł
8.	Stowarzyszenie „Pancerny Skorpion”	Rajd wojskowych pojazdów historycznych szlakiem płk Stanisława Glińskiego w III Powstaniu Śląskim...	10 000 zł
9.	Fundacja Doxa Edukacji Medialnej	Dźwięki historii – w setną rocznicę III Powstania Śląskiego	20 000 zł
10.	Towarzystwo Gimnastyczne Sokół Gniazdo w Zakopanem	Górnego Śląska nie damy! To jest wola całej ludności Podhala. Historia udziału mieszkańców Podhala w III Powstaniu Śląskim	25 000 zł
11.	Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno – Kulturalnych w Polsce	Realizacja filmu – Plebiscyt i rok 1921 na Górnym Śląsku	15 000 zł

Samorząd Województwa Opolskiego udzielił wsparcia finansowego na wydarzenia związane z popularyzacją dziedzictwa organizowane przez samorządowe instytucje kultury z terenu województwa opolskiego, m.in. przeglądy, festiwale i konkursy, wśród których znajdują się przedsięwzięcia o dużym potencjalnie artystycznym, które na trwałe wpisały się w kulturową mapę Opolszczyzny. Do tych przedsięwzięć należą m.in. Ogólnopolski Konkurs na Interpretację Piosenek A. Osieckiej „Oceany” w Ośrodku Kultury w Niemodlinie, Wojewódzki Przegląd Poezji i Pieśni Jana Pawła II „Syćka se Wom zycom” w Zespole Szkół im.

Jana Pawła II w Pietrowicach, Regionalny Konkurs Literacki „Ze Śląskiem na Ty” w Łubniańskim Ośrodku Kultury, Wojewódzki Konkurs Gawędziarski „Śląskie Beranie” w Gminnym Zespole Szkół w Izbicku. Samorząd Województwa Opolskiego wspiera powyższe przedsięwzięcia poprzez fundowanie Nagród Marszałka Województwa Opolskiego.

Popularyzacja dziedzictwa Śląska Opolskiego odbywa się również w trakcie przedsięwzięć współorganizowanych przez Samorząd Województwa Opolskiego z jednostkami samorządu terytorialnego. W tym zakresie zawierane są porozumienia z gminami na współorganizację przedsięwzięć w dziedzinie kultury. Ponadto Samorząd Województwa Opolskiego wspiera przedsięwzięcia dotyczące dziedzictwa kulturowego regionu poprzez współorganizację finansową wydarzeń organizowanych przez stowarzyszenia:

Organizator	Wydarzenie	Wartość wsparcia finansowego
2020		
LZS Grudzice	Wodzenie niedźwiedzia 2020 w Opolu-Grudziecach	2 000 zł
Stowarzyszenie Kresowian Kędzierzyn-Koźle	XVII Wojewódzkie Dni Kultury Kresowej oraz Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej	3 500 zł
2021		
Chorągiew Opolska ZHP	VII Zlot Chorągwi Opolskiej ZHP – „Zrobimy cud! Śladami Bohaterów Powstań Śląskich”	35 000 zł
Stowarzyszenie Kresowian Kędzierzyn-Koźle	XVIII Wojewódzkie Dni Kultury Kresowej oraz Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej	3 500 zł
Byczyńskie Stowarzyszenie	Piszemy historię - uroczystość upamiętniająca 100-lecie walk powstańczych na terenie Kostowa	3 000 zł

Oświatowe „Tarcza”	w trakcie III Powstania Śląskiego połączonego z nadaniem sztandaru Publicznej Szkole Podstawowej im. Bohaterów Powstań Śląskich w Kostowie	
--------------------	--	--

Marszałek Województwa Opolskiego przyznaje nagrody w dziedzinie kultury, którymi honorowane są osoby i instytucje, które działają na rzecz upowszechniania i ochrony kultury, dziedzictwa kulturowego i naturalnego Śląska Opolskiego. W związku z tym przyznawane są:

- Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego dla Animatorów i Twórców Kultury,
- Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego im. Karola Miarki,
- Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego za Wydarzenie Muzealne Roku,
- Nagroda Artystyczna Marszałka Województwa Opolskiego „Złota Mask”,
- Stypendia Marszałka Marszałka Województwa Opolskiego w dziedzinie twórczości artystycznej „Marszałkowskie Talenty”.

W 2020 roku zostały przyznane Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego za Wydarzenie Muzealne Roku 2019:

1) Wystawa:

- a. Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu – „Kresy. Ocalone wspomnienia”. Nagroda specjalna w wysokości: 10 000 zł.
- b. Muzeum Wsi Opolskiej – „Enklawa. Osada herrnhutów w Gnadenfeld – Pawłowiczkach”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- c. Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu – „Czy mogę prosić o autograf”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- d. Muzeum Śląska Opolskiego – „Wystawa czasowa Rembrandt 350 w Muzeum Śląska Opolskiego”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.

2) Inicjatywa edukacyjna:

- a. Muzeum Wsi Opolskiej – „Sensoryczna Wieś Opolska – Gość z dysfunkcją wzroku w Muzeum 2019”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- b. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych – „Niepodległość odzyskiwana i tracona 1918/1939/1945/1989: kamienie milowe rodzinnej pamięci”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.

3) Publikacje książkowe:

- Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku – „Kluczbork. Szkice z dziejów miasta”.
Nagroda w wysokości: 5 000 zł.

4) Konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury:

- Muzeum Wsi Opolskiej – „Remont drewnianego spichlerza dworskiego wraz z aranżacją wnętrza na potrzeby ekspozycyjne”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.

W 2021 roku zostały przyznane Nagrody Marszałka Województwa Opolskiego za

Wydarzenie Muzealne Roku 2020:

1) Wystawa:

- a. Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu – „Krusza sztuka, czyli od kurzego jaja do opolskiej kroszonki”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- b. Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie – Koźlu – „Ziemia Kozielska i Jej Mieszkańcy”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- c. Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi w Ozimku – „Wystawa stała Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi w nowej siedzibie”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- d. Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku – „Pod opieką Dwunastu Apostołów – dawny rynek w Kluczborku”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.

2) Inicjatywa edukacyjna:

- a. Muzeum Regionalne w Dobrodzieniu – „Zwiedzanie muzeum w towarzystwie postaci historycznej – Królowej Caroli”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- b. Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej – „Wykonanie muralu pt. Koń w przestrzeni miejskiej”. Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- c. Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu – „O!Polskie Muzea – aplikacja mobilna”.
Nagroda specjalna w wysokości: 10 000 zł.
- d. Muzeum Ziemi Prudnickiej – „Filip Robota. Portret bez retuszu”.
Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- e. Wyróżnienie: Muzeum Śląska Opolskiego – Cykl zajęć edukacyjnych towarzyszących wystawie „Aleksandra Jachtoma. Malarstwo ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu”.

3) Publikacje książkowe:

- Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu – „Brzeski Rocznik Zamkowy”.
Nagroda w wysokości: 5 000 zł.
- Wyróżnienie: Muzeum Powiatowe w Nysie: „Nyskie Szkice Muzealne”, t. XIII, 2020.

4) Konserwacja i ochrona dziedzictwa kultury:

Wyróżnienia:

- Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi w Ozimku – Renowacja i rekonstrukcja maszyny parowej, wyprodukowanej w Hucie Małapanew w roku 1860.
- Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych – Prace budowlano – konserwatorskie przy pozostałościach Stalagu 318/VIII F (344) Lamsdorf.

Samorząd Województwa Opolskiego wspiera również inicjatywy i przedsięwzięcia organizowane przez wojewódzkie samorządowe instytucje kultury, które swoją ofertą docierają do szerokiego grona odbiorców. W ramach działalności instytucje kultury organizują konkursy i warsztaty tematyczne, przybliżające i utrwalające lokalne dziedzictwo kulturowe. Jednym z takich wydarzeń jest cykliczny konkurs fotograficzny „Zabytkowa architektura wsi opolskiej” oraz „Wojewódzki Konkurs Plastyki Obrzędowej Opolskie Kroszonki i Pisanki”, „Wojewódzki Konkurs Malowania Porcelany” realizowane przez Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu. W omawianym okresie pojawiły się także nowe inicjatywy np.: Konkurs literacko-plastyczny „W drodze do Polski – wspomnienie powstań śląskich” realizowany przez Muzeum Czynu Powstańczego.

Plakat propagujący Konkurs literacko – plastyczny realizowany przez Muzeum Czynu Powstańczego w ramach obchodów 100-lecia III Powstania Śląskiego

W 2021 roku w ramach poszerzania oferty dotyczącej edukacji kulturowej Muzeum Śląska Opolskiego zrealizowało projekt *Muzeum w podróży – mobilny projekt edukacyjny* realizowany w programie dotacyjnym „Kultura Dostępna”, była to oferta bezpłatnych, teoretyczno-warsztatowych zajęć muzealnych, skierowana do uczniów 10 szkół z terenu województwa opolskiego (po jednej z każdego powiatu, z pominięciem powiatu opolskiego). Dzięki tym wyjazdowym zajęciom pracowników muzeum upowszechniono wiedzę o muzealnych zbiorach wśród tych grup społecznych, które z racji zamieszkania w miejscach oddalonych od placówek kultury określa się jako potencjalnie wykluczone z życia kulturowego.

W ramach zadania przygotowano 4 tematy kreatywnych, nieszablonowych bezpłatnych muzealnych zajęć o charakterze teoretyczno-warsztatowym, które dotyczyły następujących tematów: historia powstań śląskich, etnografia, historia Opola, sztuka: malarstwo polskie XIX i XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem twórczości Jana Cybisa. Podczas zajęć wykorzystywano tzw. nowe media (gra z kodami QR dotycząca powstań

śląskich, zadania z kodami QR odnoszącymi się do wirtualnego oprowadzania i zbiorów dostępnych na stronie internetowej Muzeum). Broszury z kartami pracy przekazane uczniom były elementem sprzyjającym popularyzacji sztuki polskiej oraz lokalnego dziedzictwa historycznego i kulturowego wśród dzieci, młodzieży i ich opiekunów. Pracownicy Działu Edukacji Muzealnej i Działu Sztuki odwiedzili 10 partnerskich placówek szkolnych w naszym województwie, przeprowadzili 41 bezpłatnych teoretyczno-praktycznych lekcji muzealnych dla 60 klas (1001 uczestników).

W okresie sprawozdawczym Muzeum Śląska Opolskiego realizowało działania w ramach programu Edukacji kulturowej Opolszczyzny, muzeum jest regionalnym operatorem Programu Bardzo Młoda Kultura prowadzonego przez Narodowe Centrum Kultury, a współfinansowanego z budżetu Województwa Opolskiego. Nie jest to projekt wprost dedykowany dziedzictwu kulturowemu, ale w jego ramach podejmowane są w lokalnych społecznościach inicjatywy z obszaru dziedzictwa kulturowego. Strategicznym celem programu Bardzo Młoda Kultura jest wzmacnianie roli edukacji kulturowej w Polsce poprzez pobudzenie i wykorzystanie edukacyjnego potencjału kultury. W ramach projektu zostały przygotowane i przeprowadzone szkolenia, warsztaty, spotkania, dla osób zajmujących się edukacją kulturową na Opolszczyźnie. Przyczyniły się one nie tylko do wzmocnienia kompetencji i wiedzy wśród ich odbiorców, lecz również pozytywnie wpłynęły na budowanie sieci współpracy pomiędzy ich uczestnikami. W 2020 r. przeprowadzono łącznie 35 godzin zajęć szkoleniowych w ramach 2 cykli: obowiązkowego i fakultatywnego, z których każdy obejmował kilka spotkań. Do warsztatów mieli dostęp wszyscy potencjalni odbiorcy. W terminie od 20 lutego do 9 listopada 2020 r. zorganizowano 15 szkoleń/warsztatów w następujących cyklach: Cykl I – Szkolenia obowiązkowe, Cykl II – Szkolenia fakultatywne. W pierwszym cyklu (obowiązkowym) uczestniczyło 91 osoby, wśród nich było 32 nauczycieli (35%), 23 animatorów kultury/pracowników instytucji kultury (25%) oraz 36 osób z innych zawodów/podmiotów (39%). W cyklu drugim (fakultatywnym) uczestniczyło 86 osób, wśród nich było 23 nauczycieli (26%), 35 pracowników instytucji kultury (40%) oraz 28 osób z innych zawodów/podmiotów (32%), w tym z organizacji pozarządowych. W 2021 r. przeprowadzono łącznie 31 godzin zajęć szkoleniowych. W pierwszym cyklu (obowiązkowym) uczestniczyło 132 osób. W cyklu drugim (fakultatywnym) uczestniczyło 77 osób.

Ważnym elementem umożliwiającym rozwijanie podstaw współpracy był konkurs na realizację przedsięwzięć „EDUKO – Bardzo Młoda Kultura 2019–2021 – Opolskie”, którego celem był rozwój i promocja współdziałania pomiędzy podmiotami reprezentującymi sferę kultury i edukacji, którego efektem były przedsięwzięcia, o wysokiej jakości merytorycznej z zakresu edukacji i animacji kulturowej, skierowane do dzieci i młodzieży oraz ich opiekunów prawnych. W 2020 roku konkurs na realizację przedsięwzięć odbył się w dwóch edycjach: wiosennej i jesiennej. Do edycji wiosennej zostało zgłoszonych 27 projektów partnerskich z obszaru kultury i oświaty. W wyniku konkursu rozdysponowano kwotę 80 tys. zł. Sfinansowano 10 projektów, które realizowane były przez 44 podmioty. Do edycji jesiennej zostało zgłoszonych 13 projektów partnerskich z obszaru kultury i oświaty. W wyniku konkursu rozdysponowano kwotę 75 tys. zł. Sfinansowano wszystkie 13 projektów, które realizowane były przez 52 podmioty. Projekty zostały skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców/opiekunów prawnych z województwa opolskiego. Bezpośrednimi beneficjentami projektów było łącznie 1 934 osób (dzieci, młodzież, opiekunowie, osoby prowadzące działania merytoryczne). Biernych uczestników projektów grantowych było natomiast 6542. W 2021 r. konkurs na realizację przedsięwzięć odbył się w dwóch edycjach: wiosennej i jesiennej. Do edycji wiosennej zostało zgłoszonych 19 projektów partnerskich z obszaru kultury i oświaty. W wyniku konkursu rozdysponowano kwotę 90 tys. zł. Sfinansowano 11 projektów, które realizowane były przez 57 (w tym 11 wnioskodawców) podmiotów. Do edycji jesiennej zostało zgłoszonych 20 projektów partnerskich z obszaru kultury i oświaty. W wyniku konkursu rozdysponowano kwotę 90 tys. zł. Sfinansowano 12 projektów, które realizowane były przez 57 (w tym 12 wnioskodawców) podmiotów. Projekty zostały skierowane do dzieci, młodzieży i ich rodziców/opiekunów prawnych z województwa opolskiego. Bezpośrednimi beneficjentami projektów było łącznie 1 420 osób (dzieci, młodzież, opiekunowie, osoby prowadzące działania merytoryczne). Biernych uczestników projektów grantowych było natomiast 15 313.

CEL STRATEGICZNY II – PRIORYTET 4

Świadome wykorzystywanie walorów dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionu

W związku z pandemią i lockdownem konieczne było dostosowanie do tej sytuacji planu działania Opolskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej (OROT) i Urzędu Marszałkowskiego. Dotyczyło to organizowanych targów turystycznych, imprez promocyjnych, wizyt studyjnych, projektów i wielu innych przedsięwzięć. Większość działań marketingowych została przeniesiona do mediów i mediów społecznościowych, z uwagi na brak możliwości promocji bezpośredniej. Dokonano zmian w Statucie Stowarzyszenia umożliwiając członkom OROT ubieganie się o umorzenie składki członkowskiej – wiele podmiotów skorzystało z takiego rozwiązania. Przeprowadzono autorskie akcje marketingowe na fanpage’u VisitOpolskie.pl (akcje polegały na promocji atrakcji turystycznych województwa opolskiego poprzez grafiki i inne materiały udostępniane na fanpage’u).

Przykłady akcji marketingowych podczas pandemii promujące atrakcje turystyczne województwa opolskiego

OROT aktywnie włączyło się i informowało o ogólnopolskiej akcji #WspierajTurystyke oraz #ZmienTerminNieOdwoluj na fanpage’ach i stronach www administrowanych przez

OROT, w tym na stronie: www.visitopolskie.pl;

Przeprowadzona została także akcja marketingowa #OpolskiePoczeka (akcja realizowana w terminie 1.04.2020-6.05.2020 r.);

Departament Współpracy z Zagranicą i Promocji Regionu był koordynatorem inicjatywy

Logo projektu Opolskie ze smakiem

OPOLSKIE ZE SMAKIEM mającej na celu promocję miejsc atrakcyjnych kulinarnie, w której uczestniczyli producenci, restauratorzy, lokalne grupy działania, koła gospodyń wiejskich. Dzięki projektowi możliwa była współpraca sieciowa różnych podmiotów realizujących: Dziedzictwo Kulinarne Opolskie, Szlak Kulinaryny Opolski Bifyj, Rybacka Lokalna Grupa Działania „Opolszczyzna”, Centrum Produktu Lokalnego w Nysie. Promocja realizowana była poprzez kampanie medialne w prasie, telewizji, radiu i internecie.

Departament Funduszy Europejskich zrealizował projekt: Mobilny przewodnik po województwie opolskim oraz kraju ołomunieckim (E-Turysta). Partnerzy projektu:

- Województwo Opolskie (Partner Wiodący),
- Kraj Ołomuniecki Jeseníky - Sdružení cestovního ruchu,
- Střední Morava - Sdružení cestovního ruchu.

Całkowita wartość projektu z Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska: 428 568,56 euro z udziałem finansowym Województwa Opolskiego: 247 858,43 euro.

Cel projektu: promocja walorów dziedzictwa historycznego, przyrodniczego i kulturowego województwa opolskiego i kraju ołomunieckiego poprzez wykorzystanie nowoczesnych działań promocyjnych i marketingowych.

Departament Kultury, Sportu i Turystyki UMWO wspólnie z OROT opracował, wydał i dystrybuował wydawnictwa i foldery promujące ofertę turystyczną regionu. Między innymi W ramach zadania pn.: Dziedzictwo Kulturowe i Przyrodnicze Dla Rozwoju Pogranicza Polsko – Czeskiego „Wspólne dziedzictwo” nakład: 10 milionów szt. wizytówek na stojaki, 5 numerów Gazety Turystycznej Pogranicza, 30 000 szt. broszury.

Departament Kultury, Sportu i Turystyki współorganizował i uczestniczył w festiwalach turystycznych:

- Opolski Festiwal Podróżników 2020 r.
- Festiwal ENOturystycznego „Na szlaku winnic i sera” 2021 r.

Natomiast w ramach dotacji dla organizacji pozarządowych zrealizowano szereg zadań w obszarze turystyki i krajoznawstwa związanych z dziedzictwem kulturowym:

1) Zadania w 2020 r.:

a) „Rzemiosło dawniej i dziś” - dotacja 8 000 zł dla Opolskiego Bractwa Rycerskiego,

b) „Zamki i Pałace Opolszczyzny cz.1” - dotacja 10 000 zł dla Opolskiej Fundacji Filmowej OFFilm,

c) „Sanktuaria Maryjne Opolszczyzny” - dotacja 1 500 zł dla Opolskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego "Teraz Wieś".

2) Zadania w 2021 r.:

a) „Zapomniane perły regionu opolskiego - zastosowanie nowoczesnych technologii IT w promocji walorów turystycznych regionu” - dotacja 10 000 zł dla Stowarzyszenia Obrony Samorządności - Na Swoim,

b) „Rowerami na szlaku drewnianych kościołów Opolszczyzny” - dotacja 9 500 zł dla stowarzyszenia „Pielgrzymi Opolscy”,

c) Organizacja wydarzeń turystycznych w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa „Smaki Dziedzictwa” - dotacja 5 095,94 zł dla Towarzystwo Przyjaciół Namysłowa i Ziemi Namysłowskiej,

d) Promocja Opolszczyzny poprzez wydanie folderu „Opolski Szlak Zamki i Pałace” - dotacja 10 000 zł dla Fundacji na rzecz Zamku Książęcego Niemodlin 1313.

Natomiast w ramach operacji własnej Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2014-2020 wyprodukowano w 2020 roku filmy i spoty reklamowe „Opolskie w siodle” i „Opolskie ze smakiem”. Projekt w ramach 74 spotów informacyjnych umożliwił pomoc branży turystycznej przez promocję w TV i Internecie aktywnej turystyki wiejskiej województwa opolskiego (ekoturystyki, agroturystyki, oferty klubów sportowych, opolskich gospodarstw agroturystycznych i produktów objętych mechanizmem jakości żywności). Spoty w jakości 4k tłumaczone na języki angielski, niemiecki i czeski są także dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją narządu wzroku i słuchu.

Zadania realizowane w ramach tego priorytetu dotyczą m.in. realizacji projektów Odnowy Wsi Opolskiej, która realizowana jest przez Referat Rozwoju Wsi w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWO.

Z uwagi na okres pandemiczny działania w latach 2020-2021 w ramach Programu odnowy wsi skupiły się przede wszystkim na wsparciu organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich przez organizację otwartych konkursów ofert.

W latach 2020-2021 roku ogłoszono łącznie 5 otwartych konkursów ofert na łączną kwotę 1 mln 130 tys. zł, w ramach których dofinansowanie uzyskały 132 opolskie organizacje pozarządowe (m.in.: stowarzyszenia, fundacje, koła gospodyń wiejskich oraz Ochotnicze

Straże Pożarne). W/w konkursy dotyczyły wsparcia organizacji i inne uprawnionych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego z zakresu:

- wspierania rozwoju instytucjonalnego i infrastrukturalnego celem promocji działań na rzecz inteligentnych i konkurencyjnych obszarów wiejskich – przyznano 73 dotacje na 530 tys. zł (np. remonty siedzib organizacji, wyposażenie w sprzęt komputerowy, zakup mebli, tworzenie stron internetowych, zakup sprzętu nagłaśniającego, przeciwpożarowego, sportowego)
- wspierania i upowszechniania rozwoju i odnowy wsi – przyznano 40 dotacji na 445 tys. zł (np. wykonanie elementów małej architektury, odnowienie nasadzenia drzew, festyny, targi, konkursy)
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych – przyznano 19 dotacji na 155 tys. zł (np. dożynki, festyny, jarmarki, warsztaty).

Organizacja konkursów w latach 2020-2021:

1. Konkurs „Piękna Wieś Opolska”

Konkurs jest realizacją działań Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i promocji opolskiego Programu Odnowy Wsi. Konkurs ukierunkowany jest na działania związane z rozwojem wsi, które realizowane są przez samorządy gminne, stowarzyszenia odnowy wsi i organizacje działające na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem uczestników Programu Odnowy Wsi. Celem konkursu jest wyłanianie i promowanie najlepszych wzorców działania. Podstawowym osiągnięciem konkursu jest zwiększenie zaangażowania mieszkańców obszarów wiejskich w poprawę jakości życia, poprzez realizację wielu inicjatyw dotyczących rozwoju obszarów wiejskich. Konkurs jest organizowany w dwóch kategoriach: „Najpiękniejsza Wieś” oraz „Najlepszy projekt odnowy wsi”.

- W 2020 roku do kategorii „Najpiękniejsza Wieś” zgłosiło się 9 sołectw, natomiast do kategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi” 6 projektów. Tytuł Najpiękniejszej Wsi przypadł sołectwu Dąbrowa, gm. Dąbrowa.
- W 2021 roku do kategorii „Najpiękniejsza Wieś” zgłosiło się 11 sołectw, natomiast do kategorii „Najlepszy projekt odnowy wsi” 13 projektów. Tytuł Najpiękniejszej Wsi przypadł sołectwu Niezdrowice, gm. Ujazd.

2. Konkurs Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”

Adresatami konkursu są sołectwa, które zrealizowały projekty sfinansowane ze środków wyodrębnionych w ramach funduszu sołectkiego lub w których fundusz sołectki stanowił wkład własny. Konkurs jest dwuetapowy, składa się z organizowanego przez Samorząd Województwa Opolskiego etapu wojewódzkiego oraz organizowanego przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów etapu ogólnokrajowego, do którego nominowane są projekty sołectkie – laureaci I miejsca etapu wojewódzkiego.

- W 2020 r. do konkursu zgłoszono 9 projektów realizowanych przez opolskie sołectwa. I miejsce zdobyło sołectwo Wawelno gm. Komprachcice za projekt pn. „Wieloletnia modernizacja obiektu sportowo-rekreacyjno -wypoczynkowego i kulturalnego”, który na etapie krajowym konkursu zdobył wyróżnienie.
- W 2021 r. do konkursu zgłoszono 15 projektów realizowanych przez sołectwa z województwa opolskiego. I miejsce zdobyło sołectwo Górki gm. Prószków za projekt pn. „Świetlica wiejska w Górkach godna XXI wieku Remont pomieszczeń świetlicowych”, który na etapie krajowym konkursu zdobył II miejsce.

3. Konkurs o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi ARGE

Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE, zorganizowało w 2020 r. konkurs o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi. Celem XVI edycji konkursu o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi było wyróżnienie najciekawszych procesów rozwojowych oraz odnowy w wiejskiej wspólnotce. Zgodnie z decyzją Zarządu Województwa Opolskiego zgłoszono Gminę Dąbrowa, która konkurowała z innymi 26 samorządami zgłoszonymi z terenu całej Europy. Wizytacja międzynarodowej komisji ARGE odbyła się we wrześniu 2022 r. Gmina Dąbrowa zdobyła Srebrną Nagrodę Odnowy Wsi.

7. Finansowanie działań w zakresie ochrony zabytków w latach 2020-2021

W okresie sprawozdawczym realizowane były wnioski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, zadania te są ujęte w ramach Osi priorytetowej V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Działania 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury, Poddziałania:

5.3.1 Dziedzictwo kulturowe i kultura,

5.3.2 Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych,

5.3.3 Dziedzictwo kulturowe i kultura w Aglomeracji Opolskiej RPO WO 2014-2020.

Zestawienie projektów, w których w latach 2020-2021 realizowano wsparcie obszarów zabytkowych w ramach RPO WO 2014-2020.

L.p.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Wartość ogółem [PLN]	Wkład UE [PLN]	Daty rozpoczęcia i zakończenia realizacji
1.	Gmina Strzelce Opolskie	Ochrona dziedzictwa kulturowego w gminie Strzelce Opolskie	556 849,73	299 999,94	26.10.2018-31.05.2022
2.	Rzymskokatolicka Parafia p.w. Św. Franciszka Z Asyżu i Św. Piotra z Alkantary w Namysłowie	Remont elewacji zachodniej kościoła parafialnego pw. Świętego Franciszka z Asyżu i Św. Piotra z Alkantary oraz zwiększenie dostępności zasobów kulturowych w Namysłowie	579 309,58	300 000,00	26.10.2019-31.12.2022
3.	Parafia Katedralna p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	Historia zapisana w murach Katedry Opolskiej. Konserwacja i renowacja kaplic Katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu.	447 958,62	286 693,51	01.06.2020-31.05.2021
4.	Gmina Głubczyce	Modernizacja Sali widowiskowej Miejskiego Ośrodka Kultury w Głubczycach w zakresie akustyki i technologii estradowej.	542 000,00	300 000,00	18.11.2019-30.06.2022

5.	Parafia Rzymskokatolicka Św. Wawrzyńca w Strzelcach Opolskich	Remont zabytkowych obiektów sakralnych w Strzelcach Opolskich	1 830 530,00	1 555 950,50	21.10.201 6- 31.12.202 1
6.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Oleśnie	Remont i konserwacja zabytkowego kościoła p.w. św. Anny w Oleśnie	418 282,46	299 992,18	01.04.202 0- 31.12.202 2
7.	Gmina Olesno	Prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkowym budynku Ratusza Miejskiego w Oleśnie wraz z popularyzowaniem i upowszechnianiem wiedzy o jego znaczeniu dla historii i kultury Opolszczyzny	552 771,80	293 091,92	06.08.201 9- 31.01.202 3
8.	Rzymsko-Katolicka Parafia Nawiedzenia N.M.P.	Renowacja ścian zabytkowego kościoła parafialnego w Cisku w ramach utworzenia Gminnego Szlaku Zabytków Kościelnych	229 342,54	181 180,00	08.11.201 9- 31.01.202 2
9.	Gmina Lewin Brzeski	Ochrona dziedzictwa kulturowego budynku zabytkowego kościoła poewangelickiego	927 720,26	299 999,99	20.11.201 9- 29.10.202 1
10.	Parafia Rzymskokatolicka p.w.	Kopice, mauzoleum Rodziny Schaffgotsch (2 poł XIXw): remont budowlano-	378 713,02	232 018,27	12.11.201 9- 31.05.202

	Podwyższenia Krzyża Świętego	konserwatorski – etap III			2
11.	Gmina Kędzierzyn- Koźle	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego Kędzierzyna-Koźla.	844 691,43	300 000,00	18.12.201 8- 31.08.202 1
12.	Parafia Rzymskokatolic ka p.w. Św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego	Konserwacja i ochrona zabytków kościoła p.w. św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego w Otmuchowie	1 375 347,13	1 169 045,04	18.05.201 6- 30.09.202 1
13.	Województwo Opolskie	Starodruki z PBW w nowoczesnej odświeżeniu - ochrona starodruków oraz remont i wyposażenie pomieszczenia do właściwego przechowywania zbiorów i ich zabezpieczania w celu realizacji działań edukacyjno-informacyjnych z wykorzystaniem aplikacji teleinformatycznych zwiększających atrakcyjność usług kulturalnych i turystycznych Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu	377 869,70	299 603,75	18.11.201 9- 28.02.202 3
14.	Specjalistyczny Szpital im. Ks. Biskupa Józefa	Konserwacja i restaurowanie malowideł ściennych w byłym refektarzu	125 742,80	106 881,38	15.04.202 1- 15.12.202

	Nathana w Branicach	Specjalistycznego Szpitala w Branicach			1
15.	Parafia Rzymskokatolic ka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	Remont konserwatorski wieży kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Brzegu.	434 849,29	300 000,00	31.10.201 9- 28.02.202 2
16.	Parafia Rzymskokatolic ka p.w. Świętego Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół p.w. św. Mikołaja: ratunkowe prace konserwatorskie elewacji północnej nawy bocznej XIV- wiecznego kościoła	421 722,11	299 999,99	14.11.201 9- 31.12.202 0
17.	Parafia Rzymskokatolic ka p.w. Św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku	Remont konserwatorski wieży kościoła parafialnego pw. Świętego Bartłomieja Apostoła oraz zwiększenie dostępności zasobów kulturowych w Głogówku	564 893,31	300 000,00	26.11.201 9- 31.12.202 1
18.	Gmina Popielów	Zachowanie dziedzictwa kulturowego architekta Karla Friedricha Schinkla w gminie Popielów – renowacja zabytkowego kościoła w Kurznjach i działania edukacyjno-informacyjne w województwie opolskim.	373 553,86	298 805,72	01.07.202 0- 31.12.202 1
19.	Gmina Pokój	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego poprzez rewaloryzację obiektów zabytkowych w	3 800 000,00	3 230 000,00	01.05.201 7- 30.06.202 2

		Pokoju i działania edukacyjno-informacyjne w województwie opolskim.			
20.	Miasto Opole	Zakup wyposażenia na potrzeby Zamku Górnego w Opolu wraz z realizacją działań edukacyjnych i informacyjnych	313 584,00	250 710,40	15.05.2020- 15.06.2022
21.	Parafia Katedralna p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu	Świadek wielokulturowości regionu opolskiego. Renowacja i konserwacja wnętrza Katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu.	5 020 112,53	3 990 989,42	01.08.2017- 31.07.2020
22.	Gmina Prudnik	Utworzenie Prudnickiej Galerii Sztuki	524 503,39	298 769,83	17.12.2019- 28.01.2022
23.	Gmina Brzeg	Rewaloryzacja zabytkowego budynku Ratusza w Brzegu	13 911 595,13	3 986 102,53	28.12.2017- 19.02.2021
24.	Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku	Zwiększenie dostępności zasobów kulturowych regionu poprzez remont budynku Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku oraz działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne.	548 170,38	299 999,96	01.06.2020- 31.12.2021
25.	Gmina Brzeg	Adaptacja Sali Rajców, tzw. skarbcza oraz gotyckiej Sali w	520 892,65	299 978,06	01.09.2020-

		wieży ratusza na cele muzealne, etap II			23.03.2022
26.	Gmina Biała	Nowoczesne wyposażenie Centrum Społeczno-Kulturalnego w Białej	341 852,06	248 594,81	03.12.2019-15.12.2021
27.	Gminne Centrum Kultury w Białej	Przebudowa Wieży Prudnickiej w Białej	467 491,14	299 962,00	14.11.2019-20.10.2021
28.	Centralne Muzeum Jeńców Wojennych	Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia.	4 535 372,24	3 502 618,79	27.10.2016-31.12.2021
29.	Parafia Rzymskokatolicka Pw. Św. Zygmunta i Jadwigi Śl. w Kędzierzynie-Koźlu.	Remont zabytkowego Kościoła parafialnego pw. św. Zygmunta i św. Jadwigi Śląskiej w Kędzierzynie - Koźlu w celu ochrony obiektu dziedzictwa kulturowego	4 484 149,71	3 811 527,23	25.10.2016-31.12.2022
30.	Fundacja Benevolens	Ochrona dziedzictwa kulturowego w Parku Zdrojowym w Głuchołazach poprzez remont	3 968 765,68	3 171 007,97	16.05.2016-31.12.2021

		zabytkowego pensjonatu			
31.	Gmina Baborów	Remont budynku ratusza w Baborowie wraz z przebudową oraz zmianą sposobu użytkowania na obiekt kultury.	3 146 638,80	1 559 803,77	03.04.201 6- 30.08.202 0
32.	Parafia Katedralna p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	Z szacunku dla przeszłości zadbajmy o przyszłość. Konserwacja i renowacja elewacji prezbiterium Katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu – etap IV zamykający.	1 872 531,56	1 160 969,61	02.01.201 9- 30.09.202 0
33.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	Ochrona, konserwacja i udostępnienie zabytków oraz polichromii ściennych kościoła p.w. Wniebowzięcia N.M.P. w Niemodlinie	1 141 925,00	854 945,99	18.10.201 6- 30.09.202 1
34.	Powiat Opolski	Rewitalizacja techniczno-przyrodnicza części zabytkowego parku przypałacowego przy Zespole Szkół w Tułowicach	2 721 293,47	1 100 000,00	08.09.201 7- 30.06.202 3
35.	Gmina Strzelce Opolskie	Rewitalizacja miasta Strzelce Opolskie	7 699 005,00	2 401 114,73	15.05.201 8- 31.03.202 2
36.	Gmina Ujazd	Rewitalizacja Placu 1 Maja w Ujeździe	8 068 230,54	4 556 166,80	17.05.201 7- 30.11.202

					2
		SUMA	74 068	42	
			260,92	146524,09	

Opracowanie: Departament Funduszy Europejskich

Istotne z punktu zachowania dziedzictwa kulturowego regionu były fundusze z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W okresie 2020-2021 podpisano i zrealizowano szereg działań związanych z materialnym dziedzictwem kulturowym (tabela zawiera wszystkie projekty realizowane w ramach tych funduszy, także dotyczące elementów infrastruktury kulturalnej i dziedzictwa niematerialnego)

Zestawienie projektów realizowanych w latach 2020-2021 ramach PROW 2014-2020					
Lp.	Nazwa Beneficjenta	Tytuł projektu	Miejsce realizacji Gmina	Data umowy	Kwota umowy
Działanie 7 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich					
1	Gmina Korfantów	Budowa Centrum Integracji Społecznej w Rynarcicach	Korfantów	2020.08.03	264 852,00
2	Gmina Prudnik	Rozbudowa i przebudowa wiejskiego Domu Kultury w Szybowicach	Prudnik	2020.08.03	103 902,00
3	Gmina Dobrzeń Wielki	Przebudowa budynku na potrzeby świetlicy wiejskiej w miejscowości Dobrzeń Mały	Dobrzeń Wielki	2020.08.03	453 337,00
4	Gmina Dąbrowa	Przebudowa wnętrza świetlicy wiejskiej w Lipowej	Dąbrowa	2020.08.03	151 833,00
5	Gmina Niemodlin	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Roszkowicach	Niemodlin	2020.08.03	207 643,00

6	Gmina Pakosławice	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Reńskiej Wsi	Pakosławice	2020.08.03	453 993,00
7	Gmina Skoroszyce	Inwestycja w obiekty pełniące funkcje kulturalne – przebudowa gminnego obiektu kultury w Skoroszycach wraz z zagospodarowaniem terenów przyległych	Skoroszyce	2021.03.09	463 364,00
8	Gmina Lewin Brzeski	Odnowa świetlic wiejskich na terenie Gminy Lewin Brzeski	Lewin Brzeski	2020.12.30	1 666 130,00
9	Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Olszance	Termomodernizacja budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Pogorzela	Olszanka	2020.08.03	141 281,00
10	Gmina Chrzastowice	Przebudowa budynku świetlicy POD LIPAMI w Dębskiej Kuźni	Chrzastowice	2020.08.03	441 333,00
11	Gmina Grodków	Poszerzenie funkcji i doposażenie świetlicy wiejskiej w Bogdanowie	Grodków	2020.08.03	111 616,00
12	Gmina Otmuchów	Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Maciejowice, gm. Otmuchów	Otmuchów	2020.08.03	279 442,00
13	Gmina Wilków	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Wojciechowie	Wilków	2020.08.03	352 631,00
14	Gmina Kolonowskie	Przebudowa części świetlicowej budynku MCKS Kolonowskie	Kolonowskie	2020.08.03	319 203,00

15	Gmina Popielów	Termomodernizacja, wymiana poszycia dachowego i wyposażenie budynku Domu Kultury w Karłowicach	Popielów	2020.08.03	460 123,00
16	Gminny Ośrodek Kultury w Świerczowie	Przebudowa pomieszczeń budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Świerczowie	Świerczów	2020.08.03	500 000,00
17	Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie Opolskim	Przebudowa dachu i stropu nad parterem budynku Filii Gminnego Ośrodka Kultury w Miedzianej	Tarnów Opolski	2020.08.03	270 086,00
18	Gmina Reńska Wieś	Przebudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Reńskiej Wsi	Reńska Wieś	2020.08.03	500 000,00
19	Gmina Walce	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Dobieszowice	Walce	2020.08.03	415 739,00
20	Gminny Ośrodek Kultury w Dobrzenu Wielkim	Przebudowa budynku świetlicy wiejskiej w Chróścicach	Dobrzeń Wielki	2020.08.03	291 298,00
21	Gmina Gorzów Śląski	Przebudowa sali wiejskiej w budynku OSP w Jamach	Gorzów Śląski	2020.08.03	500 000,00
22	Dobrodzieński Ośrodek Kultury i Sportu	Zakup i montaż centrali wentylacyjnej do sali widowiskowej w Domu Kultury w Dobrodzieniu	Dobrodzień	2020.08.03	170 712,00

23	Gmina Głuchołazy	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Burgrabicach	Głuchołazy	2020.08.03	500 000,00
24	Gmina Kluczbork	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Kraskowie	Kluczbork	2020.08.03	421 756,00
Działanie 19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER					
25	Fąfrowicz Jadwiga Maria	Rozbudowa i modernizacja Ogrodu Bajek w Dębskiej Kuźni	Chrzastowice	2020.01.17	50 000,00
26	Parafia Rzymskokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego w Radawiu	Renowacja kaplicy NMP Królowej Apostołów z kryptą fundatorów kościółka	Zębówice	2020.01.17	70 000,00
27	Gmina Gorzów Śląski	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Gorzowie Śląskim bez barier architektonicznych	Gorzów Śląski	2020.02.06	258 665,72
28	Parafia Rzymskokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego w Pokoju	Remont organów zabytkowego kościoła parafialnego w Pokoju	Namysłów	2020.04.27	100 000,00
29	Rzymskokatolicka Parafia św. Jerzego w Kup	Konserwacja stacji drogi krzyżowej z kościoła pw. Św. Jerzego w Kup	Dobrzeń Wielki	2020.05.29	92 447,00
30	Rzymskokatolicka Parafia pw. Św. Urbana w Głębinowie	Remont wnętrza budynku kościółka pw. Św. Urbana w Głębinowie	Nysa	2020.02.07	185 223,00
31	Parafia Rzymskokatolicka	Prace konserwatorskie tabernakulum wraz z	Głuchołazy	2020.05.27	77 696,00

	pw. Zwiastowania NMP w Biskupowie	mensą ołtarzową kościoła parafialnego w Biskupowie			
32	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie	Konserwacja okien witrażowych oraz zagospodarowanie placu przy kościele pw. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie	Paczków	2020.03.11	61 869,00
33	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP	Remont elewacji zewnętrznej ścian i wieży kościółka pw. Mikołaja w Rynarcicach	Korfantów	2020.03.09	200 000,00
34	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Floriana w Przydrożu Małym	Prace konserwatorskie ołtarza głównego kościoła w Przydrożu Małym - Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej na Szwedzkiej Górcie	Korfantów	2020.05.28	84 861,00
35	Parafia Rzymsko katolicka p.w. Świętego Jana Chrzcziciela w Pomorzowicach	Izolacja i osuszanie ścian fundamentowych Kościoła p.w. Św. Jana Chrzcziciela w Pomorzowicach	Głubczyce	2020.07.21	72 776,00
36	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Grodkowie im. Józefa Elsnera	Doposażenie bibliotecznych pomieszczeń eksponowanych w Grodkowie oraz organizacja działań przybliżających	Grodków	2020.11.09	50 000,00

		mieszkańcom Gminy Grodków dziedzictwo historyczne i kulturowe			
37	Nyskie Księstwo Jezior i Gór	Orienteering Nyskiego Księstwa	Głuchołazy	2020.09.07	50 000,00
38	Gmina Rudniki	Budowa wiat wystawienniczych przy Centrum Tradycji Strażackiej i Historii Wsi w Rudnikach	Rudniki	2020.12.31	42 998,59
39	Nyskie Księstwo Jezior i Gór	Szlakiem rodzinnym Nyskiego Księstwa	Paczków	2020.10.19	50 000,00
40	Rzymskokatolicka Parafia św. Michała w Kotorzu Wielkim	Renowacja zabytkowego kościoła św. Michała w Kotorzu Wielkim	Turawa	2021.07.09	69 999,00
41	Gmina Dąbrowa	Rewitalizacja zabytkowej części wsi Ciepiewice	Dąbrowa	2021.06.28	175 904,45
42	Parafia Rzymskokatolicka św. Floriana w Przydrożu Małym	Prace konserwatorskie pomnika św. Nepomucena w Przydrożu Małym	Korfantów	2021.05.26	38 200,00
43	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie	Konserwacja okien witrażowych oraz zagospodarowanie placu przy kościele pw. Św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie	Paczków	2021.07.07	42 295,00
44	Parafia Rzymskokatolicka pw. Chrystusa Króla	Prace konserwatorskie ołtarza bocznego pw. NMP z Dzieciątkiem z kościoła Chrystusa Króla w Nowym	Głuchołazy	2021.08.02	76 037,00

		Świątowie			
45	Rzymskokatolicka Parafia św. Michała Archanioła w Gierałticach	Prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji kościoła pw. Św. Michała Archanioła w Gierałticach	Głuchołazy	2021.07.28	112 000,00
46	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Michała Archanioła	Remont elewacji Kościoła w Chróście	Skoroszyce	2021.07.29	86 630,00
47	Gmina Grodków	Utworzenie ścieżki dydaktycznej zawierającej system informatyczny i materiały promocyjne dla 10 obiektów na terenie miasta Grodków	Grodków	2021.10.11	50 000,00
Poddziałanie 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – OPERACJE GRANTOWE					
48	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Płaskowyż Dobrej Ziemi	Organizacja wydarzeń promujących obrzędowość, twórczość lokalną lub kulinaria dotyczące obszaru działania LGD "Płaskowyż Dobrej Ziemi".	Branice, Baborów, Głogówek, Kietrz, Głubczyce	2020.06.22	56 362,00
49	Stowarzyszenie "EURO-COUNTRY"	Aktywnie na wsi	Cisek, Pawłowiczki, Bierawa	2020.07.22	102 296,00
50	Stowarzyszenie "EURO-COUNTRY"	Euro-Country - centrum integracji i aktywizacji mieszkańców	Cisek, Pawłowiczki, Bierawa,	2020.07.22	283 390,00

			Polska Cerekiew		
51	Stowarzyszenie "EURO- COUNTRY"	Dziedzictwo terenu Euro- Country	Reńska Wieś, Cisek	2020.09.04	53 354,00
52	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Stobrawski Zielony szlak	Akcje edukacyjne i integracyjne	Dobrzeń Wielki	2020.08.10	163 299,00
53	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Stobrawski Zielony szlak	Innowacyjne akcje edukacyjne i integracyjne	Dobrzeń Wielki	2020.08.10	84 642,00
54	Nyskie Księstwo Jezior i Gór	Atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu poprzez organizację wydarzeń mających na celu promocję kultury i produktów lokalnych oraz zachowanie niematerialnego dziedzictwa lokalnego	Nysa, Korfantów, Paczków, Otmuchów, Skoroszyce	2020.08.10	143 708,00
55	Stowarzyszenie "Brzesko- Oławska Wieś Historyczna"	Rozwijanie bazy rekreacyjno-sportowej i integracyjnej II	Olszanka, Grodków, Lewin Brzeski, Skarbimierz	2020.12.04	253 025,00

56	Stowarzyszenie "EURO-COUNTRY"	Rekreacja i integracja dla mieszkańców obszaru Euro-Country	Cisek, Pawłowiczki, Bierawa, Polska Cerekiew	2020.12.21	220 898,00
57	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Kraina Dinozaurów"	Sport i zabawa w Krainie Dinozaurów	Kolonowskie Dobrodzień, Turawa, Zawadzkie, Ozimek, Olesno	2021.03.09	283 671,00
58	Stowarzyszenie "Brzesko-Oławska Wieś Historyczna"	Rozwijanie bazy rekreacyjno-sportowej i integracyjnej III	Olszanka, Grodków, Lewin Brzeski, Skarbmierz	2021.08.03	227 855,00
					13 410375,76

Opracowanie: Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich

Środki Samorządu Województwa Opolskiego – konkurs na realizację zadań publicznych Samorządu Województwa Opolskiego w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach województwa opolskiego.

Wykaz dotacji udzielonych w **latach 2020-2021** ze środków Samorządu Województwa Opolskiego:

Wykaz przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych Województwa Opolskiego w roku 2020 w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnych ewidencjach zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego				
Lp	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Koszt zadania	Przyznana kwota
.				

				dotacji
1	Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Prowincja Katowicka	Czarnowąsy, dawny klasztor Norbertanek, Dom Zakonnicy i Prałatura rok 1682-88, barok. Remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim - Prałatura 1727-30, wirydarze - Etap III cz. 4 (ostatnia)	523 922,56 zł	20 000,00 zł
2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krzywiźnie	Wymiana pokrycia dachu z dachówki karpiówki na połaci dachu od strony południowej – ostatni etap prac związanych z wymianą pokrycia dachowego na budynku kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krzywiźnie	96 022,21 zł	15 000,00 zł
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku	Głogówek, kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła (XIV w.): prace konserwatorskie przy dekoracji malowideł ściennych i sztukaterii w południowej nawie bocznej wraz z wyposażeniem, etap 4	197 587,01 zł	15 000,00 zł
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Kluczu	Konserwacja ołtarza bocznego północnego z obrazem "Zdjęcie z krzyża" w kościele filialnym w Olszowej Parafii Klucz	81 280,34 zł	15 000,00 zł
5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kopicach	Kopice, mauzoleum rodziny von Schaffgotsch (2 poł. XIX w.): remont budowlano-konserwatorski etap III ostatni - konserwacja elewacji grobowca - część ściany wschodniej, ściana zachodnia i północna	252 622,10 zł	30 000,00 zł
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w	Konserwacja i renowacja ołtarza głównego z kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Chrzastowicach	142 370,35 zł	20 000,00 zł

	Chrzęstowicach			
7	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Pokoju	Prace konserwatorskie i restauratorskie w kościele Podwyższenia Krzyża Świętego w Pokoju w zakresie oczyszczenia, konserwacji detalu architektonicznego, ścian oraz sklepień, malowanie ścian, sklepień i detalu wraz ze złoceniem szlagmetalem	460 642,58 zł	15 000,00 zł
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Niwnicy	Zabezpieczenie konstrukcyjne i przeciwwilgociowe, renowacja i konserwacja wnętrza kościoła filialnego pw. św. Jerzego w Wyszkanie Śląskim - kontynuacja zadania - etap II (nawa główna i kruchta)	140 430,85 zł	15 000,00 zł
9	Joachim i Mariola Wiesiołek - Pałac Żyrowa	Żyrowa, Pałac (XVII w.): wymiana stolarki okiennej	282 690,00 zł	40 000,00 zł
10	Moszna Zamek Sp. z o.o.	Odtworzenie i renowacja drzwi wewnętrznych do pomieszczeń nr 314, 315, 316 w Pałacu Moszna	48 436,79 zł	20 000,00 zł
11	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Kowalowicach	Ambona z kościoła św. Jadwigi Śląskiej (1805 r.) w Kamiennej: konserwacja techniczna i estetyczna obiektu	72 028,66 zł	10 000,00 zł
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jerzego w Kamienicy	Remont organów w kościele parafialnym pw. św. Jerzego w Kamienicy	163 375,00 zł	11 000,00 zł
	Parafia Rzymskokatolicka pw.	Prace konserwatorskie przy ścianach nawy głównej i prezbiterium z kościoła parafialnego	226 326,15 zł	15 000,00 zł

13	św. Marcina Biskupa w Jasienicy Dolnej	pw. św. Marcina Biskupa w Jasienicy Dolnej	zł	
14	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Centawie	Prace konserwatorskie polichromii (malowideł) drewnianej balustrady chóru w kościele parafialnym pw. Narodzenia NMP w Centawie	28 000,00 zł	7 000,00 zł
15	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół parafialny pw. św. Mikołaja w Brzegu: prace konserwatorskie elewacji wschodniej nawy południowej kościoła	125 540,81 zł	10 000,00 zł
16	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Opolu	Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej - odnowienie i uzupełnienie elewacji wschodniej	59 531,11 zł	15 000,00 zł
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Dąbrowie	Remont elewacji wieży (górną część od gzymsu głównego do hełmu) kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Dąbrowie	105 985,69 zł	15 000,00 zł
18	Powiat Kluczborski - ZSO im. A. Mickiewicza I LO w Kluczborku	Remont elewacji frontowej budynku miejskiej szkoły im. Gustawa Freytaga, obecnie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kluczborku	265 038,00 zł	40 000,00 zł
19	Wspólnota Mieszkaniowa Grunwaldzka 6 Opole	Remont elewacji frontowej i bocznej	137 700,00 zł	15 000,00 zł
20	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urbana w	Remont wnętrza m.in. montaż systemu sygnalizacji pożaru, renowacja stolarki, malowanie ścian i sufitów, odtworzenie kroksztyn kościoła pw. św. Urbana w	395 109,75 zł	15 000,00 zł

	Głębinowie	Głębinowie		
21	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Dominika w Nysie	Prace konserwatorskie i restauratorskie rzeźby Chrystus Zmartwychwstały z balustrady empory organowej z kościoła pw. św. Dominika w Nysie	25 574,16 zł	12 000,00 zł
22	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Jemielnicy	Prace konserwatorskie przy ambonie z kościoła cmentarnego pw. Wszystkich Świętych w Jemielnicy	75 643,68 zł	15 000,00 zł
23	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grodzisku	Prace konserwatorskie renowacji zabytkowych organów Schlag&Sohne w kościele pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grodzisku - etap I	94 587, 00 zł	15 000,00 zł
SUMA				400 000,00 zł

Wykaz przyznanych dotacji na realizację zadań publicznych Województwa Opolskiego w roku 2021 w zakresie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w gminnych ewidencjach zabytków, znajdujących się na obszarze województwa opolskiego

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Całkowity koszt zadania (zł)	Przyznana kwota dotacji (zł)
1	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Głogówku	Głogówek, kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła (XIV w.): prace konserwatorskie przy malowidłach, sztukaterii i figurach w południowej nawie bocznej wraz z wyposażeniem, etap 5	240 993,57 zł	20 000,00 zł

2	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grodzisku	Prace konserwatorskie renowacji zabytkowych organów Schlag&Sohne w kościółce pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Grodzisku - etap II (ostatni)	110 591,76 zł	15 000,00 zł
3	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia NMP w Centawie	Prace konserwatorskie polichromii drewnianego stropu (podniebia) chóru muzycznego w kościele parafialnym pw. Narodzenia NMP w Centawie	53 660,00 zł	10 000,00 zł
4	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzcziciela w Polskim Świętowie	Wymiana pokrycia dachowego z remontem więźby dachowej na kościele pw. Narodzenia św. Jana Chrzcziciela w Polskim Świętowie	163 777,86 zł	30 000,00 zł
5	Wspólnota Mieszkaniowa Budynku nr 16 ul. Byczyńska, Kluczbork	Remont elewacji budynku wielorodzinnego ul. Byczyńska 16 w Kluczborku	170 921,57 zł	30 000,00 zł
6	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół parafialny pw. św. Mikołaja w Brzegu: prace konserwatorskie elewacji południowej nawy bocznej południowej i elewacji kaplic	780 325,46 zł	20 000,00 zł
7	Specjalistyczny Szpital im. ks. Biskupa Józefa Nathana w Branicach	Prace konserwatorsko-restauratorskie malowideł stacji nr IX, XI, XIV Drogi Krzyżowej w kaplicy szpitalnej	29 508,00 zł	10 000,00 zł
8	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Śląskiej w Bierdzanach	Fumigacja-gazowanie drewnianego zabytkowego kościoła w Bierdzanach	123 000,00 zł	20 000,00 zł
9	Parafia	Konserwacja i restauracja figury Chrystusa z	17 000,00 zł	10 000,00

	Rzymskokatolicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Nysie	kaplicy grobu Pańskiego z kościoła świętych Apostołów Piotra i Pawła w Nysie		zł
10	Zakon Braci Mniejszych Klasztor Franciszkanów w Nysie	Prace konserwatorskie przy schodach do klasztoru Zakonu Braci Mniejszych Franciszkanów i kościoła św. Elżbiety Węgierskiej w Nysie	180 059,88 zł	30 000,00 zł
11	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Urbana w Głębinowie	Remont wnętrza etap III - rekonstrukcja kolorystyczna wewnętrznych ścian kościoła parafialnego pw. św. Urbana w Głębinowie	187 449,00 zł	25 000,00 zł
12	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi w Michałowice	Sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, wykonanie dokumentacji konserwatorskiej wraz z aktualizacją projektu budowlanego remontu dachu i zabezpieczenia konstrukcji murowej zabytkowego kościoła pw. św. Józefa Robotnika w Michałowice (Gmina Olszanka, Powiat Brzeski)	93 112,50 zł	27 000,00 zł
13	Parafia Rzymskokatolicka Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha w Opolu	Roboty remontowo-budowlane budynku plebanii Parafii Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha w Opolu, pl. Kopernika 12	90 763,20 zł	15 000,00 zł
14	Klasztor św. Franciszka z Asyżu Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) w Głogówku	Konserwacja płaskorzeźby: predella - Święta Rodzina z kościoła pw. św. Franciszka z Asyżu Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Głogówku	19 110,00 zł	10 000,00 zł

15	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii Magdaleny w Łambinowicach	Przeprowadzenie prac konserwatorskich zabytkowego muru w kościele św. Marii Magdaleny w Łambinowicach	158 998,05 zł	20 000,00 zł
16	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marcina w Ochodzach	Ratowanie wieży kościelnej będącej częścią kościółka powstałej w XVII wieku - ratowanie zabytku przed zawaleniem lub zamknięciem kościółka poprzez wymianę belek części konstrukcyjnej obiektu	226 493,70 zł	20 000,00 zł
17	Parafia Rzymskokatolicka pw. Trójcy Świętej w Korfantowie	Korfantów, kościół pw. Trójcy Świętej (XIII, XVIII, XX w.): prace remontowo- konserwatorskie przy dachu kościoła - etap II	530 157,06 zł	20 000,00 zł
18	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Opolu	Odnowienie i uzupełnienie elewacji wschodniej oraz prezbiterium zabytkowego kościółka św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Opolu-Groszowicach	200 011,21 zł	40 000,00 zł
19	Parafia Rzymskokatolicka pw. Ścięcia św. Jana Chrzcziciela w Grobnikach	Konserwacja obrazu Matki Boskiej z Dzieciątkiem z parafii pw. Ścięcia św. Jana Chrzcziciela w Grobnikach - etap II	25 158,01 zł	15 000,00 zł
20	Czesława Przybyszewska, Tadeusz Przybyszewski (osoby fizyczne)	Konserwacja pomnika Jana Nepomucena z Bukowa - etap II - konserwacja figury i ogrodzenia	25 663,95 zł	13 000,00 zł
21	Parafia Rzymskokatolicka św. Apostołów Piotra i	Remont hełmu wraz z konserwacją zwieńczenia wieży kościoła św. Apostołów Piotra i Pawła w Sidzinie	226 927,92 zł	30 000,00 zł

	Pawła w Sidzinie			
22	Parafia Rzymskokatolicka pw. Bożego Ciała w Oleśnie	Prace konserwatorskie przy zabytkowym ołtarzu pw. Czternastu Wspomożycieli w kościele pw. św. Anny w Oleśnie	110 440,30 zł	25 000,00 zł
23	Moszna Zamek Sp. z o. o.	Odtworzenie i renowacja drzwi wewnętrznych do Sali Białej wraz z okienkiem do Sali Białej oraz boazerii na III piętrze przy pokojach 309, 310, 315, 316	108 769,13 zł	30 000,00 zł
24	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Opolu	Konserwacja barokowej rzeźby św. Jana Nepomucena	33 923,40 zł	9 000,00 zł
25	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Wołczynie	Prace konserwacyjno-naprawcze zabytkowego drewnianego kościoła pw. Michała Archanioła w Gierałcicach	45 286,10 zł	13 000,00 zł
26	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Kluczborku	Prace konserwatorskie przy gotyckim portalu wejścia głównego i wykonanie prac remontowych tynków przyziemia kaplicy chrzcielnej kościoła ewangelicko-augsburskiego w Kluczborku	35 972,46 zł	13 000,00 zł
27	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Pokoju	Wykonanie prac konserwatorskich przy nagrobku nadleśniczego Heinricha von Burgsdorf znajdującego się na cmentarzu ewangelickim w Pokoju	74 287,28 zł	30 000,00 zł
28	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Nakle	Renowacja zabytkowych organów Carl Berschdorf w kościele parafialnym pw. św. Ap. Piotra i Pawła w Nakle	176 972,40 zł	25 000,00 zł
29	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Katarzyny	Kompleksowe opracowanie dokumentacji konserwatorskiej oraz projektu budowlanego zabytkowego drewnianego	147 600,00 zł	20 000,00 zł

	Aleksandryjskiej w Ligocie Turawskiej	kościół pw. św. Piotra i Pawła w Zakrzowie Turawskim, stanowiącego ważny punkt na turystycznym szlaku kościołów drewnianych Opolszczyzny		
30	Powiat Kluczborski - Zespół Szkół Ogólnokształcących im. A. Mickiewicza I LO w Kluczborku	Remont świetlika zespołu budynków Miejskiej Szkoły im. Gustawa Freytaga, obecnie Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kluczborku	78 435,35 zł	40 000,00 zł
31	Gmina Głuchołazy	Remont konserwatorski pomnika św. Jana Nepomucena z Nowego Lasu, gm. Głuchołazy	35 949,80 zł	15 000,00 zł
32	Gmina Grodków	Dokumentacja projektowo-kosztorysowa na remont zabezpieczający Wieży Bramy Ziębickiej przy ul. Warszawskiej w Grodkowie	31 000,00 zł	15 000,00 zł
33	Stowarzyszenie Klucz do Rozwoju	Opracowanie dokumentacji konserwatorskiej i budowlanej dla XVIII-wiecznego pomnika nagrobego kluczborskiego kupca przy kościele ewangelicko-augsburskim w Kluczborku	6 150,00 zł	4 000,00 zł
34	Stowarzyszenie Park i Dworek w Komornie	Działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku - rewitalizacja skalnego ogrodu (alpinarium) założenia pałacowo-parkowego w Komornie	15 000,00 zł	10 000,00 zł
35	Agnieszka Heda, Adam Heda (osoby fizyczne)	Roboty budowlane przy remoncie elewacji budynku przy ul. Pasternik 2 48-250 Głogówek	8 600,00 zł	3 000,00 zł
36	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego	Konserwacja ambony z kościoła pw. św. Jadwigi Śląskiej z Kamiennej - II etap - konserwacja kosza i schodów ambony	59 407,68 zł	15 000,00 zł

	Poczęcia NMP w Kowalowicach			
37	Powiat Brzeski	Remont dzwonnicy w Golczowicach - etap III	29 632,52 zł	15 000,00 zł
38	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Śląskiej i św. Jacka w Biskupicach	Prace konserwatorsko-renowacyjne w kościele pw. św. Jadwigi Śląskiej w Biskupicach	115 000,00 zł	20 000,00 zł
39	Parafia Katedralna pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu	Konserwacja zabytków ruchomych katedry pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Opolu: ambona, obraz św. Anny Samotrzeciej, rzeźba Madonny z Dzieciątkiem	135 500,00 zł	42 000,00 zł
40	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gościćcinie	Konserwacja ołtarza głównego w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Gościćcinie - etap II	180 703,81 zł	20 000,00 zł
41	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Augustyna w Kostowie	Konserwacja pokrycia dachu i szalowania ścian drewnianego kościoła św. Jacka w Miechowej	28 929,07 zł	20 000,00 zł
42	Mariola Wiesiołek, Joachim Wiesiołek („Transannaberg Group Joachim Wiesiołek” - PAŁAC ŻYROWA Joachim Wiesiołek)	Żyrowa, pałac (XVII w.): wymiana pokrycia dachowego - etap I	287 319,49 zł	15 000,00 zł
43	Parafia Ewangelicko-Augsburska w Wołczynie	Byczyna, kościół św. Mikołaja (XIII w.): konserwacja oraz renowacja witraży. Etap I obejmujący okna: nV, nIV, nIII, sII, sIII, sIV, sV według załączonego planu	257 547,00 zł	15 000,00 zł

44	Wspólnota Mieszkaniowa Krakowska 3, 5, 7 w Opolu	Remont elewacji frontowej, szczytowej, tylnej wraz z nową kolorystyką, wymiana: pokrycia dachu na dachówkę ceramiczną karpiówkę, orynowania, opierzeń gzymsów w Opolu, ul. Krakowska 3, 5, 7	296 116,40 zł	26 000,00 zł
45	Dominika Crow Oak'n Tree	Prace konserwatorskie remontu dachu oraz części piwnicy wraz z tarasem budynku wiatraka typu holenderskiego ceglanego w Grodkowie	188 490,92 zł	30 000,00 zł
SUMA				900 000,00 zł

8. Charakterystyka działań dotyczących zabytków, których właścicielem jest Województwo Opolskie, podjętych w latach 2020-2021

W poszczególnych jednostkach były realizowane następujące zadania:

➤ **Muzeum Śląska Opolskiego**

W okresie sprawozdawczym prowadzono jedynie bieżące remonty zabytkowych obiektów należących do Muzeum w Opolu, dla budynków oddziału Muzeum Śląska Opolskiego – Muzeum Czynu Powstańczego w Górze św. Anny przygotowano dokumentację projektową mającą na celu poprawę efektywności energetycznej Domu Polskiego i Sali III Powstania Śląskiego, m.in. poprzez wymianę istniejących termoizolacji, a także zużytych i niesprawnych technicznie instalacji niskiego i wysokiego napięcia oraz wodno-kanalizacyjnych. W ramach przygotowania projektu przeprowadzono badania konserwatorskie Domu Polskiego na podstawie których powstała dokumentacja przywrócenia historycznej formy architektonicznej budynku. Dzięki opracowaniu niezbędnej dokumentacji Muzeum pozyskało na powyższe prace dofinansowane w ramach projektu pn. „Termomodernizacja budynków Muzeum Czynu Powstańczego w Górze św. Anny – I etap”, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2022

➤ **Muzeum Wsi Opolskiej**

Stan techniczny obiektów zgromadzonych na terenie parku jest ogólnie dobry, wymagający prowadzenia jedynie regularnych prac konserwacyjnych. W okresie sprawozdawczym nie były prowadzone szczególne prace konserwatorskie ani roboty budowlane. Odbływały się według bieżących potrzeb naprawy dachów chałup, dezynsekcje i impregnacje drewna itp. prace. Najważniejszym zadaniem było przygotowanie dokumentacji przeniesienia budynku ze Sławięcic oraz dokumentacji do projektu „Głos mają ryby” (odbudowa zagrody rybackiej, remont systemu wodnego na terenie muzeum).

➤ **Centralne Muzeum Jeńców Wojennych**

Budynki siedzib Muzeum w Opolu i Łambinowicach w stanie technicznym dobrym, jednak nie odpowiadającym na potrzeby wystawiennicze i organizacyjne muzeum, stąd w okresie sprawozdawczym zakończono zadanie związane z wieloletnim projektem w ramach RPO WO na lata 2014-2020 pt. „Prace konserwatorskie oraz ekspozycja edukacyjna na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice) wraz z modernizacją budynku i otoczenia Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Opolu i zakupem niezbędnego wyposażenia” oraz kontynuowano inwestycję dotyczącą przebudowy budynku Muzeum w Łambinowicach wraz z poprawą otoczenia:

L p.	Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac	Koszt całkowity (zł)	Źródło finansowania	Termin realizacji
1	Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicach	Prace konserwatorskie oraz na terenie byłego obozu jenieckiego Stalag 318/VIII F (344) Lamsdorf (Łambinowice)	2 611 800,00	2 220 303,00 - UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 391 770,00 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2020

2	Opole, Minorytów 3	Podłączenie i uruchomienie światłowodu do budynków Muzeum w Opolu	17 990,00 +6 989,35 ruter	Dotacja celowa - Województwo Opolskie	2020
3	Łambinowice , Muzealna 4	Podłączenie i uruchomienie światłowodu do budynków Muzeum w Łambinowicach	7 995,00 +6 989,35 ruter	Dotacja celowa - Województwo Opolskie	2020
4	Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicac h	Projekt i realizacja ekspozycji edukacyjnej i nośników informacji terenowej - dokumentacja	23 370,00	19 864,50 - UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 3 505,5 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2020
5	Miejsce Pamięci Narodowej w Łambinowicac h	Projekt i realizacja ekspozycji edukacyjnej i nośników informacji terenowej – dokumentacja i roboty	572 302,55	521 781,72 - UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 50 520,83 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2021
6	Opole, Minorytów 3	Przebudowa instalacji przeciwpożarowej w budynku Muzeum w Opolu przy ul. Minorytów 3	79 230,00	Dotacja celowa - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2021

7	Łambinowice , Muzealna 4	Przebudowa budynku Muzeum w Łambinowicach przy ul. Muzealnej 4 wraz z poprawą otoczenia – II etap	4 470 950,0 0 z tego w 2021 r. wydatkowa no kwotę - 1 034 023,0 0 (1 003 950, 00 WO oraz 30 073,00 – MKiDN)	3 467 000,00 – dotacja celowa - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego 1 003 950,00 - dotacja celowa - Województwo Opolskie	2021 /202 2
---	-----------------------------	--	---	--	-------------------

➤ **Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smołki – willa przy ul. Piastowskiej 20 w Opolu oraz zespół zamkowo-parkowy w Rogowie Opolskim**

W latach 2020-2021 nie prowadzono prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych w obiektach.

➤ **Zespół Szkół Medycznych im. Janusza Korczaka w Prudniku**

Zespół szkół mieści się w zabytkowej willi pofabrykanckiej (nr rej. 2040/78), w omawianym okresie wykonano roboty budowlane dotyczące izolacji przeciwwilgociowej.

Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac (2020-2021)	Koszt całkowity (zł)	Źródło finansowania
2020 r.			
Budynek szkoły Zespołu Szkół Medycznych im.	„Izolacja ścian budynku szkoły poniżej poziomu terenu wraz z drenażem odsączającym i odtworzeniem	178.182,86 zł	Budżet jednostki

Janusza Korczaka w Prudniku przy ul. Piastowskiej 26	powierzchni” – kontynuacja prac rozpoczętych w 2019 r., zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym		
--	---	--	--

➤ **Zespołu Szkół Medycznych w Brzegu**

Budynek poddany pracom konserwatorskim w 2013 r. (dawny szpital miejski wpisany do rejestru pod nr 2261/91). Nie realizowano prac remontowo-konserwatorskich.

➤ **Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji Opole**

Prace prowadzone były w budynku Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Opolu, ul. Kościuszki 14 (historycznie dawne gimnazjum dla dziewcząt, nr rej. zabytków 2245/90).

W 2021 roku zrealizowane zostały następujące prace remontowe:

L p.	Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac w roku 2021	Koszt całkowity (zł)	Źródło finansowania
1	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu, ul. Kościuszki 14	Renowacja posadzki i malowanie ścian w holu budynku	26.855,00	Środki własne, budżet WO
2	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu, ul. Kościuszki 14	Prace malarskie w pomieszczeniach PBW	13.363,95	Środki własne, budżet WO
3	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu, ul. Kościuszki 14	Odnowienie pomieszczeń na I piętrze w PBW	14.186,82	Środki własne, budżet WO

➤ **Samodzielny Wojewódzki Szpital dla i Psychicznie Chorych im. Ks. Biskupa Józefa Nathana w Branicach** (nr rej. 47/2006).

Działania remontowe podejmowane były w roku 2021 i dotyczyły odrębnych zagadnień dla poszczególnych obiektów w tym zespole, przede wszystkim miały na celu poprawę warunków dla przebywających tu pacjentów:

Lp.	Obiekt	Zakres przeprowadzony prac 2020-2021	Koszt całkowity	Źródła finansowania
2021				
1	Pawilon A	Przebudowa pomieszczeń na Dział Farmacji	66 195,19 zł	Środki własne
		Modernizacja instalacji wody ciepłej i zimnej	69 900,00 zł	Środki własne
		wymiana okien oddział K4	20 541,00 zł	Środki własne
2	Pawilon C	wymiana nawierzchni podłóg	66 711,97 zł	Środki własne
4	Pawilon B	Wykonanie placu spacerowego dla pacjentów	92 537,88 zł	Środki własne
5	Teren szpitala	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie Szpitala.	6 399,94 zł	Środki własne
		Przebudowa dróg i chodników na terenie Szpitala	90 115,95 zł	Środki własne
		Modernizacja sieci kanalizacji deszczowej	2 029,50 zł	Środki własne
		Remonty pomieszczeń w budynkach szpitalnych malowanie, instalacje wodne	39 326,32 zł	Środki własne
		Remonty dachów i rynien na budynkach szpitalnych	6 547,99 zł	Środki własne

Ośrodek Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych

Działania podejmowane w roku 2021 dotyczyły wykonania prac przy zabytkowym parku:

Prace realizowane w zespole pałacowo – parkowym w Woskowicach Małych			
Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac w 2021 roku	Koszt całkowity (zł)	Źródło finansowania
Przebudowa zagospodarowania terenu pałacowo-parkowego Ośrodka Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych w ramach projektu „Ochrona i promocja różnorodności biologicznej obszaru chronionego krajobrazu na terenie Gminy Domaszowice, Nadleśnictwa Namysłów oraz obszarów parkowych i wodnych na przykładzie OLO w Woskowicach Małych” realizowanego w ramach osi Priorytetowej V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i kultury, Działanie 5.1 Ochrona różnorodności biologicznej.	Na terenie rewitalizowanego parku wykonano: - Ścieżki parkowe o szerokości 2,2 i 1,5 m z nawierzchnią mineralną z obrzeżem z kostki granitowej o łącznej długości ponad 1 km powierzchni około 2,5 tys m ² - Ścieżki z płaskiego kamienia przerośniętego trawą, tzw. „dzika ścieżka” o długości około 130m i powierzchni blisko 200 m ² - Altanę parkową o powierzchni 20 m ² - Małą architekturę: ławki – 30 szt, kosze na śmieci – 28 szt., tablice informacyjno-edukacyjne – 5 szt. - Nasadzenia: sosna kosodrzewina – 274 szt. różaneczniki – 134 szt. róże okrywowe – 1812 szt. trawy ozdobne – 458 szt. - Pielęgnację istniejącego	1 294 973,33	Dotacja z UE 962 851,73 zł; Dotacja z UMWO 169 914,98 zł, Wkład własny OLO w Woskowicach Małych 162 206,62 zł 2021r.

pałacowo-parkowego Ośrodka Leczenia Odwykowego w Woskowicach Małych. (Park zabytkowy przy pałacu OLO w Woskowicach Małych)	drzewostanu wraz z usunięciem 60 drzew z uwagi na ich obumarcie wraz z wykonaniem nasadzeń zastępczych. - Umocnienie brzegów zbiornika wodnego.		
---	--	--	--

➤ **Zespół zamkowo-parkowy w Korfantowie**

W Opolskim Centrum Rehabilitacji w Korfantowie w latach 2020-2021 nie prowadzono prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych, ani prac projektowych. Obiekty w dobrym stanie technicznym.

➤ **Zespół pałacowo-parkowy w Mosznej**

Poniższe zadania dotyczą prac zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji w zespole pałacowo-parkowym w Mosznej, park i pałac wpisane są do rejestru zabytków (nr rejestru 681/63 i 1623/66) i stanowią własność Województwa Opolskiego.

Kontynuowano oraz rozpoczęto nowe prace, w latach 2020 i 2021 dotyczyły one:

Prace konserwatorskie, remontowe i rewaloryzacyjne realizowane w zespole pałacowo – parkowym w Mosznej w latach 2020-2021				
Lp.	Obiekt	Zakres przeprowadzonych prac (2020-2021)	Koszt całkowity (zł)	Źródło finansowania , termin realizacji
1	Budynek zamku - przebudowa pomieszczeń IV kondygnacji	Przebudowa kondygnacji, w wyniku której powstało 6 nowych pomieszczeń pełniących funkcje hotelowe z w własnymi węzłami sanitarnymi, 2 pomieszczenia widokowe, pomieszczenie do prasowania i	1 194 410,00	Środki własne WO 2020-2021

		<p>suszenia odzieży dostępne dla gości, pomieszczenie pełniące funkcję higieniczno – sanitarną dla personelu sprzątającego oraz pomieszczenie magazynowe.</p>		
2	<p>Budynek zamku - wykonanie instalacji zasilania nowego agregatu prądotwórczego wraz z adaptacją pomieszczenia</p>	<p>- Dostawa agregatu prądotwórczego typu EPV 150 kVA w obudowie dźwiękochłonnej, oraz przymocowanie go do podłoża w pomieszczeniu agregatu, - zabudowanie w drzwiach wejściowych do pomieszczenia zespołów nawiewnych wraz z siłownikami, w celu doprowadzenia powietrza do pomieszczenia agregatu, - zabudowanie na dachu pomieszczenia wentylatora wraz z podstawą dachową, w celu odprowadzenia ciepłego powietrza z pomieszczenia, - wyprowadzenie na zewnątrz przez strop gładką rurę stalową bezszwową fi 101,6 mm, w celu odprowadzenia spalin z pomieszczenia na zewnątrz budynku, - wybudowanie rozdzielnicy RA w pomieszczeniu agregatu,</p>	220 662,00	<p>Środki własne WO 2020</p>

		- przystosowanie pod względem budowlanym pomieszczenia na agregat.		
3	Budynek zamku - renowacja stolarki wewnętrznej	- renowacja boazerii oraz drzwi wewnętrznych umiejscowionych w holu przed Salą Herbową, na I piętrze - renowację boazerii, drzwi wewnętrznych oraz drewnianych elementów dekoracyjnych umiejscowionych w holu przed restauracją, na parterze budynku zamku, - renowację drewnianych elementów głównej klatki schodowej (schody i boazeria) - renowację drewnianych elementów klatki schodowej prowadzącej z II na III piętro zlokalizowanej we wschodnim skrzydle budynku, - renowację futryn – 4 szt. zlokalizowanych na klatce schodowej kamiennej,	800 000,00	środki własne WO 2020 - 2021
4	Park w Mosznej – Śladami bioróżnorodności w sercu Opolszczyzny - bogactwo przyrody Gmin Strzeleczyki, Krapkowice oraz	Wykonanie nawierzchni z miąższości jasnych skał dla ruchu pieszego i kołowego.	1 476 000,00	Środki własne WO i fundusze europejskie w ramach RPO WO 2020 - 2021

	Powiatu Krapkowickiego "Wykonanie nawierzchni mineralnych dla ruchu kołowego i pieszego na terenie zespołu pałacowego-parkowego w Mosznej"			
5	Park w Mosznej – wykonanie ekspertyzy technicznej mostków parkowych	Opracowanie ekspertyzy technicznej 6 mostków zlokalizowanych w przypałacowym parku w Mosznej, stanowiącej podstawę dalszych prac projektowych i remontowych	28 903,77	Środki własne WO 2021
6	Budynek zamku - zakup i montaż dźwigu towarowego i osobowego oraz zakup i montaż dźwigu towarowego wraz z budową szybu	- wymiana dźwigu towarowego, dwuprzystankowego zlokalizowanego w kuchni restauracyjnej, - wymiana dźwigu osobowego pięcioprzystankowego obsługującego ruch turystyczny, - zakup i montaż nowego dźwigu towarowego, dwuprzystankowego	276 750,00	Środki własne WO 2021
7	Budynek zamku – renowacja drzwi wewnętrznych i boazerii	Prace renowacyjne przy odtworzeniu i renowacji drzwi wewnętrznych do Sali Białej, wraz z „okienkiem” do Sali Białej	80 000,00	Środki własne WO i środki Moszna

		oraz boazerii na III piętrze – przy pokojach 309, 310, 315, 316 w Pałacu Moszna		Zamek Sp. z o.o. 2021
8	Budynek zamku - wymiana tablic piętrowych obwodów instalacji elektrycznych przypałacowy park - wymiana oświetlenia zewnętrznego oraz wykonanie zasilania pom. fontanny w zamku w Mosznej w ramach realizacji projektu pn. „Śląsk bez granic III- zamki i pałace” w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020.	- Wymiana piętrowych tablic elektrycznych w budynku zamku - demontaż istniejących latarni parkowych, - wykonanie zewnętrznej sieci oświetlenia parku wraz z montażem latarni parkowych - wykonanie zasilania pomieszczenia fontanny.	1 788 523,00	środki własne WO i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska Przekraczamy granice 2020 - 2021
9	Park w Mosznej - Konserwacja – czyszczenie układu wodnego złożonego z kanałów i rowów parkowych oraz zbiornika wodnego na terenie zabytkowego parku w Mosznej, w	Czyszczenie układu wodnego złożonego z kanałów i rowów parkowych oraz zbiornika wodnego na terenie zabytkowego parku, poprzez: - wydobywanie z dna koryta gałęzi i chrustu, - usunięcie porostów ze skarp poprzez ich wykoszenie,	582 543,39	środki własne WO i EFRR Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska Przekraczamy granice

	ramach realizacji projektu pn. „Śląsk bez granic III- zamki i pałace” w ramach Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020.	- odmulenie dna, - oczyszczenie z namulów i chrustu – wszystkich przepustów/mostów.		2021 - 2022
10	Park w Mosznej – Rewitalizacja fontanny zamkowej, na terenie zabytkowego założenia pałacowo-parkowego w Mosznej, w ramach realizacji projektu pn. „Śląsk bez granic III- zamki i pałace” finansowanego ze środków Programu Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020.	- Wykonanie pomieszczenia technicznego fontanny, wraz z instalacjami i wyposażeniem – sterowanie pracy fontanny, - roboty budowlane, związane z rewitalizacją fontanny zewnętrznej, - wykonanie przyłącza wodociągowego- wykonanie kanalizacji, odprowadzającej wodę z fontanny - wyposażenie niecki fontanny w dysze piętzące i spieniające	3 382 500,0 0	środki własne WO i EFRR Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska Przekraczamy granice 2021 - 2022
11	Budynek zamku - prace renowacyjne przy stolarce okiennej i drzwiowej (renowacja lub wymiana) w ramach realizacji projektu pn. „Śląsk bez granic III- zamki i pałace” w ramach Programu	- renowacja stolarki otworowej (okiennej i drzwiowej) zewnętrznej, - renowacja ślusarki otworowej zewnętrznej, - wykonanie nowej stolarki w miejsce zniszczonej lub wymienionej na wykonaną z profili pcv, - szklenie skrzydeł zewnętrznych	2 889 270,0 0	środki własne WO i EFRR Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska Przekraczamy granice 2020 - nadal

	Interreg V-A Republika Czeska – Polska 2014-2020.	wkładem termicznym 3/6/3 z powłoką termiczną, - renowacja elementów metalowych (klamek, zawiasów, systemu zamykowego – zasuwnic)		
12	Budynek zamku - prace renowacyjne przy elewacji Zamku wraz z renowacją tarasu oraz izolacją fundamentów” w ramach realizacji projektu pn. „Śląsk bez granic III- zamki i pałace” w ramach Programu Interreg V- A Republika Czeska – Polska 2014-2020.	- prace renowacyjne przy elewacji, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Skucie wtórnych uzupełnień, • podklejenie odspojień, • wypełnienie spękań, • czyszczenie elewacji • usunięcie wtórnej malatury nałożone na tynk oraz detal architektoniczny • wzmocnienie osłabionych partii tynków, wykonanie naprawy spękań muru, • nałożenie preparatu antyalgowego • wykonanie uzupełnień, rekonstrukcje, patynowanie i scalanie kolorystyczne partii uzupełnianych i plam pozostałych po oczyszczeniu, • wykonanie zabiegu hydrofobizacji elewacji • uszczelnienie posadzek balkonów i zniwelowanie efektu przeciekania wody, • uzupełnienia w obrębie 	3 798 936,17	środki własne WO i EFRR Program Interreg V-A Republika Czeska – Polska Przekraczamy granice 2020 - nadal

		<p>gzymsów i balustrad balkonów</p> <p>- renowacja tarasu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izolacja płyty stropowej nad pomieszczeniami piwnicznymi, • położenie izolacji przeciwwilgociowej, • położenie izolacji termicznej w górnej części tarasu, • ułożenie posadzki z płyt piaskowcowych, <p>- izolacja fundamentów, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fosa - wymiana tynku na studzienkach i murach fosa na wodoszczelne, • wymiana pokrycia studzienek na szkło zbrojone, remont schodów, remont nawierzchni, • izolacja ścian: pionowa i pozioma wewnętrzna i zewnętrzna kaplicy-krypty. 		
13	<p>Park przy zamku w Mosznej – zabytki ruchome: prace konserwatorskie przy zabytkowych rzeźbach i donicach</p>	<p>Prace konserwatorskie obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usunięcie zabrudzeń, wtórnych zapraw, nawarstwień, - dezynfekcję kamienia, - wypełnienie spękań i podklejenie łuszczących się partii kamienia, 	109 470,00	Środki własne WO

		<ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczenie kamienia - uzupełnienie ubytków, - konserwację elementów metalowych. 		
--	--	---	--	--

9. Podsumowanie realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego z lat 2020-2021

Na terenie województwa opolskiego realizowana jest systematyczna ochrona i opieka nad zabytkami. Nadal wyzwaniem dla samorządów pozostaje uchwalanie planów miejscowych, z pewnością brakuje ich w części obszarów miejskich, a jako problem należy wskazać niewielką ilość wsi objętych taką formą ochrony prawnej. Jednym z wyzwań stojących przed samorządami jest konieczność aktualizowania danych na temat ilości obiektów zabytkowych na podległym sobie terenie. Konieczna jest weryfikacja i ujednoczenie danych urzędów gminnych z danymi wojewódzkiego konserwatora zabytków. Gminna ewidencja zabytków jest podstawą do tworzenia wszelkich dokumentów strategicznych i planistycznych, które muszą uwzględniać problematykę dziedzictwa kulturowego. Aktywność opolskich gmin w tym obszarze jest wyższa niż w innych województwach, niemniej pozostaje wciąż sporo obszarów wymagających rozpoznania i właściwej ochrony. Nadal są gminy, które nie opracowały gminnej ewidencji zabytków (Jemielnica, Pakosławice) oraz nie opracowały podstawowych dokumentów strategicznych dotyczących opieki nad zabytkami (np. Brzeg, Skarbimierz).

Istotnym wskaźnikiem realizacji celów strategicznych jest wysokość nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przeprowadzone w obiektach zabytkowych. Na Opolszczyźnie w latach 2020 i 2021 dotacje przyznawane były przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, samorząd wojewódzki oraz samorzady gminne i powiatowe.

W trakcie trwania programu samorząd województwa dążył do poprawy systemu wspierania właścicieli zabytków poprzez zwiększanie dofinansowania prac w obiektach zabytkowych, w latach 2020-2021 na ten cel zostały przeznaczone następujące fundusze:

Lata	liczba złożonych wniosków	Liczba przyznanych dotacji	Całkowite koszty zadań	Oczekiwane kwoty dotacji z budżetu	Suma przyznanych dotacji
2019	73	39	10 163 104,52	3 132 840,70	635 000
2020	61	23	11 195 468,80	5 058 765,76	400 000
2021	114	45	24 749 920,82	9 007 655,51	900 000
suma lat 2020-21	175	68	35 945 389,62	14 066 421,27	1 300 000

Opracowanie: Departament Kultury i Dziedzictwa Regionalnego

Analizując dane dotyczące udzielania dotacji przez pozostałe samorządy, należy zauważyć, że spadła ilość gmin udzielających dotacje, zaś wysokość przeznaczanych na ten cel funduszy wzrosła w roku 2021. W okresie sprawozdawczym dotacji udzieliły 33 samorządy gminne, przy czym systematycznie w każdym roku dotacje przyznało tylko 15 gmin. W przypadku samorządów powiatowych środki na dotacje przeznaczyło w 2020 roku pięć powiatów, a w 2021 siedem powiatów (w latach 2018-2019 było to osiem powiatów). W sumie 2020 roku w gminy wydatkowały na dotacje kwotę 2 849 909,53 zł, a w 2021 roku kwotę 4 206 027,13 zł (w roku 2019 dotacje wyniosły 3 340 436,44 zł). Oczywiście należy pamiętać o niezwykle trudnej sytuacji organizacyjnej wszystkich jednostek w roku 2020 ze względu na panującą epidemię koronawirusa, w wyniku której niektóre samorządy ograniczyły działalność, w tym zrezygnowały z przyznawania dotacji na prace w obiektach zabytkowych.

Biorąc te fakty pod uwagę, niezwykle ważne jest, że był to okres w którym dziedzictwo kulturowe województwa opolskiego miało wsparcie z funduszy unijnych, dotacje pozyskały związki wyznaniowe, samorządy będące właścicielami obiektów zabytkowych, jednostki dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego czy też spółki i fundacje. W sumie wdrażanych jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Osi priorytetowej V Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego Działania 5.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego i kultury 36 projektów związanych z dziedzictwem kulturowym, które otrzymały w sumie 42 146 524,09 zł dotacji z funduszy UE. Jednocześnie znaczna część prac realizowana jest także w innych programach wspierających działania w obszarze dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu, np. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w którym na 58 projektów przeznaczona została kwota 13 410 375,76 zł.

Utrzymuje się stały trend, iż samorząd województwa oraz gminy wykorzystują zasoby zabytkowe i przyrodnicze do swojej promocji, ponad połowa gmin ma opracowane programy opieki nad zabytkami, w ostatnich latach wiele obiektów będących własnością samorządów zostało poddanych pracom konserwatorskim, ale także adaptacyjnym, z wprowadzeniem nowej funkcji, poszerzającej ofertę kulturową i turystyczną. Poprawiała się także infrastruktura instytucji kultury. Na terenie wielu gmin systematycznie działają izby tradycji i izby regionalne, poszerzona została oferta przez kolejne muzea w organizacji oraz przez

muzea prywatne. Systematycznie wrasta dotacja podmiotowa dla muzeów których organizatorem jest Samorząd Województwa Opolskiego.

Dotacja podmiotowa Samorządu Województwa Opolskiego	2019	2020	2021
Muzeum Śląska Opolskiego	4 072 232	4 320 195	4 920 165
Muzeum Wsi Opolskiej	2 281 665	2 712 470	2 766 778
Centralne Muzeum Jeńców Wojennych	1 230 125	1 415 172	1 426 968
Muzeum Piastów Śląskich	270 000	311 830	361 830
SUMA	7 854 022	8 759 667	9 475 741

Odczuwalny jest wzrost zainteresowania społecznego lokalną historią i zabytkami oraz upowszechnianie tej wiedzy. Społeczności lokalne szukają wyróżników swoich miejscowości, często są to elementy dziedzictwa kulturowego, co przyczynia się do kreowania nowych produktów turystycznych. Wzrosło również zainteresowanie dziedzictwem niematerialnym. Szczególna aktywność w tym obszarze zaowocowała kolejnymi wpisami zwyczajów i tradycji na Krajową listę dziedzictwa niematerialnego, a za szczególny sukces należy uznać wpisanie tradycji wykonywania kwietnych dywanów na Listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO (wpis obejmuje 4 miejscowości z woj. opolskiego: Klucz, Olszową, Zalesie Śląskie i Zimną Wódkę); jednocześnie dynamicznie i efektywnie popularyzowane jest np. dziedzictwo kulinarne regionu. Na terenie około 1/3 gmin działają twórcy ludowi⁹.

W ciągu trwania dwóch pierwszych lat realizowania Programu nie było możliwe wykonanie całości zadań czy rozwiązanie wszystkich pojawiających się problemów przez samorząd województwa. Istniejące nadal wyzwania związane ze skuteczną opieką nad zabytkami to głównie niewystarczające fundusze, braki w edukacji dotyczącej regionalnego

⁹ Szczegółowe dane z zebranych ankiet dotyczące m.in. muzeów, izb regionalnych i innych placówek gromadzących zbiory historyczne w gminach oraz twórców ludowych umieszczone są w załączniku nr 1.

dziedzictwa, niepełna wiedza i brak skutecznych narzędzi w ochronie zabytków.

W województwie opolskim odczuwalny jest niedobór środków finansowych pochodzących z budżetu państwa (niewiele dotacji ministra kultury i skromne fundusze wojewódzkiego konserwatora zabytków) oraz zróżnicowanie nakładów finansowych na zabytki. Wynika to z niewystarczającego zaangażowania gmin w finansowanie opieki nad zabytkami (dotacji udziela średnio tylko połowa gmin), który zmniejszył się w ostatnich dwóch latach.

Poważnym i wciąż nierozwiązanym problemem jest przyznawanie funduszy na remonty zabytków właścicieli prywatnych, którzy mają mniejsze szanse na pozyskanie dotacji, a w przypadku funduszy unijnych są w zasadzie wykluczeni z takiej możliwości, ale także ograniczenia są w systemie dystrybucji funduszy z budżetu państwa – budżet wojewódzkiego konserwatora zabytków jest niewielki, nieadekwatny do ilości zabytków i stanu ich zachowania, szczególnie w porównaniu do innych województw¹⁰. Z pewnością samorząd regionalny oraz samorządy lokalne stoją przed wyzwaniem prowadzenia działań na rzecz zabytków zagrożonych, zarówno poprzez system dotacji, jak i projekty aktywizujące społeczność wokół konkretnych działań przy zabytkach oraz ciekawych wydarzeń promujących zasoby. W okresie realizacji Programu nie uległ zmianie fakt, że systematycznie od lat do szczególnie zagrożonych kategorii należą zabytki techniki oraz zespoły pałacowo-folwarczne, które szczególnie wywołują społeczne emocje i pytania o zasady i możliwości ochrony tych obiektów przed degradacją. Działania w tym obszarze wymagają rozwiązań systemowych i oczywiście właściwych regulacji prawnych, ale też mogą pobudzać działania osób i organizacji pozarządowych na rzecz budowania wrażliwości i troski o zasób kulturowy regionu. Takie działania w trakcie realizacji Programu były wspierane przez samorząd województwa.

Podsumowując, realizacja Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego, w okresie dwóch lat: 2020 i 2021 roku, przebiegała zgodnie z założonymi celami i priorytetami, choć w sposób nierówny w poszczególnych obszarach. W przypadku niektórych zadań ich realizacja będzie możliwa w kolejnych dwóch latach działania Programu, w 2022 i 2023 roku. Z pewnością zadaniem wymagającym kontynuacji jest edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego, popularyzacja i promocja wiedzy o zabytkach

¹⁰ Zagadnienia te zostały omówione w diagnozie opracowanej na potrzeby Programu opieki nad zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2020-2023 (Dz. Urz. Woj. Op. z 2020r., poz. 2185).

oraz systematyczne zwiększanie nakładów finansowych na prace przy obiektach zabytkowych.

10. Załączniki:

1. Dane dotyczące finansowania prac w obiektach zabytkowych w ramach udzielanych dotacji i w obiektach będących własnością samorządów gmin w latach 2020-2021.
2. Dane dotyczące izb regionalnych i twórców ludowych w poszczególnych gminach.
3. Dane powiatowe dotyczące zadań własnych powiatów oraz udzielanych dotacji.
4. Dotacje udzielone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalnego Konserwatora Zabytków
5. Pismo Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
6. Dotacje udzielone przez OWKZ w latach 2020 i 2021 – źródło: www.wuozopole.pl.

Załącznik Nr 1. Dane dotyczące finansowania prac w obiektach zabytkowych w ramach udzielanych dotacji i w obiektach będących własnością samorządów gmin w latach 2020-2021

GMINA	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego % pow. gm.	Dotacje na prace konserwatorskie i roboty udzielone właścicielom zabytków na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków (uchwała)*				Wydatki gminy w rozdziale 92120 – finansowanie prac w obiektach stanowiących własność gminy*	
		2020		2021		2020	2021
		ilość dotacji	suma udzielonych dotacji	ilość dotacji	suma udzielonych dotacji	suma wydatków	suma wydatków
1	2	3	4	5	6	7	8
BABORÓW	45	0	0	0	0	0	0
BIAŁA	20,01	0	0	0	0	0	467 491,14
BIERAWA	100	0	0	1	20 000,00	0	0
BRANICE	6,5	0	0	0	0	0	0
BRZEG	100	3	284 926,11	6	373 386,77	5 638 131, 60	285 377,71
BYCZYNA	12,3	4	67 000,00	0	0	0	0
CHRZĄSTOWICE	96	1	15 000,00	0	0	0	0
CISEK	1,37	0	0	0	0	0	0
DĄBROWA	2,7	0	0	0	0	20 000,00	26 999,36
DOBRODZIĘĆ	0,05	0	0	0	0	0	1800
DOBRZEŃ WIELKI	brak ankiety						

DOMASZOWICE	85,6	0	0	0	0	0	0
E							
GŁOGÓWEK	19,2	0	0	1	30 000,00	191 851,09	0
GŁUBCZYCE	7,63	1	29 804,46	0	0	86 947,15	78 979,41
GŁUCHOŁAZY	17	0	0	0	0	0	0
GOGOLIN	brak ankiety						
GORZÓW ŚL.	10	0	0	0	0	0	0
GRODKÓW	72	2	60 000	2	40 000,00	0	598 597,0 0
IZBICKO	90	0	0	0	0	0	0
JEMIELNICA	100	2	25 000	1	20 000,00	2 027 067, 82	0
KAMIENNIK	18	1	10 000	1	20 000,00	0	0
KĘDZIERZYN- KOŹLE	99,83	3	225 812,74	4	1 128 768, 05	833 121,9 6	2 392 000, 00
KIETRZ	12	0	0	2	38 000,00	0	2 800,00
KLUCZBORK	24	11	240 206,11	16	514 668,53	91 186,22	2 023 815,75
KOLONOWSKI E	13,24	0	0	0	0	0	15 642,00
KOMPRACHCI CE	brak ankiety						
KORFANTÓW	100	3	40 000,00	1	100 000,0 0	0	0
KRAPKOWICE	40	0	0	1	10 000,00	42 312,00	29 680,00
LASOWICE WIELKIE	16,34	0	0	0	0	0	0
LEŚNICA	b.d.	0	0	0	0	0	0
LEWIN	40,5	0	0	1	10 000,00	443	957 249,0

BRZESKI						344,00	0
LUBRZA	21	0	0	1	10 000,00	0	0
LUBSZA	95	0	0	1	60 000,00	0	0
ŁAMBINOWICE	69	0	0	0	0	112	125 000,0
E						500,00	0
ŁUBNIANY	100	2	80 000,00	2	59 272,03	0	0
MURÓW	20	0	0	0	0	0,00	4 775,00
NAMYSŁÓW	100	0	0	11	500.000,0	0	0
					0		
NIEMODLIN	17%	1	43 100,00	0	0	0	0
NYSA	25	6	417 000,00	4	245 300,0	112 295,3	354 925,0
					0	5	0
OLESNO	4,38	0	0	0	0	0	0
OLSZANKA	12	0	0	0	0	0	0
OPOLE	28,4	12	821 800,00	13	546 891,8	10 000,00	96 358,60
					0		
OTMUCHÓW	1,36	3	50 000,00	1	30 000,00	0	0
OZIMEK	brak						0
	ankiety						
PACZKÓW	6,56	0	0	2	20 000,00	117 056,0	14 342,77
						0	
PAKOSŁAWICE	100	0	0	0	0	0	0
PAWŁOWICZKI	26%	0	0	0	0	0	0
POKÓJ	brak						
	ankiety						
POLSKA	brak						
CEREKIEW	ankiety						
POPIELÓW	100	0	0,00	1	10 000,00	550 750,9	198 019,5
						1	9
PRASZKA	0,64	0	0	0	0	0	0
PRÓSZKÓW	brak						

	ankiety						
PRUDNIK	53	0	0	0	0	33 180,00	882 387,3 2
RADŁÓW	brak ankiety						
REŃSKA WIEŚ	36	1	10 000,00	2	20 000,00	20 995,00	20 000,00
RUDNIKI	35,3	0	0	1	10 000,00	0	0
SKARBIMIERZ	100	3	225 377,00	2	166 980,00	0	0
SKOROSZYCE	brak ankiety						
STRZELCE OPOLSKIE	75,7	1	25 000,00	1	30 000,00	1 627 382, 52	1 052 227, 66
STRZELECZKI	12,7	0	0	0	0	2 933 178,52	382 215,2 3
ŚWIERCZÓW	100	0	0	1	9 000,00	0	0
TARNÓW OPOLSKI	82		0	0	0	0	0
TUŁOWICE	100	0	0	0	0	0	1 133 177, 99
TURAWA	brak ankiety						
UJAZD	100	0	0	0	0	0	0
WALCE	95	1	20 000,00	0	0	83 558,46	76 749,00
WILKÓW	37,5	0	0	1	10 000,00	0	0
WOŁCZYN	14,81	10	159 883,11	12	173 759,9 5	0	0
ZAWADZKIE	45	0	0	0	0	0	118 000,0 0
ZDZIESZOWICE	89	0	0	0	0	0	7 995,00
ZĘBOWICE	2	0	0	0	0	0	0

suma			2 849 909,53		4 206 027, 13		
------	--	--	-----------------	--	------------------	--	--

Załącznik nr 2. Dane dotyczące izb regionalnych i twórców ludowych w poszczególnych gminach

GMINA	Muzea, izby tradycji, izby pamięci	Twórcy ludowi (dziedzina, ilość osób)
1	2	3
BABORÓW	0	0
BIAŁA	Izba regionalna w Centrum Społeczno-Kulturalnym w Białej	0
BIERAWA	Izba Regionalna "Lubieszewska Izba"	0
BRANICE	brak	0
BRZEG	Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu	0
BYCZYNA	Izba tradycji w Urzędzie Miejskim w Byczynie	6 os.
CHRZĄSTOWICE	Regionalna Izba Śląska im. Konrada Mientusa w Dańcu, Izba Muzealno-Kolekcyjnerska Jerzego Szwugera w Dębskiej Kuźni	kroszonkarstwo - 5 os.
CISEK	Izba Tradycji przy Szkole Podst. w Cisku, Muzeum Wsi Joanitów w Cisku	wyplatanie sieci rybackich i koszy z wikliny - 1 os.
DĄBROWA	Izba Historyczna w Dąbrowie, Izba Pamięci w Żelaznej	0
DOBRODZIĘ	Muzeum Regionalne w Dobrodzieniu, Izba Regionalna w Pludrach	malarstwo, grafika - 2 os. koronkarstwo - 3 os. zdobienie porcelany - 2 os. intarsja - 1 os., fotografia - 3 os.
DOBRZEŃ	brak ankiety	

WIELKI		
DOMASZOWICE	0	Zespół ludowy „Tęcza” ze Strzelec
GŁOGÓWEK	1. Muzeum Regionalne w Głogówku 2. Farska Stodoła - Izba Muzealna 3. Izba Śląska w Głogówku 4. Obserwatorium miasta w Głogówku,	0
GŁUBCZYCE	Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej	0
GŁUCHOŁAZY	Wystawa muzealiów w Centrum Informacji Turystycznej w Głuchołazach	0
GOGOLIN	brak ankiety	
GORZÓW ŚL.	brak	0
GRODKÓW	Izba pamięci przy bibliotece gminnej	kowalstwo artystyczne - 1 os., malarstwo - 5 os., plastyka - 2 os.
IZBICKO	Izby tradycji przy szkołach (PSP) w Otmicach, Izbicku, Krośnicy	kroszonki, wędrówki po Gminie Izbicko
JEMIELNICA	brak	0
KAMIENNIK	brak	0
KĘDZIERZYN-KOŹLE	Muzeum Ziemi Kozielskiej, Muzeum Śląskiej Bitwy o Paliwo Blechhammer 1944 w organizacji	0
KIETRZ	brak	0
KLUCZBORK	Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku, Pasieka Zarodowa w Maciejowie, Izba tradycji w Kuniowie , Izba Regionalna w Bogacicy	batikowe zdobienie jajek - 1 os., kowalstwo - 1 os.
KOLONOWSKI	Izba Regionalna Historii Lokalnej w Kolonowskiem	rzeźbiarz - 1 os., kroszonkarstwo - 6 os.
KOMPRACHCI	brak ankiety	

CE		
KORFANTÓW	brak	0
KRAPKOWICE	Baszta –Wieża Bramy Górnej, Zespół Zamkowo-Parkowy w Rogowie Opolskim, Izby: Żużela, Pietna, Kórnicza, Dąbrówka Górna	0
LASOWICE WIELKIE	Izby tradycji w Lasowicach Wielkich, Laskowicach, Chocianowicach i prywatna izba tradycji Tuły 1 (stary młyn)	0
LEŚNICA	Muzeum Czynu Powstańczego i Muzeum Krzyża Świętego w Górze Św. Anny	0
LEWIN BRZESKI	Izba tradycji i pamięci przy MDK w Lewinie B, Izba muzealna w wieży ciśnień w Skorogoszczy	0
LUBRZA	Izba muzealna - budynek bramny Trzebina	0
LUBSZA	brak	0
ŁAMBINOWICE	CMJW w Łambinowicach, Izba Regionalna w Jasienicy Dolnej	rzeźba w drewnie - 1 os.
ŁUBNIANY	Regionalne Izby Pamięci: Luboszyce, Biadacz, Brynica	rękodzieło w tym kroszonki, tkactwo, rzeźba, malowanie porcelany oraz zespół Silesia - śląska muzyka ludowa
MURÓW	Izba tradycji w Zagwizdzu	0
NAMYSŁÓW	Izba Regionalna i Izba Techniki Młynarskiej w Namysłowie	grafika, rysunek, malarstwo - 19 os., rękodzieło - 2 os., twórczość literacka - 2 os., zespoły ludowe – 3 os.
NIEMODLIN	brak	0
NYSA	Muzeum Powiatowe w Nysie	0

OLEŚNO	Oleskie Muzeum Regionalne, Izba Tradycji Śląskiej w Borkach Wielkich	0
OLSZANKA	brak	0
OPOLE	Muzeum Polskiej Piosenki, Izba Pamięci Solidarności	0
OTMUCHÓW	brak	0
OZIMEK	Muzeum Hutnictwa Doliny Małej Panwi	
PACZKÓW	Muzeum Gazownictwa, Metamuzeum i Dom Kata w Paczkowie	0
PAKOSŁAWICE	brak	0
PAWŁOWICZKI	brak	0
POKÓJ	brak ankiety	
POLSKA CEREKIEW	brak ankiety	
POPIELÓW	Izba Pamięci Jakuba Kani w Starych Siołkowicach, Izba Śląska przy Samorządowym Centrum Kultury w Popielowie, Muzeum kołodziejstwa w Popielowie, Skansen Maszyn Rolniczych - Stare Kolnie	szydełkowanie - 7 os., haft - 4 os. poezja/tekściarstwo - 3 os., muzyka - 5 os., kroszonkarstwo - 3 os., rzeźba - 2 os., rękodzieło artystyczne - 2 os., śpiew (zespół ludowy Siołkowiczanki) – 19 os.
PRASZKA	Muzeum w Praszce	rzeźba - 1 os.
PRÓSZKÓW	brak ankiety	
PRUDNIK	Muzeum Ziemi Prudnickiej i Centrum Tradycji Tkackich	
RADŁÓW	brak ankiety	
REŃSKA WIEŚ	Izba regionalna w Reńskiej Wsi	koronkarstwo - 2 os.
RUDNIKI	Centrum Tradycji Strażackiej i Historii Wsi w Rudnikach	kwiaty z bibuły – 2 os., wieńce dożynkowe – 1 os., hafciarstwo – 2 os.,

		koronkarstwo -2 os., zdobienie jaj wielkanocnych „obszywanki” – 1 os.
SKARBIMIERZ	brak	0
SKOROSZYCE	brak ankiety	
STRZELCE OPOLSKIE	Izba Tradycji Lotniczych w Ligocie Dolnej, Izba tradycji w Rozmierzy, Kadłubska Zagroda, Muzeum Sztuki Sakralnej w Ligocie Dolnej	0
STRZELECZKI	Izba Regionalna przy GOK w Raławiczkach	0
ŚWIERCZÓW	brak	0
TARNÓW OPOLSKI	Muzeum wiejskie w Raszowej, Izba tradycji w Kosorowicach	0
TUŁOWICE	Izba Regionalna w Skarbiszowicach	10 osób
TURAWA	brak ankiety	
UJAZD	Izba pamięci i tradycji w PSP w Ujeździe	1 os. b.d.
WALCE	Izba Tradycji w Walcach, Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Turystycznego w Broźcu	kroszonkarstwo - 4 os. rękodzieło – 2 os.
WILKÓW	brak	0
WOŁCZYN	brak	pracownia ceramiczna – 1 os., zdobienie szkła i porcelany – 1 os.
ZAWADZKIE	Izba Muzealna w Zabytkowej Chacie w Kielczy	rzeźbiarz – 1 os., kroszonkarstwo – 1 os.
ZDZIESZOWICE	brak	0
ZĘBOWICE	Izby pamięci w Zębowicach, Kadłubie Wolnym, Radawiu	malowanie porcelany – 1 os.

Załącznik Nr 3. Dane powiatowe dot. zadań własnych oraz udzielanych dotacji

POWIAT	OCHRONA ZABYTEKÓW			Udzielanie dotacji na prace przy zabytkach nie będących własnością powiatu	
	Program Opieki nad Zabytkami obejmujący lata 2020-2021	Znakowane zabytków	Społeczni Opiekunowie Zabytków ustanowieni w latach 2020-2021	2020	2021
BRZESKI	brak	0	0	0	7 275,08
GŁUBCZYCKI	brak	0	0	40 000,00	10 000,00
KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI	brak	0	0	20 000,00	15 000,00
KLUCZBORSKI	brak	60	0*	0	0
KRAPKOWICKI	brak	0	0	0	0
NAMYSŁOWSKI	brak	0	0	40 000,00	125 200,00
NYSKI	brak	0	0	40 000,00	50 000,00
OLESKI	brak	0	0	0	0
OPOLSKI	2020-2023 Uchwała XVI/115/19	0	0	0 (odwołanie z covid)	100 000,00
PRUDNICKI	brak	0	0	b.d.	b.d.
STRZELECKI	2019-2022 Uchwała III/42/18	0	0	15 000,00	40 000,00

SUMA				155 000,0	247 275,08
Porównanie:	dotacje z lat 2018-19			382 710,00	288 800,00

*Powiat kluczborski: dodatkowo w związku z aktualizacją w 2022 roku Listy Społecznych Opiekunów Zabytków do OWKZ złożono wnioski o odwołanie 6 osób będących Społecznymi Opiekunami Zabytków.

Załącznik nr 4. Dotacje udzielone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalnego Konserwatora Zabytków

Lp.	Beneficjent	Nazwa zadania	Kwota dotacji (zł)
2020			
1.	Parafia Rzymskokatolicka Podwyższenia Krzyża Świętego w Kopicach	Kopice, kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (XIX w.): remont elewacji kościoła - etap I	250 000,00
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Bożego Ciała w Oleśnie	Olesno, drewniany kościół św. Anny (XVI w.): prace remontowo - konserwatorskie przy konstrukcji budynku - II etap oraz konserwacja ołtarza p.w. św. Józefa i p.w. św. pw. Św. Walentego, obrazu „Chrystus Bolesny” oraz figury z grupy Ukrzyżowania	810 000,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia NMP w Kępnicy	Hajduki Nyskie, kościół pw. św. Jerzego (ok. 1300 r.): remont elewacji	120 000,00
4.	Parafia Rzymskokatolicka Trójcy Świętej w Korfantowie	Korfantów, kościół pw. Trójcy Świętej (XIII, XVIII, XX w.): prace remontowo- konserwatorskie przy	120 000,00

		dachu kościoła-etap I	
5.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Dytmarowie	Dytmarów, kościół pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej I (1857 r.): konserwacja elewacji kościoła - etap III	114 931,00
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła w Bąkowie	Bąków, kościół filialny pw. św. Katarzyny (XIV w.): remont konserwatorski hełmu i wieży	100 000,00
7.	Parafia Rzymskokatolicka św. Michała Archanioła w Grodkowie	Grodków, kościół pw. św. Michała Archanioła (XIII w.): remont dachu nawy głównej - etap II	140 000,00
8.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Marcina Bpa w Lipnikach	Lipniki, kościół barokowy (XVIII w.): konserwacja techniczna i estetyczna wyposażenia kościoła, 4 figur z ołtarzy bocznych - Św. Jana Ewangelisty, Św. Jana Chrzciela i dwóch Świętych Starotestamentowych	40 000,00
9.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	Baborów, kościół pw. św. Józefa (XVII/XVIII), ołtarz boczny pw. Św. Walentego: pełna konserwacja techniczna i estetyczna ołtarza	105 000,00
10.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Świętego Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół pw. św. Mikołaja (XIV w.): ratunkowe prace konserwatorskie elewacji północnej nawy bocznej - etap IV	90 000,00
11.	Janina Dancewicz	Unikowice, budynek mieszkalny w konstrukcji szachulcowej (XVIII w.): prace konserwatorskie przy obiekcie - etap III	260 000,00
12.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Świętego Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół pw. św. Mikołaja (XIV w.): prace konserwatorskie elewacji wschodniej nawy południowej kościoła - etap V	33 000,00
Razem 2020			2 182 931,00
2021			

13.	Czesława i Tadeusz Przybyszewscy	Buków, pomnik św. Jana Nepomucena (1780 r.): konserwacja techniczna i estetyczna figury	12 000,00
14.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Dąbrowie	Dąbrowa, kościół pw. św. Wawrzyńca (XVII w.): remont dachu	99 571,86
15.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św Jakuba Starszego w Lubrzy	Lubrza, kościół pw. św. Jakuba Starszego (XVIII w.): remont elewacji kościoła - etap II	100 000,00
16.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Baborowie	Baborów, kościół pw. św. Józefa (XVII-XVIII): prace ratunkowe zabezpieczające konstrukcję kościoła - etap VII	770 000,00
17.	Gmina Byczyna	Byczyna, mury miejskie z wieżami bramnymi oraz basztą (XV/XVI): ratownicze roboty budowlane i prace konserwatorskie odcinka południowozachodniego (odcinek muru od A069 do A095)	280 809,96
18.	Start Management Piotr Gerber	Tułowice, budynek administracji d. fabryki porcelany "RS Tillowitz" (1904 r.): zakup i montaż urządzeń sygnalizacji pożaru i oddymiania	15 000,00
19.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszego Imienia Maryi w Czepielowicach	Kościerzycy, kościół pw. Wniebowzięcia NMP (XIV w.), wieża (XVII w.): remont konstrukcji wieży kościoła	250 000,00
20.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Kopicach	Więcmierzycy, kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła: konserwacja ołtarza i ambony	200 000,00
21.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Gościńcu	Gościńcu, kościół pw. Wniebowzięcia NMP (XVII w.), ołtarz główny (ok. 1730 r.): prace konserwatorskie i restauratorskie - etap II	110 000,00

22.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja W Brzegu	Brzeg, kościół pw. św. Mikołaja (XIV w.): ratunkowe prace konserwatorskie fragmentu elewacji północnej - etap VII	60 000,00
23.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Brzegu	Brzeg, kościół pw. św. Mikołaja (XIV w.): prace konserwatorskie elewacji nawy bocznej południowej kościoła, zakrystii i kaplicy - etap VI	170 000,00
24.	Monika Jaroszyńska	Ziemiełowice, zespół pałacowo-parkowy (XIX w.) remont stropów poddasza i piętra	450 000,00
Razem 2021			2 517 381,82
Suma 2020-2021			4 700 312,82

Załącznik Nr 5. Pismo Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Opolski
Wojewódzki
Konserwator
Zabytków

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu
ul. Piastowska 14, 45-082 Opole
tel. 77 45 24 433, e-mail: bjuro@wuozopole.pl
www.wuozopole.pl

Opole, 11.08.2022 r.

ZN.021.86.2022.PS

Szanowna Pani
Agnieszka Kamińska
Dyrektor Departamentu
Kultury i Dziedzictwa Regionalnego
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego
ul. Żeromskiego 3
45-053 Opole

Odnosząc się do pisma z dnia 29.07.2022 r. sygn. DKD.501.3.2022 dotyczącego sporządzenia przez Zarząd Województwa sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego za lata 2020-2021 proszę przyjąć następujące wyjaśnienia i informacje.

Realizacja zadań określonych w Programie Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego związanych z opieką nad zabytkami leży w kompetencji i obowiązku sporządzającego ww. program. W myśl art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840; u.o.z.o.z.) zarząd województwa sporządza na okres 4 lat wojewódzki program opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 ust. 5 u.o.z.o.z. zarząd województwa sporządza co dwa lata sprawozdanie z realizacji programu.

Artykuł 84 u.o.z.o.z. mówi, że krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami opracowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego określa warunki ochrony zabytków. Natomiast programy lokalne (wojewódzki, powiatowy i gminny) zgodnie z art. 87 u.o.z.o.z. są programami opieki nad zabytkami i określają warunki związane z opieką.

Wojewódzki konserwator zabytków (wcz) jest organem ochrony zabytków, co jednoznacznie określa art. 89 pkt 2) u.o.z.o.z. i działając w ramach obowiązującego prawa prowadzi zadania związane z ochroną zabytków w myśl art. 4 u.o.z.o.z. Organ ochrony zabytków z mocy ustawy nie odgrywa wiodącej roli w realizacji Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego, gdyż jest to niezgodne z zapisem art. 87 ust.3 u.o.z.o.z., który mówi, że wojewódzki program opieki nad zabytkami jest opiniowany przez wcz, z kolei art. 87 ust. 6 u.o.z.o.z. wskazuje na obowiązek przekazania właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków sprawozdania z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami. Oba przytoczone przepisy prawa jednoznacznie określają rolę i zadania wcz w lokalnych programach opieki nad zabytkami.

Ponadto, informuję że jedynym organem, który może wymagać od wcz sprawozdań z działalności merytorycznej – oprócz organów ścigania oraz organów kontroli państwowej – jest Generalny Konserwator Zabytków, co wynika wprost z art. 90 ust. 3 u.o.z.o.z.

Przychylając się do państwa prośby informuję, że wykazy dotacji udzielonych przez OWKZ w ubiegłych latach dostępne są na stronie www.wuozopole.pl. Ponadto informuję, że w latach 2020-2021 wydano 33 decyzje o wpisie do rejestru zabytków województwa opolskiego, w ramach tych decyzji wpisanych zostało 57 zabytków ruchomych oraz 8 zabytków nieruchomych. Zgodnie z art. 91 ust. 4 pkt 5) i 6) wcz sprawuje nadzór nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych oraz organizuje i prowadzi kontrole w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Wykonując zadania ustawowe wskazane w art. 91 u.o.z.o.z. wcz na bieżąco prowadzi działalność związaną z upowszechnianiem metod konserwatorskich, wiedzy o zabytkach, gromadzeniem dokumentacji dotyczącej zabytków oraz formułowaniem wytycznych konserwatorskich.

Z poważaniem

**OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW**

Elżbieta Molak

aa.

Załącznik Nr 6. Dotacje udzielone przez OWKZ w latach 2020 i 2021

źródło: www.wuozopole.pl

WYKAZ DOTACJI UDZIELONYCH PRZEZ OPOLSKIEGO WOJEWÓDZKIEGO KONSERWATORA ZABYTKÓW NA PRACE PLANOWANE I REFUNDACJE W 2020 r.

L.P.	Miejscowość	Wnioskodawca	Obiekt	całkowity koszt prac	przyznana dotacja
1.	Jasienica Górna	Parafia rzym-kat pw. Marcina Biskupa w Ratnowicach	kościół filialny pw. Św. Mikołaja Bp w Jasienicy Górnej - remont elewacji wschodniej i apsydy	145 072,94	20 000,00
2.	Opole	wspólnota mieszkaniowa Kościuszki 25	kamienica ul. Kościuszki 25 - remont balkonów i renowacja drzwi głównych	76 785,22	7 000,00
3.	Wierzbitca Górna	parafia rzym-kat pw. Św. Jacka	kościół parafialny pw. Św. Jack-impregnacja pokrycia z gontu	38 657,30	11 000,00
4.	Cieszanowice	osoba fizyczna	pałac - konserwacja portalu, gzymsu kordonowego, wymiana przemurowań na elewacji	43 500,00	21 000,00
5.	Kobiela	parafia rzym-kat pw. Św. Jerzego	kościół parafialny pw. Św. Jerzego - wymiana pokrycia helmu wieży wraz z konserwacją zwieńczenia	312 534,06	15 000,00
6.	Brzeg	parafia rzym-kat pw. Św. Mikołaja	kościół parafialny pw. Św. Mikołaja - konserwacja elewacji wschodniej nawy południowej kościoła	125 540,81	50 000,00
7.	Brzeg	Gmina Brzeg	ratysz w Brzegu- renowacja podłogi - parkiet taflowy w Sali Rajców	50 000,00	25 000,00
8.	Opole Czarnowąsy	DPS Czarnowąsy	klasztor -prałatura -wirydarz - remont konserwatorsko-budowlany z wystrojem architektoniczno-rzeźbiarskim e.III cz.4	523 922,56	63 000,00
9.	Smogorzów	parafia rzym-kat pw. Św. Jana Chrzciciela	kościół parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela - konserwacja i renowacja okien witrażowych z montażem szyby ochronnej	26 000,00	13 000,00
10.	Tułowice	Start Management Piotr Gerber	budynek administracyjny w d. fabryce porcelany ul. Porcelanowa 2e - rekonstrukcja szklanego zadaszania nad pracownia zdobienia porcelany	39 307,98	15 000,00
11.	Brzezinki	parafia rzym-kat pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Wolczynie	kościół drewniany Narodzenia NMP - wymiana pokrycia z gontu na połaci południowej, impregnacja gontu, naprawa oszalowania wieży, wymiana wiatrownicy	106 193,53	46 000,00
12.	Rożnów	parafia rzym-kat pw. Sw. Michała Archanioła w Skałagach	grobowiec rodzin Eben i Mihring - renowacja tumby grobowca	21 686,70	10 000,00
13.	Opole	Wspólnota Mieszkaniowa Grunwaldzka 16	kamienica Grunwaldzka 16 - renowacja elewacji frontowej i szczytowej, wymiana orynnowania i obróbek blacharskich, opracowanie dokumentacji i projektu	288 163,30	30 000,00

14.	Moszna	Moszna Zamek sp. z o.o.	pałac w Mosznej - renowacja stolarki drzwiowej w korytarzu administracyjnym	89 188,99	25 000,00
15.	Głubczyce	osoba fizyczna	kamienica ul. Jana Pawła II 5 - wymiana pokrycia dachu	35 098,84	15 000,00
NIERUCHOME RAZEM				366 000,00	
16.	Opole	Towarzystwo Przyjaciół 41 Harcerskiej Drużyny Żeglarskiej "TOP-41"	holownik parowy RADGOST - wymiana okien sterówki, oczyszczenie i konserwacja konstrukcji stalowych	13 200,00	3 000,00
17.	Biedrzychowice	osoba fizyczna	rzeźba - św. Jan Nepomucen - konserwacja pełna	29 706,65	14 000,00
18.	Olesno	parafia rzym-kat pw. Bożego Ciała	obraz Chrystus Dobry Pasterz z kościoła odpustowego pw. Św. Anny - konserwacja	8 052,00	4 000,00
19.	Zimnice Wielkie	parafia rzym-kat pw. Św. Jana Chrzciciela	rzeźba Chrystus na krzyżu - konserwacja techniczna i estetyczna	34 934,93	21 000,00
20.	Nasale	parafia rzym-kat pw. Sw. Antoniego Padewskiego w Roszkowice	obraz z kościoła filialnego pt. Adoracja Najświętszego Sakramentu - konserwacja pełna obezu wraz z ramą	9 267,35	4 000,00
21.	Wierzbicice	parafia rzym-kat pw. Sw. Mikołaja	ambona - konserwacja techniczna i estetyczna	94 455,00	20 000,00
22.	Prudnik	parafia rzym-kat pw. Sw. Michała Archanioła	chrzcielnica - konserwacja techniczna i estetyczna	18 696,00	8 000,00
23.	Przylesie Dolne	parafia rzym-kat pw. Sw. Św. Marcina Biskupa w Grodkowie	rzeźba Madonna z Dzieciątkiem - konserwacja techniczna i estetyczna	11 998,11	5 000,00
24.	Otmuchów	parafia rzym-kat pw.Św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego	drzwi dwuskrzydłowe do zakrystii północnej i południowej - konserwacja	28 014,60	14 000,00
25.	Lipniki	parafia rzym-kat pw.Św. Marcina Bpa.	figury Jana Ewangelisty, Ś. Jana Chrzciciela i dwóch Św. Starotestamentowych z ołtarzy bocznych - konserwacja techniczna i estetyczna	71 290,80	15 000,00
26.	Łambinowice	parafia rzym-kat pw. Marii Magdaleny	organy - renowacja	255 372,60	40 000,00
27.	Michałów	parafia rzym-kat pw. Św. Jadwigi w Michałowie	chrzcielnica - z kościoła pw. Św. Józefa Robotnika - konserwacja	18 600,00	18 000,00
28.	Grabina	parafia rzym-kat. Pw. Matki Boskiej Szkaplerznej	organy- renowacja	118 424,40	37 300,00
29.	Buków	osoba fizyczna	figura św. Jana Nepomucena- konserwacja techniczna i estetyczna	64 421,86	40 000,00
30.	Krasne Pole	parafia rzym-kat. Pw. Trójcy Św. w Opawicy	kamienna płyta rycerza Jana Kobyłki z kościoła pw. Marii Magdaleny - konserwacja techniczna i estetyczna	33 466,16	15 000,00
RAZEM RUCHOME				258 300,00	
RAZEM				624 300,00	

**Wykaz przyznanych w 2021 r. przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
dotacji - refundacji poniesionych kosztów prac**

Miejscowość	Wnioskodawca	Obiekt - zakres prac	Kwota przyznanej dotacji
Opole	Wspólnota Mieszkaniowa Rynek 15a	kamienica Rynek 15a - wymiana drzwi zewn., projekt remontu elewacji, remont elewacji front i tylnej, izolacja pionowa i pozioma ścian fundamentowych od strony podwórza	30 000,00
Wierzbica Dolna	Parafia rzym-kat w Wierzbicy Górnej	kościół filialny pw. św. Podwyższenia Krzyża Św. w Wierzbicy Dolnej - remont wieży	30 000,00
Michałów	Parafia rzym-kat pw. Św. Jadwigi w Michałowie	kościół filialny pw. Józefa Robotnika - remont dachu, opracowanie wyników badań architektonicznych	50 000,00
Lasocice	Parafia rzym-kat. pw. Klemensa Rzymskiego w Rusocinie	kościół pw. św. Franciszka - remont dachu kościoła etap II strona południowa	30 000,00
Laskowice	Parafia rzym-kat pw. Matki Boskiej Bolesnej w Tułach	kościół drewniany, filialny pw. św. Wawrzyńca w Laskowicach - wymiana pokrycia dachu z gontu	30 000,00
Brzezinki	Parafia rzym-kat pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Wołczynie	kościół filialny, drewniany pw. Narodzenia NMP w Brzezinkach - wymiana pokrycia dachu od strony północnej i wschodniej	50 000,00
Kluczbork	Parafia ewangelicko-augsburska	kościół ewangelicki pw. Chrystusa Zbawiciela - remont hełmu wieży, renowacja i konserwacja stolarki drzwiowej i portalu, konserwacja i naprawa witraży	20 000,00
Stary Grodków	Parafia rzym-kat Trójcy Przenajświętszej	kościół pw. Trójcy Przenajświętszej w Starym Grodkowie - odwodnienie i drenaż	6 500,00
Gierałcice	Parafia ewangelicko-augsburska w Wołczynie	kościół drewniany ewangelicki - remont wieży, uszczelnienie i impregnacja dachu	15 000,00

Byczyna	Gmina Byczyna	mury miejskie - odcinek południowo zachodni - 109m i wieża zachodnia - konserwacja i renowacja, aktualizacja dokumentacji projektowej	50 000,00
Brzeg	Parafia rzym-kat pw. św. Mikołaja	kościół pw. św. Mikołaja - renowacja i konserwacja nawy bocznej południowej, zakrystii i kaplic	50 000,00
Proślice	osoba fizyczna	spichlerz dworski - zabezpieczenie dachu, naprawa podmurówki	22 875,00
Luboszyce	parafia rzym-kat pw. św. Antoniego	kościół pw. Sw. Antoniego - remont schodów, instalacja systemu p-poż., konserwacja drzwi, kondserwacja i restauracja wnętrza	30 000,00
NIERUCHOME RAZEM			414 375,00
Prudnik	parafia rzym-kat pw. św. Michała Archanioła	obraz Wniebowzięcie NMP wraz z ramą oraz kompozycją rzeźbiarską zwieńczenia ołtarza w kościele pw. Św. Michała Archanioła - konserwacja techniczna i estetyczna	34 200,00
Niemysłowice	parafia rzym-kat pw. św. Św. Anny	chrzcielnica z kościoła pw. Sw. Anny w Niemysłowicach - konserwacja	12 000,00
Katków	parafia rzym-kat pw. Narodzenia NMP	pokrywa chrzcielnicy - konserwacja	5 000,00
Rudziczka	parafia rzym-kat pw. Trójcy Świetej	chrzcielnica i pokrywa chrzcielnicy - konserwacja	18 800,00
Mroczkowa	Parafia rzym-kat pw. Św. Jadwigi w Skoroszycach	pomnik św. Jana Nepomucena i św. Judy Tadeusza - konserwacja techniczna i estetyczna	28 000,00
Kamiennik	Parafia rzym-kat pw. Św. Andrzeja	ołtarz główny z kościoła pw. św. Andrzeja - konserwacja techniczna i estetyczna	32 000,00
Karłowice Wilkie	osoba fizyczna	pomnik św. Jan Nepomucen - konserwacja techniczna i estetyczna etap I	25 500,00
Prudnik	Parafia rzym-kat pw. Miłosierdzia Bożego	rzeźba Chrystysa Ukrzyżowanego z kościoła pw. Miłosierdzia Bożego - konserwacja i restauracja	4 900,00
Otmuchów	Parafia rzym-kat pw. Św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego	ołtarz boczny pw. św. Wawrzyńca z kościoła pw. Św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego - konserwacja techniczna i estetyczna	30 000,00
Brzeg	Parafia rzym-kat pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	rzeźba św. Anna Samotrzeć z kaplicy zamkowej Zamku Piastów Śląskich - konserwacja techniczna	15 000,00

Naczęstawice	Parafia rzym-kat pw. Sw. Stanisława Bp i Męczennika	nagrobek rodziny Deloch z cmentarza w Naczęstawicach - konserwacja i naprawa fundamentów	23 000,00
Głogówek	Klasztor św. Franciszka z Asyżu Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Głogówku	predella z Wielką Rodziną z kościoła klasztorного Franciszkanów - konserwacja techniczna i estetyczna	8 000,00
Rożnów	Parafia rzym-kat pw. św. Michała Archanioła w Skałagach	prospekt organowy z kościoła filialnego pw. Piotra i Pawła w Rożnowie - konserwacja techniczna i estetyczna	10 000,00
Nasale	Parafia rzym-kat pw. św. Antoniego Padewskiego w Roszkowicach	obraz pt. "Święta Rodzina" z kościoła filialnego pw. Św. Wawrzyńca w Nasalach - konserwacja techniczna i estetyczna	5 000,00
NIERUCHOME RAZEM			251 400,00
RAZEM			665 775,00